

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti:

Besenyői BEÖTHY KÁLMÁN alezredes

Segédszerkesztő:

BENEDEK MIHÁLY őrnagy

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

II. KERÜLET, FŐ-UTCA 71. SZÁM.

Postatakarékpénztári

csékszámla:

25.342.

Megjelenik:

minden hónap 1-én és 15-én

Telefon: 153-079.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,**Hiszek egy isteni örök igazságban,**Hiszek Magyarország feltámadásában.**Amen.*

A porban.

Az esetben, ami történt, az a vigasztaló, hogy a „hőse” még nem volt a testület tagja, bár a ruhánkat viselte. Próbacsendőrrel van szó, akin nem fogott a testületi levegő, aki ettől — lélekben — még nem izmosodott meg, mint hegyi levegőn az elsatnyult, lefogyott test.

Próbacsendőrrel van szó, aki alig fél éve fogadkozott ünnepélyesen, felemelt kézzel, hogy betartja és betartatja a törvényeket és aki az első alkalommal, mikor szabadjára engedték, felrúgott mindent, amit a rendről, fegyelemről, parancsteljesítésről hallott és látott.

Parancs szerint az iskolába kellett volna indulnia hajnalban. Feladta poggyászát s az időt a vonatindulásig kocsmában töltötte. Ital és társ akadt. A szesz dolgozott s a próbacsendőrnek nem volt ereje az asztalra csapni és otthagyni — vesztét. Igen — ez így szokott lenni, — veszte lett az ital, mert a hajnali órákban megverték, eszméletlenre verték, szuronyát elvették, így találta őt egy rendőr a porban, az utcán.

Az embert, egy anyának-apának a gyermekét sajnáljuk a próbacsendőrben, de a próbacsendőrt nem. Azt mondjuk: jó ez így, jobb, mint később, esetleg egy szolgálatban. Így, a porbahullott próbacsendőr elhullott az első, önálló munkavégzésnél. A nagyváradi iskola helyett belejutott az élet — bizonyára nem rózsás — iskolájába, ahol majd megtanulja, amit kell!

Írunk erről az emberileg szomorú — ha nem is ritka — esetről. Írunk kell, — ha mellőzünk is látszólag fontosabb és súlyosabb kérdéseket, — mert próbacsendőr ma sok szolgál soraink között. Ők a jövő járőrvezetői és őrsparancsnokai. Teljes bizonyossággal mondjuk, hogy a tollas kalap és ígéretekkel telt hivatásuk érzete már jó csendőrré is alakította őket. Egy-egy szolgálati siker, a támogató jó szó, az önérték- és kedvtápláló dicséret: kész emberekké és csendőrökké izmosítja felfogásukban őket. De írunk az esetről, mert a sok friss bajtárs között akadhat még néhány, akik mocsár-

ingatag erkölcsi felfogással indultak az életnek, nem tolvajok és nem gyilkosok, szó sincs róla, de valahol a gyermekkorban nagyon hiányzott az apa vagy a tanító szigora, pálcája, ami miatt aztán ellenállási érzetük törékeny, laza.

Ezek — elméletileg a jövő járőrvezetői, — ha egyetlenegyszer eljutnak a válaszütra majd, ahol dönteni kell, hogy a szabály, előírás után cselekedjenek-e vagy nem, ezek az utóbbit fogják választani és kész a kár, a szégyen.

Hol vannak és kik ezek?

Vannak, hiszen sok ember között ilyen mindig akad, akármily életpálya, hivatás munkásai is. Ezen nincs csodálkoznivaló. Hogy a társadalom más rétegei miként küszöbölik ki magukból az ilyeneket vagy törődnek-e egyáltalában azokkal, kérdés, amely nem okoz gondot nekünk.

De a közöttünk valók felkutatása és a feltalál-tak meggyógyítása, ennek megkísérlése és eredménytelenség esetén a kiméletlen eljárás, ez már a mi gondunk. Nem egyéni és nem is testületi gond elsősorban. A köz érdekeit szem előtt sohasem tévesztő munkánk gondja ez.

A hatalom tudatában és árnyékában a gyengék erőszakosakká válnak és — megszedülnek, szédült percekben beszámíthatatlanok. A fegyver és a hatalom egyéb eszközeivel visszaélnak s a következményt — sohasem lehet kiszámítani. A polgári társadalom legalemibb magánjogaitól az állam egészének érdekéig — mindent veszélyeztet az ilyen magárahagyott, ingatag, erőtlen, sárember.

Itt a gond, a minden bajtárs, feljebbvaló és előljáró gondja: ezekre rátalálni, megfogni ezeket a kezét és igyekezni vele a jó útra. Megmenteni a porbahullástól a magyar- és csendőrtestvért. Ez a gondunk és ez arra kötelez, hogy legyünk egymás őszinte segítségére, de nem elnézéssel, hanem azzal a szigorral, mellyel magunk iránt vagyunk azért, hogy megálljuk a helyünket s ne érjen baj sem minket és főleg ne a közösséget. Azért legszebb a csendőr hivatása, mert ez a gond az ezernyi gondunk uralkodója.

Elnézés: nemcsak helytelen, de káros — bajtársiatlanság. Akik erre hajlanak, maguk is gyengék, akik elbújnak, ha bekövetkezik a szerencsétlenség, pedig ez mindig bekövetkezik.

Az ember- és csendőrtestvér elesése szomorú, fájdalmas, meg kell előzni, szeretet és szigor kell hozzá minden bajtárstól. Ferde felfogás azt hinni, hogy ez csak az őrsparancsnok dolga!

A fiatalok bírája.

Elmondja: dr. NÉMETH PÉTER kir. kúriai bíró.

(2. rész.)

Miután a nyomozás kétségtelenül megállapította, hogy a leányt éjjel után még látták az utcán, a fiú pedig az öngyilkosság órájában már régen otthon aludt, a dolog felett napirendre tértek. Kovács János lelki nyugalma azonban nem akart visszatérni. Néhány hónap múlva a fiatalok elhatározta, hogy elhagyja szülővárosát és belép a hadseregbe. Miután időközben 18. életévét már betöltötte és különben testileg egészségesnek mutatkozott, besorozták őt és felhozták Budapestre. A katonaságnál nagyon meg voltak vele elégedve. Büntetve még csekély kihágás miatt sem volt, a szolgálatát pontosan és kifogástalanul teljesítette. Szorongásai és kínos álmai, amelyekben az öngyilkos leány késsel üldözte, azonban nem hagyták el, sőt mindig gyakoribbak lettek. Egy éjjel, amikor ismét látta az őt késsel üldöző leányt, rémülten vette észre, hogy arca csupa vér. Az orra vérezett. Másnap reggel kihallgatásra jelentkezett és ott a következőket adta elő: Néhány hónappal ezelőtt szülővárosában egy ismerős lánnyal sétált. Hosszas beszélgetés után a leány azt mondta neki, hogy életét megunta, nincs senkije, öngyilkos akar lenni. Ő lebeszélte a leányt. Eközben felértek a Tisza vasúti hídjára, ahol megpihentek. A leány itt a híd karfájára ülve elmondta neki, hogy ezen a hídon egy évvel ezelőtt lett öngyilkos édesapja és ő is itt szeretne meghalni. Kö-

rülbelül egy negyed óráig kérlelte őt a leány, hogy dobja a Tiszába, de ő mindvégig ellenkezett. Egyszer csak valami különös ellenállhatatlan erővel és lendülettel a Tiszába dobta. A leány sikoltott egyet és azután eltűnt a vízben. Ő ezután egyenesen hazament és 10 órakor lefeküdt aludni. Kéri a letartóztatását, mert bűnhődni akar.

Tekintettel arra, hogy a fiatalok a cselekmény elkövetésekor 18. életévét még be nem töltötte, a katonai hatóság nyomban értesített, hogy a fiú a fiatalok bíróságának rendelkezésére fog állíttatni. Az értesítés vétele után azonnal intézkedtem, hogy a fiatalok hozzám vezessék. Első kihallgatása teljesen negyszemközt folyt le és hosszú időt vett igénybe. Vallomását a legnagyobb pontossággal megismételte. Elmondta egész élete történetét. Seholy ellentmondást, vagy hazugságot, de még egy kis szépitést vagy nagyítást sem lehetett észlelni. Részletesen beszámolt álmairól: nemcsak látja a leányt éjjelenként, de hallja is, amikor azt mondja neki: — „Megöllek, megöllek“. Egy éjjel, amikor látta a leányt, kiugrott az ágyból és egy láda mögé bújt a leány elől, aki abban a pillanatban tűnt el, amikor késével majdnem elérte. A leány álmában mindig földig érő fehér ruhában jelenik meg, sápadt arccal, kezében késsel.

Elébetárva vallomásának valószínűtlenségére mutató tárgyi adatokat, megmaradt beismerő vallomása mellett. A fiút ezután az állami átmeneti és megfigyelő otthonba helyeztem és orvoslélektani megvizsgálását rendeltem el. Kovács Jánost többször

Találkoztam a magyar csendőrrel...

Nagyon régen, még a boldog békevilágban történt...

Két csendőr ment a poros országúton. Nyár volt. Gyümölesérlelő napsugaras, báránnyelű békebeli nyár. A két komoly férfi olyan kimért léptekkel haladt az országúton, mintha jövőre sorsuk csak attól függött volna, hogy eszmájuk nyomán egyszerre ke-e szárnnyra az országút pora. Acélzöld zubbonyukon keresztül is látni lehetett keménykötésű izmaikat. Napbarnított barna arcukat tömör, fekete bajusz ékesítette. Kalapjuk mellé tűzött kakastolluk meg-megrebbent a bágyadt szellőben, ami mint valami puha simogatás ölelte át a két kiizzadt arcot. Jól eshetett nekik az a kis enyhe szellő... A puskájukra tűzött szuronyuk szinte forró volt a déli napsütés esőkjaitól.

Ott feküdtem a falu szélén az erdő alá nyúló mező zöld gyepszőnyegén. A közeli templomtorony olyan hívogatóan integetett. De én már messziről megpillantottam a két csendőrt s a világtól sem mentem volna addig hazafelé, amíg közről is nem láthatom őket.

Még messzire tartottak. Addig is nézegettem az országút kövei között sütkérező tarka-barka gyíkokat. Bámultam az egymástkergető báránnyelű futóversenyét. Csapongó gyermeki fantáziám torz óriásokat, batyut cipelő törpéket vélt felfedezni a felhők bizarr alakjában...

Ekkor már közelemben ért a két komoly csendőr...

Szinte a torkomban éreztem dobogni a szívemet. Csak néztem, néztem őket. Nem tudtam pillanatra sem levenni róluk mohó tekintetemet. Sokáig bámultam a két kakastollas után, míg végül is elnyelte őket a végtelenbefutó országút egy kis hajlata.

Igy találkoztam én először a magyar csendőrrel.

Ez már a nagy világégés kellős közepén történt 1916-ban jártunk. Akkor már legalább két hónapja viaskodtunk Brusilov orosz generális beláthatatlan seregeivel. A volhiniai lankák között mindinkább szaporodtak a magyar katonasors néma tanúi, az egyszerű fakeszek.

Egy rommálott község mellett vettük fel ismét a harcot az oroszokkal.

A megfogyatkozott, fáradt, öreg népfölkelőinkkel azonban már nem lehetett a szörnyű orosz tömegnek ellenállni.

Írásbeli parancsot kaptam: Visszavonulás!

Csillagtalan, koromsötét éjjel, bokáig érő ragados sárban, az összeldőződött, beomlott futóárkok között botorkáltak az emberek. A szűk futóárkokban, a ragados, csúszós árokban, az egyesével haladó, hátukon lőszeresládákat, sebesült bajtársaikat cipelő legénység csak nagy erőfeszítéssel tudott előrejutni.

Az oroszok megneszelték az állás kiürítését, vad lövöldözésbe kezdtek. Itt is, ott is felbukik egy ember. A szűk árokból a legtöbben kiugráltak, hogy a következő pillanatban halálos sebbel zuhanjanak vissza bajtársaik közé.

meglátogattam az intézetben, néha felhivattam hozzam a bíróságra. Beszéltem az intézeti igazgatóval, családfővel és lelkéssel. Róm. kath. fiú lévén, megkérdeztem, nem akar-e gyónni. Készségesen igenlő válaszára az intézeti lelkész meggyóntatta. Az intézeti orvos megkezdte vizsgálódásait. A fiú ott is a legnagyobb határozottsággal és pontossággal megmaradt vallomása mellett. Az intézetben eleinte nyugodtan viselkedett, majd később izgatott lett, ami ismétlődő hallucinációinak visszatérésével volt magyarázható. Az intézeti orvos ama kérdésére, vajjon tudja-e, hogy éjjeli látomásai csak káprázat és nem valóság, határozottan állítja: Nem kérem, ő ott szokott lenni.

A fiatalok nagyobb megnyugtatóására kirendeltem részére még egy kiváló védőügyvédet is, aki a nagy tapintattal és alapos szakismeretekkel bíró orvosszakértővel együtt hosszasan foglalkozott a fiatalokkal.

Kieszközöltem ezután, hogy a fiút egy idegklinikára vegyék fel, ahol vizsgálták és gyógykezelték. Az itteni megállapítás egyezett az intézeti orvos véleményével. Az orvosszakértőkkel történt megbeszélés után, mintán a fiatalok ügyésze a vádat eljuttatta, Kovács János további gyógykezelésének módja felett úgy határozott, hogy őt anyjához küldöm és a budapesti klinika útján megíratom a vidéki közkórházban folytatandó gyógyterápiát. Amikor az utolsó tárgyaláson a bünvádi eljárást forma szerint is megszüntettem és a tárgyalást berekesztettem, a fiatalok nagyobb megnyugtatóására nyomatékkal szoltam hozzá:

Már-már felszakadt az ég mindent beborító sötét kárpitja. Hajnalodott, mikor a minden irányból hátramenekülő tömeg elérte a mocsaras talajra épített egyetlen keskeny hidat. A rengeteg ember, kocsis, ló mind itt iparkodott hátra. A tömeg megrohanja a hidat, az erős korlátok, mintha csak silány lécekből tákolták volna össze azokat, pillanatok alatt kitörnek. Emberek, állatok zuhannak a mocsárba, halálfélelmükben eszeveszettül segítségért ordítva.

A hajnali pirkadásban még jobban fokozódott az orosz tüzelés. Mindenkin halálfélelem vett erőt. Csak egy gondolata volt a tömegnek, minél előbb a tulsópartra jutni.

És ebben a pillanatban a kiserdő mögül vágta-ban közeledik egy lovas. A ló hosszú sörénye mint valami tépett lobogó úszik a párás mező fölött. A lovas kissé előre hajolva, mozdulatlanul ül lován. Majd pillanatok alatt a hídfőhöz ugrat. Megáll lovával a tömeggel szemben. Néma mozdulatlanságából határtalan nyugalom árad.

Tábori csendőr volt.

Jobbkezevel előrántja pisztolyát. Ellentmondást nem tűrő öblös, mély hangja elsüvít a tömeg fölött. A pattogó, parancsoló katonás szavak alig hangzottak el... mintha csoda történt volna... békés együttérzésben, nyugalomban menetelnek egymásután a századok, a vonatoszlopok, a géppuskás osztagok. A legnagyobb rendben ért át mindenki a hídon, amelyet azután pillanatok alatt levegőbe röptettek utászaink.

„Íme, most már 4 hónapot kitöltöttél, részben a katonai fogházban, részben a fiú-otthonban, részben a klinikán. Megtisztultál, ügyed elintéződött és így nyugodtan mehatsz haza, ahol anyádnak fogsz segíteni a háztartásban. Miután azonban gyakran fáj a fejed és orrod is vérzett, a helybeli kórházba pontosan be kell majd járnod, mert azt akarom, hogy teljesen egészséges légy.“

A fiú anyjának szigorúan meghagytam, hogy az egész dologról többé ne beszéljen, fiára nagyon ügyeljen és mindenben kövesse a kezelőorvos utasításait. Mindnyáján úgy láttuk, hogy fiatalok könnyebbülve távoztak.

A házasságon kívül született gyermekek helyzete közismerten szomorú, néha akkor is, ha később az állam vagy a társadalom gondoskodása folytán jó helyre kerülnek. Az édesanya iránti szeretet és vágyódás felébred a gyermekben, amikor idősebb lesz és tudomására jut, hogy neki is van édesanyja. Erre példa az alábbi eset:

Jól öltözött, 35 éves magas, barna, keményvonású, csontos arcú, határozott fellépésű, villogó szemű nő állított be hozzám egy délelőtt. Mesterkéltséggel mondta el az ő nagy panaszát. A háború alatt megismerkedett egy férfivel, akitől leánya született. A kisleányt azonnal elvették tőle a férfi hozzátartozói és menhelyen helyezték el. Azóta nem tudott hollétéről. Az apa iránt sem érdeklődött. Önálló életet élt, míg egy jobb ember évek előtt

Harmadszor is találkoztam a magyar csendőrrel...

A világháborút követő összeomlás után, a román megszállás idejében történt.

A románok első dolga volt a magyar katonákat, a szolgálatukat teljesítő magyar csendőroket összefogdosni, hogy zavartalanabban végezhesék „felszabadító“ munkájukat.

Egy tömeg összefogott magyarral. Brassó egyik kaszárnyájában voltam bezárva. Fegyveres őrök között ott raboskodtunk akkor már több hete.

Egy alkalommal egy kis csapatot vezettek kö-zénk az őrök. Első pillanatra nem tudhattuk, hogy kik ők, csak azt tudtuk, hogy tépett, meggyötört, faradt magyarok. Szemükből az átélt izgalmak, éhség, fáradtság s a bosszú parázsló tüze áradt. Szótlanul haladt a kis csapat. Végén két, ingre vetkőztetett, izmos, középkorú férfi. Egyenes tartásukat nem tudta megtörni semmi erőszak.

Egyszerre csak az egyik fogoly százados elkiáltja magát: — „Hisz maga Nagy törzsőrmester Kolozsvárról! Hogy van, Nagy törzsőrmester?“

A mindenéből kifosztott, meggyötört, megkínzott Nagy törzsőrmester kemény vigyázzba állva, harsány hangon mondja: — „Százados úr, alázatosan köszönöm az érdeklődést, jól vagyok, csak, sajnos, a kinestári pénzt nem tudtam megmenteni, ott égett a laktanyával együtt.“

Így találkoztam én a magyar csendőrrel.

beleszeretett és elvette. Váratlanul beállított hozzá a leánya, aki most már náluk akar maradni. Ő szívesen fogadta a leányt, aki azonban durva és követelőző, sőt férjét is elakarja tőle szeretni. Segítségét kér, illetve kéri, hogy szabadítsák meg őt ettől a rémes gyermektől, tegyék javítóba, mert különben öngyilkos lesz.

Másnapra beidézték a leányt. Jó növésű, nyugodt fellépésű 15 éves csinos leány. Félig paraszt, félig városi ruhában, igen megfontoltan, lassan és szokatlan határozottsággal kezdi élettörténetét.

„A menhelyről vidékre kerültem egy gazdához. Jó dolgom volt. Iskolába jártam. Hatot végeztem. Szerettem tanulni. Amikor 15 éves lettem, az anyám azt mondta, hogy felküld Pestre szolgálni. Kiváltottuk a cselédkönyvet és akkor tudtam meg, hogy az anyám, nem az én anyám. Hol lehet az én anyám? Bizonyára Pesten van és gazdag, talán örülni fog, ha engem látni fog, szeretni fog és én is gazdag leszek.“ Nevelő anyja megmondta anyja nevét, melyet még akkor tudott meg, amikor a menhely a leányt kihelyezte hozzá és a kisleány ezzel a cédulával és tele reménységgel feljött Budapestre. Itt azonnal nekilátott a nyomozásnak. Elment a nagy bejelentőbe, és ott, annak ellenére, hogy csak anyja leánynevét tudta, két és fél órai keresés után megmondták neki, hogy anyja férjhez ment és hogy hol lakik.

„Kapitány úr még villamospénzt is adott nekem és mondta, hogy írjak neki, ha megtaláltam édesanyámat. Egy kis házban megtaláltam őt, csengettem és a szívem nagyon dobogott, az ajtót kinyitotta az asszony. Itt lakik N-né? — kérdeztem tőle. Az anyám — én mindjárt tudtam, hogy ő az, — azt kérdezte, mit akarsz? Én csak rá néztem. Egyszerre csak elsikoltotta magát és sírva kiabált:

— Jézus Mária, mi lesz velem? — Igen, én vagyok a maga lánya, és én nem megyek el. Az anyám sikoltott, hogy tönkre teszem az életét, sírt és követelte, hogy menjek el, mert mindjárt jön a férje. Jött is, anyám mindent bevallott, férje pedig azt mondta, hogyha ez a te lányod, hát az enyém is, maradjon itt. Nagyon szeretek varrni és ezért egy hét múlva beadtak egy varrodába. Ott szerződöttni akartak, de az anyám nem engedte. Beadtak egy másik varrodába, örültem, anyám megint nem engedte, hogy ott maradjak, nem igaz, hogy rossz voltam, hogy goromba voltam. Ha apám otthon volt, anyám jó volt hozzám, ha elment, gyűlöletét mindig kimutatta. Most itt vagyok, mert feljelen-tett. Miért nem szeret engem, hisz ő az anyám?!“

Hosszas tárgyalások következtek, az anya a tárgyaláson elájult, sikoltozott, a férj is unta már a dolgot, a leánynak kilátásba helyezték, hogy jó állást szerzünk neki és addig ideiglenesen intézetbe helyeztük. Az intézetben egy hétig volt és sok baj volt vele, durva volt, goromba, lusta. — Miért nem szeret, hisz én vagyok a leánya, — ezt hajtogatta mindig.

Vidékről feljött a nevelőanya. Kedves, barátságos paraszttasszony. Mikor bejött hozzám, és én elmondtam neki, hogy mennyire örülök, hogy megismerkedhettem a Mariska jó nevelőanyjával, ő kezet nyújtott és megköszönte barátságomat és jóindulatomat.

„A leány igen jól viselte magát a faluban, okos lány, szép is, nagyon szerettem“, — mondta. E beszélgetésnél ott volt Mariska is. „Hát látod, — mondtam neki, — hogy szeret téged jó nevelőanyád? Majd gondoskodunk, hogy egy kis pénzt összegyűjtsünk neked, férjhez mehetsz hamar“.

De a leány minden ígéret, minden kilátásba helyezett előnyre csak azt mondta: „Miért nem szeret engem az anyám!“

Ez a szeretetkövetelés nem volt nála soha sem valami érzélgőség, ez valami olyan követelmény volt, mire leghatározottabban jogot formált.

A leány nevelőanyjához már nem akart visszamenni, kenyerét tehát itt kellett megkeresnie és miután anyjához nem mehet, úgy gondoltuk, hogy attól, ha szeretetet nem, legalább egy kis pénzt fogunk kiereszokolni Mariska részére. Hosszas tárgyalások után sikerült bizonyos csekély havi tartásdíjat biztosítani. Közben elhelyeztük a leányt háztartásban, igen jó helyre. Sajnos, sok baj van vele. Anyját most már gyűlölve szereti. Hihetetlen goromba levelet írt neki, melyben az egész multját veri arcába.

A levél vétele után az anya, persze, rögtön panasza jött.

Mariskát rábíztam a legkiválóbb munkatársamra. Ez hetenként órákat töltött vele, meglátogatta, ajándékot adott neki, meghívta lakására, megvendégelte. Mariska megszerette ezt az igazán okos és igazán nagyszívű hölgyet, aki egyedül volt képes arra, hogy őt visszatartsa attól, hogy valami nagyobb bajt elkövessen. De ha látszólag meg is nyugodott, mindég visszatért a nagy kérdésre. — Miért nem szeret engem az anyám? A bíróság nem mulasztotta el, hogy időközben kinyomoztassa az eltűnt apát, aki jobb vagyoni körülmények között él.

Sajnos, ettől az apától már nem lehetett törvényes úton semmit sem behajtani, mert kiderült, hogy az annak idején hivatalból indított gyermek-tartási perben a bíróság előtt olyan egyezség kötött, mely szerint az igények kielégítésére a természetes apa egy nagyobb összeget azonnal lefizetett, amely pénz régen elfogyott.

Mariskát ezután egy, a fiatalokúak bírósága mellett működő jószívű orvosnő vette teljesen ingyen a házába, testi-lelki kezelésre. Két év után végre sikerült a leányt valahogyan talpra állítani és őt mesterségre taníttatni.

Jó itt körülnézni...

dr. vitéz Nagy fhdgy. felv.

A haretéri tudósítók.

Írta: vitéz CSIKÓS JENŐ alezredes.

Az élet-halál harcot vivó ország minden lakosa természetesen tudni akarja, hogy mi történik a harctereken, mert hiszen országának és ezen keresztül minden egyes polgárnak sorsa függ ettől.

A mai technikai fejlettség mellett joggal el is várhatja ezt. Sőt, azt is elvárhatja, hogy az események történésének pillanataiban szerezzen azokról tudomást, hogy az eseményt szinte végig élje úgy, mintha a történés helyén tartózkodna. A rádió és a repülőgép korszakában ez nem is kivihetetlen.

Az államvezetésnek is elsőrangú feladata, hogy polgárait a lehető leggyorsabban és a *valóságnak legmegfelelőbbben* tájékoztassa a sorsára közvetlenül nagy befolyást gyakorló eseményekről.

A ma dúló háborúk vezetői e feladatuk ellátása terén új utakon járnak. Az elmúlt világháború — bár kétségtelenül adott tanulságokat — nem mutatta meg teljes egészükben a lehetőségeket. De ez természetes is. Az azóta eltelt két évtized a technikában annyi és olyan nagy horderejű újítást hozott, hogy nemcsak a haretéri tudósításban, hanem a hadsereg szervezésére, a hadvezetésre is rányomta bélyegét.

A mai ember kényelmesen elhelyezkedik a mozgóképszínházak nézőterein és lélegzetviasszafojtva figyeli a híradó újdonságait. Vannak olyanok is, akik még ezt a fáradságot sem akarják meghozni, mert még kényelmesebben vehetik tudomásul otthonukban a rádió révén az eseményeket a helyszínről. Az így szerzett benyomásaikat kiégézhetik a naponta és különböző órákban megjelenő képes- vagy napilapokból. A ma élő és sorsával törődő ember tehát annyit láthat és hallhat a történő eseményekről, hogy alig képes azokat megemésztetni. Talán ez az oka annak, hogy nagyon kevesen vannak olyanok, akik elgondolkoznak a fölött, vajjon ki csinálja, milyen eszközökkel hozza létre ezt a hatalmas tájékoztató munkát, melyben megállás sohasem következik be. Milyen tudást, látókört, személyi bátorságot, rátermettséget kíván az a munka, mely képes folyamatosan kielégíteni kíváncsiságát. Kik azok az emberek, hol nevelik azokat erre a munkára? Azt hiszem, nem lesz érdektelen, ha röviden megismerjük ezeket az embereket.

Mielőtt a mai haretéri tudósító munkáját ismertetnénk, gondolatunk szálljon vissza egy pillanatra a múltba és nézzük meg, milyen volt akkor a riportter és a munkája.

Ahogy ezt a szót kiejtjük, képzeletünk előtt megjelenik egy újságíró polgári ruhában, kabátujján karszalaggal, valamely magasabb parancsnokságnál van, hogy az oda beérkező híreket megfelelően feldolgozva továbbítsa annak a hírközlő vállalatnak, mely evvel a feladattal megbízta. A világháborús riportter nagyon ritkán jutott, vagy juthatott olyan helyzetbe, hogy a cselekményeket maga is átélje és benyomásait saját tapasztalatai alapján szerezhesse meg. De nem is ez volt a feladata. Akkor még a propaganda gyermekeipőben járt. Akkor még nem ismerték fel a propaganda hatalmas erejét, mely eredményeiben sokszor felülmúlja még a fegyverek erejét is.

Ma ezen a téren nagy újítások vannak.

A mai haretéri tudósító: katona. Fegyvere: a mikrofon, filmfelvevőgép, fényképezőgép, az írott betű és az élő szó. Tartózkodó helye ott van, ahol az események megtörténnek.

Vegyük sorra ezeket a megállapításokat és nézzük meg, mivel járnak ezek a kötelezettségek?

Jól tudjuk, hogy a békeévek az esetleges háborúra való előkészületek éve. Minden állam dolgozik, erejét összpontosítja, hogy népének földjét adott esetben megvédhesse. Rengeteg, szétágazó munkát ad ez, melyek között a legfontosabbak közé tartozik az is, hogy tájékoztassa a lakosságot az eseményekről. Tehát erre is készülni, jó előre készülni kell.

A haretéri tudósító ma a fegyveres erő tagja, szervezete a propagandaszákad elnevezést viseli és minden működő hadseregnél megtaláljuk. A propagandaszákad minden egyes tagja felelősödött katona, aki teljes katonai kiképzést kap és katonaruhában jár. Tekintettel arra, hogy működési területe a harcoló csapat tartózkodási helye, ahol veszélynek mindig ki van téve, megfelelő fegyverzete is van.

A propagandaszákad embereinek béke (polgári) foglalkozása olyan, hogy háború esetén azonnal felhasználhatók fontos feladataik elvégzésére. Tehát a békeévek legjobb rádióbemondói, újságírói, írói, filmoperatőrei, fényképezői, művészei kapnak ide beosztást, hogy velük született tehetségüket a hadsereg szolgálatába állítsák.

A katonai kiképzésük után megfelelő propaganda kiképzést és alkalmat kapnak arra, hogy tudásukat itt, vagy ott gyarapíthassák. Adandó alkalmakkor előálló részletek megoldása, érzékelte-tése, beállítása teljesen a maguk dolga, hiszen éppen azért szemelik ki őket erre a különleges szolgálatra, mert természeti adottságuknál fogva alkalmasak az önálló, rögtönzött működésre. A lelkükben élő művészi képesség és a katonai kiképzés alatt kapott gyakorlati kiképzés különös ember-típusokat termel belőlük, akik — mint minden jó katona — nincsenek figyelemmel arra, hogy veszélyben vannak, hogy a halállal néznek szembe, csak az elérendő nagy cél lebeg a szemük előtt, amelyért minden áldozatra készek.

Áldozat! Álljunk meg kissé ennél a szónál. Igen: áldozatot, véráldozatot hoznak, éppen úgy, mint a harcoló katonák. Ott élnek közöttük, élik a katonák életét, együtt küzdik végig azokkal az ütközeteket akár szárazföldön, akár léghen, akár a tengeren és a sikerekben, esetleg kudarcban is egyformán osztoznak a harcoló bajtársakkal. De a riportterekben élő hivatásszeretet ezenkívül is, illetve emellett arra készíti őket, hogy olyankor, amikor rögzítendő pillanatokat látnak, teljes nyugalommal használják fegyverüket: a mikrofont, a filmgépet, fényképezőgépet, az írott betűt és a szót. Ez az ilyen nehéz, válságos pillanatokban, a harc és küzdelem forgatagában természetesen áldozatokkal jár. A haditudósítók tehát igazán akkor töltik be hivatásukat, ha ott vannak a rohamban, a légi csa-

Ki tudja?

Melyek „a menetbetegségek”?

ták izgalmas küzdelmeiben, a tengeri háború idegeket tépő ütközeteiben, mert csak személyes ottlétükkel tudják azt a nagy célt szolgálni, amelyek elérésére sorompóba állította őket hazájuk.

Csak az ilyen helyeken felvett helyszíni közvetítések, jegyzetek, fényképek és filmfelvételek tudják megrögzíteni teljes hűséggel az eseményeket azok számára, akik nincsenek abban a helyzetben, hogy ott lehessenek. Csak ezeken keresztül tudja megérteni és végigélni az otthon maradt nemzet a küzdelem nagyságát, az erőifejtést, megbecsülni azt a munkát, halálmegvető bátorságot, amelyért az ország küzd. Ez a valóságból, az életből hozott kép, beszéd alakít ki olyan egységes felfogást és bizalmat, amely nélkül eredményeket nem lehet felmutatni. A nagy harcoknak apró részletei még az olyan emberben is tiszteletet keltenek az államvezetők és az eredményekért életüket áldozó harcosok iránt, akiket tallán már megmételtyezett a mai élet és csak a maguk szempontjából látták és ítélték meg a világ és hazájuk sorsát.

A szellem harcos katonáinak, a riportereknek, foglalkozásukkal járó áldozatát mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a most dúló nagy háborúban közülük már nagyon sok hősi halált halt.

A riporter *fegyverzete* természetesen elűt a harcos katonára fegyverzetétől, de egy közös jellemzőjük van. Ha eredményt akar velük elérni a haditudósító: ezeket is azon a helyen kell használni, ahol a harcos katonára használja fegyverét.

Elöl! Legelő!

Ezeknek a fegyvereknek helyszínre vitele a riporterek kötelessége és ez éppen olyan fizikai erőifejtést követel, mint a katonára fegyvere. Sőt nagyobb óvatosságot parancsol, mert ezek nagyon érzékeny szerszámok, amelyek könnyebben használhatatlanná válhatnak. Ezeket védeni, megőrizni, a harc hevében rejtteni, a riporterek elsőrendű feladatán túl is nagy gondot és körültekintést kíván.

Képzeli csak el pl. egy helyszíni közvetítés felvételére kirendelt mikrofon tartozékainak szállítását, vagy a filmfelvevő gépek előrevitelét, vagy csak egy fényképezőgép magunknál hordását is akkor, mikor minden oldalról halálos veszedelem fenyeget! Ezek a szerszámok és műszerek mind igen nagy akadályt jelentenek és többszörös veszélynek teszik ki a riportert. Ezeknek a műszereknek elvesztése vagy sérülése viszont a riporterek tevékenységét bénítaná meg, hiszen nélkülük meg sem kezdené munkáját.

De ne vegyünk más szerszámot, csak a papírt és az írót, amivel a sajtótudósító rögzíti meg az eseményeket. A hadiesemény helyszínén és idejében, valóban nincsenek tekintettel a tudósító fontos és magasrangú hivatására. Akkor jegyzeteket készíteni, pillanatokat ellesni, amelyek a közönséget érdekelhetik, amikor ahhoz is nagy lelkiereket kell, hogy ne veszítse el a riporterek a lélekjelenlétét, nem mindennapi feladat.

Tartózkodási helyük az igazi csatatér. Ez a tény az elmondottakon kívül mást is mond. A riportereknek sokszor harcolnia is kell, mert a helyzet úgy kívánhatja. Ha mást nem, védenie kell az életét. Számtalan eset bizonyítja, hogy a mostani ütközetekben a riporterek fegyverrel a kezében indult

rohamra, vagy a bombázó repülőgépek gépfegyverének kezelését vette át, mert kezelője megsebesült. Ezek azt hozzák természetszerűleg magukkal, hogy a haditudósítónak kiválóan kiképzett katonának kell lennie, aki annak a fegyvernemnek fegyvereivel, harcéljárásával is teljesen tisztában van, amelynek kötelékébe tartozik, vagy ahová egy-egy feladatának végrehajtására ideiglenesen beosztották.

A propagandaszáznak kétféle feladata van. A szellem fegyvereivel harcolni befelé és kifelé. Befelé, a saját országa felé, bizalmat és erőt adó működést fejt ki, kifelé, az ellenség felé pedig romboló propagandát űz, hogy az ellenség ellenálló erejét lazítsa.

Ez a munka nagy leleményességet és rátermettséget kíván. Lehet valaki igen jó író, művész, filmrendező, fényképész, rádióbemondó, ha hiányzik belőle a helyzetek gyors felismerése, ami által soha vissza nem térő pillanatokat hagy kihasználatlanul: munkája nem lesz soha eredményes.

A munkakörének ellátásához szükséges összes anyagi fegyverzetekkel rendelkezik tehát a propaganda. Ezért azután az ilyen századok fenntartása nagyon költséges, de a költség még mindig aránytalanul kevés ahhoz a nagy eredményhez, amelyet azokkal el lehet érni.

A propagandaszáznak felszereléséhez tartozik a nagy hatótávolságú rádió leadókészülék, mely autókra szerelve követi a hadműveleteket. A helyszíni közvetítések rögzítésére a viaszlemezre való felvétel készítő autó áll készen. Velük működik a hordozható mágneses hangrögzítő készülék. Filmfelvevőgépek, fényképezőgépek, hatalmas hatótávolságú hangszórók, írásokat és rajzokat százezres tömegekben rövid idő alatt előállító nagyteljesítményű sokszorosító gépek alkotják a propaganda század fegyvertárát. A hírek továbbítását szolgáló gyors autók, repülőgépek, vezetékes híradó eszközök, röpcédulákat szóró készülékek sora egészíti ki a szellemi fegyvertárt.

A német hadsereg ilyen irányú tevékenysége különös helyet foglal el a mostani háborúban. Ötlelessége, gyorsasága példaképpen áll minden hadsereg részére.

A háború első pillanatától kezdve legjobb rádióbemondói, rádiótechnikusai, fényképriporterei, rajzoló, újságírói álltak a propaganda szolgálatában, hogy szavuk és műveik által élhesse át a világ a nagy küzdelem minden mozzanatát.

Az elmondottakon kívül e tudósítók munkájának van, illetve lesz más eredménye is. A történelem számára dolgoznak. Sok millió haretéri felvétel, — olyan, amely ma még nem láthat napvilágot — írásba foglalt beszámolók, lemezeire felvett tudósítások tömege, filmfelvételek, rajzok állanak majd annakidején rendelkezésre. Ezeknek az eseményeknek mozaikszerű egymásmellé rakása, időrendi összeillesztése adja meg majd azt a lehetőséget, hogy az utókor számára a napjainkban lejátszódó drámai eseményeket megismerhesse, átélhesse. Ezek majd kiküszöbölnek mindenféle mende-mondát, az igazság fog beszélni.

A becsvágy.

Írta: Dr. SAAD FERENC százados,
egyetemi magántanár.

Tíz, vagy tizenöt évvel ezelőtt érdekes pör játszódott le Franciaország egyik kis vidéki városkájában. Az asszonyok az óvónőnek a férjét perelték be boszorkánysáért. Mivel a boszorkánypörök ideje már rég lejárt, így aztán az eset nagy port vert fel és jóformán az egész világon megtudták.

Az óvónő férje éppen állás nélkül volt és hogy tétlenül ne lézengjen, hát segített a feleségének a gyermekek gondozásában, nevelésében. Amikor az anyák eljöttek a gyerekekért, beszédbe elegyedett velük és néha ilyeneket mondott:

— „Na, Kissné asszony, a maga kis fia nem igen éri meg majd a hat esztendő. Nagyon vigyázzon rá!”

Hasonló dolgokat néha-néha más asszonyoknak is mondott.

A dologban aztán az volt a legcsodálatosabb, hogy az a gyerek, akire az óvónő férje kimondta, hogy nem lesz hosszú életű, tényleg rövidesen meg is halt.

Amikor a harmadik ilyen eset megtörtént, a kis városkában valóságos rémület tört ki az anyák közt. Azt hitték, hogy ez a varázsló forma ember valamilyen megéteti a gyerekeket és azok attól pusztulnak el.

Bíróság elé került a dolog és a vizsgálóbíró kihallgatta az óvónő férjét. Első kérdése persze ez volt:

— Hogyan lehet az, hogy ön olyan csodálatos pontossággal meg tudja jósolni egy-egy gyereknek a halálát?

— Nagyon egyszerű — felelte az óvónő férje —, évek óta állás nélkül vagyok. Nehogy a feleségem semittevéért tartson el, hát segítek neki a gyermekek nevelésénél. Közben figyelem a gyermekeket. Rendkívül szeretem őket nézni, mikor játszanak. Van köztük olyan, amelyik olyan játékokat szeret játszani, amelyekben csupa küzdelem, csupa harc van. Ezek közül a gyerekek közül majdnem mindig ugyanaz a vezér, a parancsoló. Vannak viszont olyan gyerekek, akik félrevonulnak a többiektől. Nem kell nekik semmi játék. Ha lányok, még a baba sem érdekli őket. Ha fiúk, rendszeren a homokban ülnek, félre a többiektől, és egykedvűen szórják a homokot ide-oda. Nos, az ilyen gyerekekre mondtam én azt, hogy nem lesznek hosszú életűek. Miért? Azért, mert rájöttem arra, hogy a gyerekek játéka nagyon komoly dolog. A gyerek azért játszik, mert fel akar készülni az életre. Az a fiú, amelyik katonást játszik, vagy rabló-pandurt, az nem ok nélkül cselekszi azt. Annak ösztöne diktálja: „Készülj elő az életre! Az élet küzdelem! Gyakorold magad ebben a küzdelemben!” Az a gyerek, amelyik nem játszik, annak az ösztöne azt sugja: „Neked ugyan kár törnöd magadat a többiekkel. Minek az arra a pár esztendőre?”

A bíró kénytelen volt elfogadni az óvónő férjének érvelését, rájött, hogy egy nagyon bölcs emberrel állott akkor szemközt, aki nem hogy állást érdemelne, de annál többet: megbecsülést és meghallgatást mindenki részéről, mert belelátott az élet

egy nagy titkába. Utat kell neki engedni, egyenes eszközökkel, tiszta lelkiismerettel élő ember ez, őszinte, aki többet ér, mint a hízlekedő és mesterkedő ember. Ez az ember a becsvágy megnyilvánulásait kereste a gyermekekben s ezekből ítélte.

A becsvágyat az előrejutás, a siker, egyszóval a boldogulás lépcsőjének kell tekinteni, amelyet értékelni kell, amíg az egyenes utat jár.

Még a régi világban az egyik erdélyi gyalogezrednél egy században szolgáltak Balog Péter tizedes és Tomuc Pál tizedes. Mindketten elhatározták, hogy végleg bent maradnak a katonaságnál. Balog Péter igen önérzetes ember volt és főleg igazságszerető. Ez az érzés volt benne legjobban kifejlődve. Ha legkisebb igazságtalanság történt vele, olyan volt, mint a tigris. Természetesen, más igazságát is megvédte minden eszközzel. Tomuc Pál tizedes már csendesebb természetű volt. Azt mondta: „Nem érdemes mindenben mérgeledni! Fő az, hogy jó dolga legyen az embernek és ehhez a jó dologhoz könnyen jusson hozzá. Amikor a századparancsnok látta, akkor igen jól dolgozott és nagyokat ordított is; amikor nem látta, hát... s akkor Tomuc Pál is sok mindent nem látott meg, amit látnia kellett volna.

Történt egyszer, hogy a századnál nagyon rossz szul sikerült az ebéd. Nagy volt a felháborodás. El lehet gondolni, hogy az igazságszerető Balog Péter mérgeledni legjobban. Ilyenkor mindig forrt benne az indulat, mert nyilvánvaló, hogy valaki nem teljesítette a kötelességét.

— Ezt nem lehet tűrni — gondolta és gondolatának tisztési körökben kifejezést is adott.

— Nem is lehet — kontrázott rá Tomuc Pál tizedes. — Én a te helyedben megjelenténem a százados úrnak, vagy te olyan legény, hogy megmered mondani és legalább tied a dicsőség.

Több se kellett Balog Péternek. Még jobban hergelte magát.

Másnap reggel, mikor a századparancsnok bejött, Balog Péter, hogy minél előbb alkalom adódjék a jelentéstételre, átvette a napostizedesi szolgálatot és jelentette, hogy különös esemény ugyan nem történt, de tegnap az ebéd igen rossz volt, úgy, hogy a legénység nem ette meg.

A dologban csak az volt a különös, hogy Tomuc Pál tizedes is ott settenkedett a közelben és sóvárgó szemekkel nézte a századparancsnokot.

Mi sem természetesebb, mint az, hogy ilyenkor a parancsnok tovább érdeklődik.

— Tomuc! — mondta — Hát tényleg olyan rossz volt az ebéd tegnap?

— Kifogástalan volt, százados úr alássan jelentem — mondta Tomuc kissé tört magyarsággal, de szemrebben és nélkül.

Balog Péternek kinyílt a szeme kerekre, mint egy nagy csillag, az ökle is begörbült és köpött egyet, mikor senki sem látta. Na, de legalább sokat tanult azon a napon.

Hát így is lehet! Kétféle eszközzel lehet érvényesülni. Egyenes úton; a becsület útján és aljas eszközökkel, a más testén keresztül.

Itt ugyanis, ha a századparancsnoknak nincs sok ideje gondolkozni, akkor hamarosan a következő ítélet alakul ki benne, mivel hogy ő is ember:

— Íme, ez a Balog igen kemény legény, jól is tudom használni, de nagyon igényes. Semmi sem jó neki. Mindent mindig megbírá, alapjában véve talán még sem olyan jó katona, mint gondoltam. Tomuc igénytelen ember. Az ilyet a harctéren nagy-szerűen lehet alkalmazni, mert kevéssel beéri. Talán mégis őt léptetem elő szakaszvezetővé.

Azt kérdezhetné most bárki, hogy mit csinálnak hát a balogpéterek? Kísérleljék meg azt, hogy olyanok legyenek, mint a tomucpálok?

Nem! Ezerszer nem! Maradjanak olyanok, amilyenek őket az Isten teremtette. Egyenesek, becsületesek és nyíltszívűek. Lehet, hogy néha ráfizetnek erre, de legalább emelt fővel járhatnak az utcán és belenézhetnek a tükörbe szégyenkezés nélkül. Ez pedig többet ér minden jutalomnál, minden elismerésnél.

Ennyit elég tudni minden katonának a becsvágyról. Törekedjék mindenki előléptetésre és ki-tüntetésre, az életben való érvényesülésre, de csak a hű kötelességteljesítés egyenes útján.

Portyázás.

Nyolcosztályos rendszerre tér át az idén több ezer iskola. Néhány év múlva minden népiskola nyolcosztályos lesz. Megszoktuk a multban, hogy kultúrpolitika alatt új egyetemek alkotását kell érteni, most azonban valami újat mutat a közművelődés tükré. Nem az oromzatot díszítjük, hanem az alapot erősítjük.

Nyolc év alatt már kerek, szilárd alpműveltséget lehet adni, ebben talán éppen az a két esztendő lesz a legeredményesebb, amit most építenek rá a régi hatra. Tizenkettő és tizenhárom között az értelem tágabb és világosabb, mint tizenkettőig az igazi gyermeké. Ezért van az, hogy akik a régi világban legalább csak két középiskolát végeztek, általában felemelkedtek az elemista műveltségük fölé. Mint mondani szokták, mindig meglátszott rajtuk az a két éves többlet s ez megnyilvánult gondolkodásmódban, életszínvonalban, az egész egyéniség magasabbrendűségében.

Hogy most ezt millióknak, az egész nemzetnek megadja a kormány, csakugyan nagyszabású dolgot művel vele. Idő ugyan kell hozzá, amíg a szülők megszokják, hogy a libapasztorkodásból és más korai kenyér-hozzásegítésből megint két év tűnik el, de akik már a nyolcosztályos iskolát járják, a maguk gyermekeit sem fogják kevesebbel hagyni még akkor sem, ha biztatnák erre őket.

Minden szülő élete csak annyit ér, amennyit a gyermekei sorsa — emelése terén tenni tud. Minden szülőnek elemi kötelessége, hogy a gyermekeit erősebbnek, derekabbnak és az élet ügyes-bajos dolgaiban biztonságban, ügyesebben mozgóknak lássa önmagánál. Az ügyesebb, képzetesebb ember másként termel, másként értékesít és másként kormányozza a sorsát, mint az

elmaradottabb. Ez a két év az, ami a milliókat s így az egész nemzetet kiemelí abból a félig író-olvasó, félig írástudatlan szellemi állapotából, amiben a hatelemis iskola tartotta s amiből sokszor bizony csak hármát szoktak lejárni. Mi csendőrök eleget érezzük ennek a dolognak a nehezét, hát mi igazán örülünk a nyolcosztályos és alkalmi beszélgetésekben szívesen segítünk felvilágosítani az embereket, hogy ha kiki jót akar a gyerekeknek, akkor járassa is ki hibátlanul mind a nyolcat, ne pedig csak négyet belőle, mert akkor megint ott tartanánk, ahol a mádi zsidó.

*

Tengeri herkentyűt fogott egy nyaraló szerkesztő a Tiszában. Valójában semmit sem fogott, hanem csak úgy mondotta a vízparti polgároknak, hogy tizenkét-kilós tengeri herkentyűből csinál ma paprikást. Mind-egyik elhitte, sőt, tanácsokat is adtak neki. Egyik szerint jó a herkentyű, csak szállás, a másik szerint fia-szálla sincs benne, egyik nagyolta, a másik keveselte a tizenkét kilót, szóval, mindenki tudott valamit a semmiről, ami nincs, amiről tehát nem is tudhat senki semmit.

Tele vagyunk ilyen herkentyűkkel. A világot azt nem mondanánk valamire, hogy nem értünk hozzá, hogy soha olyant nem láttunk. Én ne tudnám? Hohó, azt már senki ne mondja! Mindenhez értünk és ezért nem értünk semmihez. Kevés emberben van meg a tudásnak és nemtudásnak az a nyílt beismerése, ami pedig egyetlen útja a tanulásnak. Mindenki mást akar tanítani abból a kicsiből, amit valahogy magárákent s egyszer csak ott tartunk a herkentyűnél. Gyötör a kíváncsiság, a tudásvágy, hogy tudjam: miféle az a herkentyű, ehhez azonban előbb be kellene ismernem, hogy nem tudom. Hát inkább tudom, — igaz-e?

*

Kolozsvár s a többiek egyéves évfordulóját ünnepelték a visszatérésnek. Fellobogózott házak, zenés ébresztő, hálaadó mise, ennyi volt az egész. Csendes, háziünnep mindegyik városnak.

Hogy dobogott egy évvel ezelőtt a szívünk! Az öröm hangja viharzott hangosan, évtizedek keserű némasága egyetlen napba sűrítve robbant ki a magyarból messzehangzó harsanással.

Nagyon szép volt, másként nem is lehetett és most is így csinálnánk. Harsogott az öröm, de aztán beálltak az új városok is a magyar élet sodrába s a többivel elvegyülten küzdenek és dolgoznak a nemzet jövőjéért. Egyszer megültük a nagy ünnepet, de azután visszatértünk az ezeréves ösvényre, mintha az utóbbi évtizedek nem is lettek volna. A jussunkat kaptuk vissza s hát a visszatérés nagy öröm, ki kellett törnie a lélek-ből az örömnak, de aztán a juss belevegyült a nagy egészbe. Ez a csendes, természetes egyesülés többet mond minden szép beszédnél és ünneplésnél, mert ez a csend az élet csendje és rendelése: egyek voltunk, egyek vagyunk s egyek leszünk. Mint ahogy a friss kenyeret is csendben tesszük az asztalra s csupán keresztvonással szelünk belőle kinek-kinek, mind az egész családnak. Ami természetes és tiszta, ahhoz nem kell a visszatérés mámorának örökös újítása, elég csak egy csendes fohász.

*

Megint neki az ősznek, télnek, küzdelemnek, takarékoságnak, beosztásnak, lemondásoknak...

Pedig nem kell ettől a téltől tartani. Nem kell szorongással várni a fagyot. A szél megtette dolgát nyáron a kalászkok között, a búza megért és van belőle annyi, ami az új nyárig kell. És közben dolgozunk, meg

imádkozunk, hogy az új nyáron is lendítse meg a szél a kalászt, teremjen a föld.

Van miből birni a telet, csak fegyelem legyen hozzá. Senki ne akarjon többet, mint amennyi jár neki. Tartsa be mindenki a szabályt s akkor mindenkinek jut annyi, ami föltétlenül szükséges. Vendégeskedésre persze nem telik és jobb falatokról a családban is le kell mondani, de éhen nem halunk, ez pedig éppen elegendő ahhoz, hogy kitartsunk addig, amikor akár fürödhetik megint zsírban-tejfelben, aki ebben találja az élet örömét.

Aki meg a küzdelmes átmeneti időre sem tud lemondani a rendes békeidők jólétéről, kényelméről, verje búbanatában fejét a falba, de másokat ne piszkáljon a siránkozásaival. Fegyelem dolga a tél s ebben segíthetünk az országnak azzal, ha a kiadott szabályok betartását éberen és kérlelhetetlen szigorral ellenőrizzük.

Egy csalóbanda összevásárolt százezer tantuszt, arra spekulálva, hogy emelni fogják a kasszakasz árát s akkor játszva kereshetnek a nyolcezeren másik néhány ezer pengőt.

Csakugyan, a „pénz“ az utcán hever, csak ötlet kell hozzá. Ötlet, ez a mi planétánk évtizedek óta. Azt mondják, jöjjön a szabadverseny, abba beleszórták az ötlet termőmagját és kikelt belőle a családoknak, lopásoknak, megkárosításoknak, jogtalan hasznoknak a tömege, egyik bástyáját adva az úgynevezett szabad gazdasági rendnek. Ezt a bástyát ügyes kezek annakidején kihagyták a büntetőtörvényekből, pedig külön jókora kötet telne belőlük legalább akkora üdülő számára, mint a váci fegyház.

Az ötlet tabu lett. Babusgatták és magasztalták. A szántóvető, az iparos, a tisztességes kereskedő, a tisztviselő csak amolyan kulija lehetett ennek az ötletvilágnak, aki a munkájáért megérdemelt bizonyos szerény kenyérkét, de a Haszon, a korlátlan tömegű Pénz az Ötleté lett. Hát, aki nem ismerné még az ötlet természetét, elég belenéznie ebbe a tantuszügybe.

Mi megtagadjuk azt az ötletet, amely alkotómunka nélkül pénzt szerez. Mi ezt csalásnak és lopásnak tartjuk. Mi csak azt az ötletet fogadjuk el közéleti értéknek, amely a köz javára értéket teremt. Ha a gazdának valami ötlete támad a vetésforgó körül s az beválik, megérdemli a magasabb hasznót, mert jobbat, vagy többet termel, de internáló-táborban a helye annak az ötletembernek, aki az ötleteket arra használja fel, hogy a gazdasági rend házainak a maga tollasodását keresse s abból rajta kívül senki és semmi másnak haszna ne legyen.

Az érzelmes fogházigazgató nyugdíjba készül és az emlékiratait írja. Az eddig ismert részletek inkább illenének egy lánynevelőintézeti igazgatónő rózsaszínű emlékeibe:

...tágas, világos falú szobák, hideg-meleg víz, kényelmes ágy, a mosdó kerámiából, kifogástalan fehérnemű, íróasztal, rádió, a széles ablakon pazar kilátás a távoli hegyekre, az íróasztalon megható családi képek (Amerikában valami meghatónak okvetlenül, mindenben lennie kell), a falon filmszallagok, hát mindez nem lánynevelő intézet? Nem ám, hanem a hirhedt sing-sing Amerikában. Fegyház. Ha ott valakit halálra ítélnék és megbetegszik, orvostanárok tapossák egymást a mentésben s mikor a tudomány diadalmaskodott, akkor

kivégzik a páciens. Mint írja: kényelmes villamos székben...

A fegyencek becsületszóra többnapos kimenőt kapnak s az igazgató állítása szerint mindig visszajön mindenki. Persze: pazar kilátás, kényelmes ágy, odakint munka nélkül ezt alig kapná meg a fegyenc, habár kötve hisszük, hogy Kolompár János meg ne lépne adott esetben s azt is kötve hisszük, hogy az amerikai lacibetyár úribb valaki lenne a mi Kolompárunknál, egész biztos tehát, hogy lódit az igazgató bácsi.

Aki mellesleg széplélek is, mert megírja, hogy egy feleséggyilkosnak külön hozattak földet a fegyház udvarára. A feleséggyilkos gyönyörű kertet „varázsolt“ oda s egyszer, mikor letört egy rózsaszál, elsírta magát. Szegény, szegény feleségecske-gyilkoska, letörött egy rózsaszál...

Miért mártanak mindent limonádéba abban az óriás, gazdag, nyers-versenyű országban? Rejtély! A vad hajszát, a kiméletlen üzletet, a durva valóságot így próbálják szépíteni? Nyersöklű óriások laknak ott gyermekszívvel? Alighanem a kultúrát keresik a vagyonyhoz, mert a bánya, gyár, föld, erdő és tenger ontja a pénzt, de kultúrát csak évezredek vívódása, fejlődése teremt. Amerikának még sokat kell szenvednie, hogy megtanulja: a kultúrát nem a hideg-meleg víz, nem a rózsasírató gyilkosról írt mesike, nem a rekord-kényelemmel tervezett villamosszék teszi, hanem valami más. Hogy micsoda? Mi sem tudjuk megtapintani, mint a levegőt sem lehet, pedig van és nélkülözhetetlen. Évezredek ködében van a forrása ennek a valaminek s mi most ezért a Valamiért küzdünk.

Csakhogy ezt az amerikai igazgató bácsi nem tudja. Nem is sejti s ez sokmindent megmagyaráz abból, amit mostanában a hírek között olvasunk.

Csendőrök a Szovjet elleni háborúban.

Írta: dr. TOLDI ÁRPÁD őrnagy.

Tábori posta, 1941 aug.

A vajúdo világesemények szédítő forgatagában oly meglepő történések bontakoznak ki máról holnapra, hogy szinte dermedten áll meg az ember a tegnap még lehetetlennek hitt véres valóságok előtt.

A méretek, a teljesítmények, a harci sikerek elkápráztatóak.

Hirtelen jött, pusztító rohammal indult és feltartóztathatatlanul tör előre kelet felé is a német győzelem. Messze, messze bent a Szovjetbirodalom testében együtt küzd az élén honvédségünk is a német fegyvertárral.

Kassa ellen alávaló merényletet követtek el szovjetbombázókon ülő volt csehszlovák repülők. Géppuskatámadás érte békés polgárok személyvonalát. Megszakadt a diplomáciai viszony Magyarország és a Szovjet között és a magyar honvéd fegyvere adta meg a kemény választ a vörös elvetemültség kihívásaira.

Fellángolt a harc újra a Kárpátokon és a világháború magyar hőseinek annyi dicsőséget hozó harcok véráztatta mezőin új küzdelemre, új győzelemre, új dicsőségre lendült a fiatal magyar erő.

E hadműveletek megindulásával, a világháború óta másodízben került csendőrségünk újra igazán komoly feladatok teljesítése és megoldása elé. A Bácska meghódításával kapcsolatosan végzett kiváló teljesítmények

1941 július hóban az oroszok által Gyeljatinnál felrobbantott vasúti híd.
Horváth László őrm. (Makó) felv.

után még szinte ki sem pihenhette magát s máris ott kellett lennie a bolsevizmus ellen indított európai keresztteshadjárat magyar harcterein. A hadműveleti záróvonaltábori csendőr alakulatai, csendőrségi vezetéssel a hadtápszáslóaljak, a seregtestek tábori csendőr rajai és szakaszai gyors egymásutánban foglalták el helyeiket. A győzelmes magyar fegyverekkel együtt megjelentek mindenütt a magyar kakastollasok is.

Az átlépő helyeken csendőrök ellenőrzik a forgalmat, fontos igazoltatásokat és eligazításokat nagyrészt csendőrök végeznek, csendőrküldemény bonyolítja le a nemkívánatos idegen állampolgárok kitelepítését, csendőrrel találkozunk az elfoglalt terület úti gócpontjain. De a legnagyobb csendőrségi feladat, amely az ÉK-i hadműveleti területen kijutott, a meghódított terület közbiztonsági szolgálatának megszervezése és ellátása és e területek katonai közigazgatásának lehetővé tétele. E feladatok ellátására közigazgatási és rendészeti előadó csendőrtiszt, a hadtápszáslóaljak és közigazgatási parancsnokságoként egy-egy tábori csendőrszakasz állt rendelkezésre.

Hogy milyen feladatok hárultak közigazgatási téren a megszálló csapatokra és milyen nehézségekkel kellett az erre rendelt szerveknek megküzdeniök, csak akkor láthatjuk valamennyire tisztán, ha legalább futólagos pillantást vetünk előbb az ott talált közállapotokra. E nélkül csődött mondana elképzelésünk, mert előttünk ismeretlen és érthetetlen idegen világ az, amibe kerültünk.

A nagy kiterjedésű terület összeköttetési vonalai: vasút, közút, távíró, távbeszélő megszakítva, lerombolva, a legfontosabbak már gyors helyreállítás alatt. A pusztítás különösen megdöbbentő képét mutatják a Kárpátok gerincén áthaladó útvonalak műtárgyai. Még a kettős monarchia idején épültek ezek a vasutak és műutak. Hatalma teljében volt akkor még a monarchia. Látszik ezeken a kelet felé törő életereken, hogy erős, hatalmas testnek voltak hajdan részei. Most romokban hevernek az alagutak, a mérnöki tudás festőien szép völgyhidjai. Leomlott támaszfalak és mederbe zuhant hídszerkezetek kísérik a vörös visszavonulás útjait. Azt hinné az ember, hogy ilyen romboláson keresztül nem lehet előrejutni kelet felé. S mégis! Óriási fenyőkből vágott hatalmas sárga gerendák frissen összeácsolt te-

herbíró szerkezete hidalja át máris a tátongó sebeket és a háború e fontos életerein keresztül feltartóztathatatlanul ömlik, árad a visszavonuló után a győzelmes magyar erő. Utászaink csodát műveltek. Alig pár óra leforgása alatt úrrá lettek a legsúlyosabb műszaki feladatokon is. Itt magas hidat vernek, ott gyors szükségátjárót rögtönöznek nagyobb kerülővel, amott gerendával támasztják alá a leomlott úttestet. Előre gyorsan, minden eszközzel! Ez a jelszó. A megszakított műút átfut az épenmaradt vasúti pálya egy darabjára, ezen felszedik gyorsan a síneket és itt dübörögnek tova a nehéz harci szekerek, majd visszatérnek újra a műútra, kikerülve ezáltal 4–5 robbantott akadályt. A közúti forgalom zavartalansága és állandósága hamarosan biztosítva volt és az utánszállítás hatalmas szervezete lüktetve öntötte át anyagát a Dnyeszter pompás hadihídján a bolsevista birodalom távoli területeire. A vasutak teljes helyreállítása a jövő feladata maradt, de a járható szakaszokon a helyi közlekedés azonnal megindult. Épülnek gyorsan a vezetékes híradás elpusztított eszközei is.

A szovjeturalom semmi néven nevezendő közigazgatási szervezetet nem hagyott hátra. A politikai biztosok, termelő biztosok és a hirhedt politikai rendőrség (a GPU) természetesen elmenekült a visszavonuló vörös hadsereggel együtt. A politikai foglyaikat a kivonulás előtt ezerszámra mészárolták le. A volt lengyel, de nagyrészt az ukrán vezető társadalmi réteget is kiirtották vagy tömegesen elhurcolták Szibériába. A galíciai területek alig két esztendő s vörös uralma mindenütt csak szenvedést, nyomorúságos szegénységet, elgyötört és megfélemlített emberek siralmas, szétesett társadalmát hagyta vissza.

Kivételt csak az elég tekintélyes számú zsidóság képezett. A zsidók nemcsak vonzódtak a bolsevista eszmékhez, hanem egyenesen magukénak érezték a „vörös világot” és könnyedén alkalmazkodtak is a moszkvai „elvtársak” vörös paradicsomának kínálókozó lehetőségeihez. Zsidók részére — sőt főként az ő részükre — voltak is bőven érvényesülési lehetőségek: otthon éreztették magukat és leplezetlenül rá is vetették magukat — az e fajra jellemző falánksággal — minden megkapa-

Oroszok által felrobbantott híd Ukrainában.
Horváth László őrm. (Makó) felv.

Szovjet-zsidó szabadcsapatosok.

rintható uralmi állásra politikai, szellemi és gazdasági téren egyaránt. Ha a szovjet-rendszer és ennek megkötött, kezdetleges gazdasága nem is biztosította ugyan a zsidóságnak általánosan azokat az üzleti, kereseti és gazdagodási lehetőségeket, amelyeket egyes javakban bővelkedő államok liberális gazdasági élete nyújt, mégis bőven kárpótolva érezte magát a zsidóság a politikai és szellemi téren nyert teljes felszabadulása és térhódítása révén. A GPU-hóhértól kezdve a politikai biztosokon és trösztvezéreken keresztül a népbiztosságig mindenütt ott találjuk őket uralkodó számban és hangadó szerepben. Hogy a zsidóknak ez a hatalmi éhsége és helyfoglalása a vörös közhatalomban mit jelentett ezeken a területeken a rövid két év alatt, mi sem bizonyíthatja jobban, mint az a tény, hogy a még megmaradt és most felszabadult gyér értelmiségi réteg felfogásában és meggyőződésében az „antiszemitizmus” teljesen egyértelmű az „antibolsevizmussal”. Nincs két külön fogalom: a zsidógyűlölet egyértelmű a bolsevizmus gyűlöletével.

Hazai fogalmaink és rendszerünk szerinti gazdasági életről szó sem volt a vörös területeken. A termelés, az árucseré és a közellátás teljesen az állam kezében volt ipari és mezőgazdasági téren egyaránt. Az egész ipari termelés az állami „tröszt”-ök kezében volt. Ezek a trösztök látták el iparcikkkel az áruelosztás szervezetét, az ú. n. „Rádá”-kat. Önálló kereskedő nem volt, csak alkalmazott, aki az árusítást végezte. Az előállított

cikkek a közszükségletnek csak kis részét fedezték és így is csak a legkezdetlegesebb igényeket elégítették ki. Fejlettebb igényeket szolgáló finomabb ipari termékek egyáltalán nem voltak. Minden egészen durva, silány minőségű, kezdetleges áru. Látszik mindenben, hogy nem „vevőssereg”, nem „vevőközönség” részére, hanem csak agyonfélemlített, nyomorgó s igénytelen „fogyasztók” részére készült. Verseny kizárásával a szükséglet szenvedő tömegre reákenyszerített silány holmi minden, amit „nem vásároltak” az emberek, hanem amiért „há-lásaknak kellett lenniök”, hogy egyáltalában juttatott nekik valamit rettenetes kényszeráron a vörös termelés. A trösztöket és ezek üzemait legnagyobb részét válogatott „közgazdasági szakemberek” (zsidók!) vezették a visszaélések és panamák szédületes magasságai között. Egyenesen botrányos és hallatlan a mi szemünkben az a galád szemérmertlenség, ami ezt a szociális „termelést” jellemezte; s aki saját szemeivel nem látta, el sem képzelte és hinné, hogy olyan silány árukat és annyi vacakot is hozhat még létre ipar a mai világban, mint amiből ezek a trösztök a szerencsétlen proletártömegeknek hangzatos jelszavak kíséretében néha kegyesen juttattak.

A kisipart a szovjetrendszer tervszerűen tönkretette, kiirtotta. Anyag- és vevőközönség hiányában, a kirótt közterhek nyomasztó súlya alatt nem maradt más választás a kisiparos részére, mint az éhenhalás elől

szerszámaival együtt bevonulni a közműhelyekbe s ott mint tömegmunkás dolgozni tovább. Megfosztva az egyéni tehetség, ízlés, a művészi hajlamok és elmélyülő alkotási kedv érvényrejuttatásának lehetőségeitől, így tengethette azután éhbéren tovább jobb sorsra érdemes életét.

A mezőgazdaság egész területe és minden termelvénye elvileg szintén a szovjet-állam tulajdona. A művelési területet „kolhosz”-okra osztották fel s ezáltal megteremtették az állami nagybirtokok rendszerét. Az itt dolgozók épp olyan munkásai az állami kolhosznak, mint az ipari munkások a trösztök gyárainak. Ezeket a mezőgazdasági üzemeket politikai termelőbiztosok vezetik a rabszolgá- és jobbágyvilágot is megszégyenítő teljhatalommal. Az üzemeket igyekeztek ellátni gépi felszereléssel is és szinte gyárszerűen iparosítani. Ordító plakátok és hangzatos jelszavak, kiállított és festett óriástökök és répák hirdetik a mezőgazdasági termelés „nagyszerűségét”, de a sok „siker” mellett nyomorog és éhenhal a nép, amely pedig a gyűlölt s elpusztított régi rendszer mellett hihetetlen bőségben, tejben-vajban úszott. (Három évet töltöttem annakidején is Oroszországban.) Ahol kis parasztbirtokok voltak, ezeket látszatra meghagyták, azonban oly közterheket raktak a birtokosok vállaira, hogy még siralmasabb lett a helyzetük a kolhosz-munkás sorsánál. A vége természetesen az lett, hogy ezek a birtokosok „önként lemondtak tulajdon földjükről és „kérték”, vegyék fel őket is a kolhoszba. Így írtották ki fokozatosan az egyébként sem nagyszámú kigazda-réteget is, elproletárisítva, nincstelené téve ezzel tökéletesen az egész orosz népet.

Ugyanazok, akik valamikor, nem is olyan régen, aláastak minden fegyelmet, felborítottak minden rendet, akik összeromboltak mindent, amit addig az orosz szellem és munka felépített, akik fűt-fát ígértek hamis, álnok jelszavakkal a „sínylődő dolgozóknak”, ugyanazok most a legkegyetlenebb testi és szellemi rabszolgaságban tartották a végérvényesen elproletárisított tömegeket, elrettentő büntetéseket szabtak minden csekély munkamulasztás miatt, a legkisebb szembehelyezkedésért halál járt, s mint valamikor a nagy fáraók idején: elcsigázott és agyonhajszolt emberek milliói nyögnek a vörös kalandorok „piramis-hóbortjai” alatt. A legnagyobb ilyen hóbort volt talán a vörös hadsereg és ezzel együtt a világuralmi és világforradalmasító törekvések. Pár év óta minden csak a vörös hadsereg ment. Ennek kiépítése volt az egyetlen feladat, szinte rögzisme. Minden csak ennek a szolgálatában állott. Amit propaganda össze tud hordani, amennyire csak egyáltalán lehetséges valamit minden eszközzel népszerűsíteni, azt mind megtették a „nagy terv” érdekében. Parádék Stalin és hadvezéreinek jelenlétében, ezek mondasai, ormótlan szobrai és irdatlan képei mindenütt, vörös zászlók, kárpitok, katonaplakátok, jelszavak, idézetek, beszéd, írás, művészet, zene, előadás, film, rádió és minden és mindenütt csak a vörös hadsereg szünet nélküli propagandáját harsogta, kürtölte otthon s világgá. Támadó hadsereget szerveztek! Világhódításra!

Ebben az árnyékba borult nagy orosz társadalomban egyetlen mozgatóerő működik: a megfélemlítés, a terror. Ez kínálja a propaganda minden eszközével a jólétet és boldogságot minden oroszoknak, amit azonban ha netán elfogadni vonakodnának, a boldogság helyett egyszerűen fejük vétérik. Nincs más választás, mint vak követése a hatalom minden szeszélyének. Nem lehet nézni, csakis arra, amerre a moszkvai hatalmasok mu-

tatnak. Nem szabad látni és tudni mást, csak amit látni és tudni ezek megengednek. Ünnepelni és tapsolni kell, ha úgy kívánják és meg kell halni barbár örültségeikért, ha szeszélyes kedvük éppen erre vágyik. Borzalmasan különös élet az orosz élet: a hatalom kegyeltjei tobzódhatnak örömeikben, hogy fent lehetnek s hirdetik a fényt, a sikert, a boldogságot eszelős féktelenséggel, csakhogy fenn- és megmaradhassanak. A gyávák lelkiállapota ez: hiszen ezek is szüntelen a vesztüket érzik s ennek elhárítására szolgálalkuk mindenre kész. S a szenvtelen tömeg: csak szenvedő játéka mindennek a rettentő barbár merényletnek. Mintha csak a középkor félőrült barbárja — Nagy Péter cár — és kora született volna újra ebben a nagy s nekünk mindig idegenlelkű szláv birodalomban. Különös bizonyosága is egyúttal ez a korszak a változhatatlan faji és népi ősjellemtulajdonságoknak: ez volt és ez is marad Oroszország s csak a külső formák azok, amik megváltoztak.

Talán ebből a kevésből, amit az orosz állapotokról nagyjában elmondtam, el tudják képzelni azok is, akik nem jöttek ide velünk, hogy mit találtunk mi az elfoglalt területeken. Közrendészetről egyszerűen beszélni sem lehet itt: volt itt valami barbár, durva uralom, amely büntetett és megfélemlített, de olyan, amely a közjólétet, a közrendet, biztonságot, közegészséget, stb. szolgálta volna, olyannak se híre, se nyoma sincs sehol. Lezüllött közállapotok, szenny, piszok, elhanyagoltság, rendtelenség s valami rettenetes szegénység a szembezőkö jellemvonása mindennek, ami a szemünk elé kerül.

Az ukrán lakosság láthatóan alig várta, hogy mielőbb szabaduljon a vörösöktől. Gyorsan összetákolta magyar-német-ukrán zászlóval, feszülettel, szentképpel díszített diadalkapuk egész sora várta bevonuló csapatainkat és örömmujongva köszöntötte honvédeinket a nép. A harcok során is nem egy helyen hasznos segítségére volt honvédeinknek az ukrán lakosság. Alig tették ki lábukat a vörösök, nyomban nekiesett a nép a szovjetparadicsom kirívó emlékeinek: lefejezték és összezüzták a bolsi szobrokat, letépték és összeverték a vörös „felségjeleket”, megrohanták a vöröshadsereg „kulturházait” és a laktanyákat és alapos pusztítással tetézték itt a visszavonulók által már elkövetett rombolásokat. Az egyik ilyen vöröshadsereg-házban pl. darabokra zúzva heverték szanaszét értékes mozigépek, a hatalmas vetítőlencsék, a színpad minden kellékével és berendezésével, a rövidhullámú rádióstúdió összes műszereivel, stb. Persze a szovjet áruaktárak és elárúsító üzletek nagy részét sem kímélte a csöcselék. Amit lehetett, megkaparintott magának a nép az alatt, amíg a harcolók után helyőrségek szállták meg a helyiségeket.

Ilyen viszonyok között kezdte meg munkáját a szükségszerű magyar katonai közigazgatás a rendelkezésére álló hadtáp-zászlóaljakkal és tábori csendőrökkel. Nem volt semmi más, amire építeni lehetett, csak az, hogy a lakosság gyűlölettel fordult el a bolsevizmustól és bizalommal várt tőlünk embernek való, elviselhető életet. Ez a javunkra szóló lelki beállítottság mindenestre igen sokat jelentett: megkönnyítette munkánkat, mert készségesen alkalmazkodott a nép a kiadott intézkedéseinkhez s ezek megtartásával láthatóan meg akart győzni minket és be akarta bizonyítani, hogy érdemes jóindulatú segítségünkre és a felemelésre.

Közigazgatási és közbiztonsági szerveink működésének alapelve a legteljesebb öntevékenység volt. Itt nem lehetett felülről intézkedéseket várni. Itt pontosan csak annyi történt közigazgatási és közbiztonsági téren, amennyit a kijelölt szerv végzett. Ha nem tudott volna hol hozzáfogni s nem lett volna öntevékenység, akkor feladatkörében és területén egyszerűen semmi sem történt volna. Kellő összeköttetés hiányában a kifüggesztett hirdetmények szellemében és a helyi viszonyok szerint a legtöbb esetben azonnal ott a helyszínen kellett önállóan intézkedni. Az életnek meg kellett indulnia és a megszállott területek lakosságának nyugodt életfolyását már hadművelleti érdekből is feltétlen biztosítani kellett.

Az irányítás és vezetés súlya is nagyrészt a csendőrségen nyugodott, a végrehajtás biztosításának pedig egyedüli és kizárólagos tényezője a csendőrség volt. Volt olyan hadtápszázlőalj, amely már jóval a közigazgatási parancsnokságok megérkezése előtt is működött: rendet tartott, közigazgatott s minden feladatot önállóan, öntevékenyen kezdeményezett és végzett. A zászlőaljparancsnok és kiküldönített egységeinek parancsnokai egyszemélyben voltak minden: közigazgatási, közbiztonsági, karhatalmi, közegészségügyi, anyaggyűjtő, stb. szervek. Minden kérdéssel, a lakosság minden ügyes-bajos dolgával hozzájuk fordultak, nekik kellett észrevenniök s meglátniök, hol mi a tennivaló, s mindenben nekik kellett intézkedniök, dönteniök és eljárniök. Az eredmény fényesen igazolta, hogy a magyar csendőr fegyelmével, szakképesítésével és sokoldalúságával elsőrendűen megállta a helyét e szokatlan feladatok tornyosuló tömegével szemben is.

A zászlőaljak az egész területen a Dnyeszter vonaláig többszáz kilométeres menetekkel gyalogmenetben vonultak fel. Bár a legénység idős, törődöttebb korosztályokból való, mégis fiatal csapatokat is megszégyenítő kitartással győzte le a legnehezebb menetfeladatokat is. A Kárpátokon át eljutni ki a galíciai síkságra nem kis teljesítmény. Jó út sem jutott minden oszlopnak. Voltak olyanok, akiknek talán éppen azokon a régi világháborús hadiutakon kellett kilométereken át töltni fel a gerincre a századkocsikat, ahol ezelőtt 24—27 évvel fiatal inakkal indultak elszánt rohamokra. Nem egynek az öreg-fiúk közül, ott harcolt most elől a muszkával, saját katonafia.

A zászlőaljak általában úgy szállották meg kiutalt működési területüket, hogy három századot kiküldönítetttek, egy pedig a központban maradt. A századok szakasz-erejű tábori csendőrörsöket állítottak fel. Mindenütt tiszt volt a parancsnok és hogy a csendőrségi vezetés és lényeg mégis némileg biztosítva legyen, a zászlőalj-törzs csendőrszakaszából minden kiküldönített szakasz kapott még hivatásos csendőröket. Egy szakasznak általában egy régi közigazgatási járásnyi terület jutott, de többnek két járás területe is.

A szakasz felvonult, elfoglalta állomáshelyét, kiírta a laktanyájára, hogy „M. kir. tábori csendőrség—Gendarmerie-Zsandarmerija” és megkezdte önálló működését. Az öreg honvédek láthatóan büszkén viselték a „csendőrség” nevét, nagyon megtisztelve érezték magukat és minden őszinte törekvésükkel és igyekezetükkel azon voltak, hogy méltók legyenek és megfeleljenek a „nagy név” minden velejárójának és követelményeinek. Eleinte csak a hivatásos csendőröknek volt kis tábori kakastolla, rövidesen azonban megjelent e

Tábori-csendőr bajtárs a Dnyeszterben — mos.
Horváth László őrm. (Makó) felv.

legendás jelvény minden honvéd sapkáján is. És valahogy, ez a név és ez a toll, mintha egycsapásra átalakította volna, varázsló módjára átgyúrta és egygékővácsolta volna az embereket, olyan egységes, öntudatos és ráteremtő csapatszellemet teremtett.

Egy-egy szakasz körletébe nem ritkán 20—30 község is tartozott. Rendszeres gyalogportyázásról természetesen szó sem lehetett, hanem erősebb járőrök előfogatok vagy alkalmi járóművek felhasználásával jelentek meg a körlet különböző pontjain. Ilyenkor kivitték a hivatalos postát, a közérdekű hirdetményeket, ellenőrizték a kiadott rendelkezések betartását és teljesítését, a helyi előljáróság és nemzetőrség működését, érdeklődtek a közállapotok, közbiztonsági viszonyok és előfordult események után. Az ilyen járőröket mindig hivatásos csendőr vezette.

A közbiztonsági viszonyok általában jók voltak. A visszamaradt orosz katonák felkutatása, lefegyverzése, hadianyag, elrejtett fegyverek és lőszer, rejtett anyagkészletek utáni kutatások befejeztével súlyosabb, rendkívüli feladatok később már nem igen merültek fel. Fosztogatások és erőszakos cselekmények csak kezdetben fordultak elő. A lakosság mindenütt ukrán miliciát alakított. Ezek a sárga-kék karszalagos fegyveres nemzetőrök gyakori visszaéléseket követtek el a lakossággal, főként a zsidókkal szemben és kitöltötték a bosszújukat azokon, akiknek valamiért adósok maradtak. Mikor azonban a közigazgatási parancsnoksá-

gok ezeket a szervezeteket erélyesen megrendszabályozták, a megmaradtak hasznos segítői lettek tábori csendőrségünknek. Létszámuk korlátozva lett, katonás fegyelemben kellett tartani őket és csak a hivatás jelképeként viselhettek oldalfegyvert és puskát, de lőszer nélkül. A parancsnokuk köteles volt a tábori csendőrségnél rendszeresen jelentkezni és intézkedéseket kikérni. Mindegyiknek lebélyegzett karszalagja volt. Más karszalagot, vagy egyáltalán nemzeti karszalagot ezután másnak viselni tilos volt. A megszálló sereget parancsnokának rendelete értelmében azonban minden zsidó férfi és nő 12 éves kortól kezdve köteles volt Dávid-csillagos fehér karszalagot viselni. Ennek az üdvös intézkedésnek a betartását azután a helyi miliciák igen buzgón ellenőrizték.

Addig, amíg a közigazgatási parancsnokságok az ipari üzemeket újra megindították és az üzleti élet alapjait újonnan lefektették, a tábori csendőrségnek rendkívül kiterjedt őrszolgálatot is el kellett látnia. Gazdátlanul, többnyire személyzet és felügyelet nélkül maradtak az összes gyárak és ipari vállalatok minden berendezésükkel és raktáraikkal együtt. Ezeket mind katonailag őriztetni kellett. Mivel magánüzletek nem voltak, gazdátlanul, nagyrészt feltörve és kifosztva állottak utcahosszat az elhagyott állami áruelosztó üzletek is. Éjjel-nappali őrségre volt itt is szükség. A megalakított helyi polgári hatóságok vették ezeket az üzemeket azután szövetkezeti rendszerhez hasonlóan saját kezelésbe.

A közigazgatási parancsnokságoknak alárendelve külön egy-egy tiszt vezette, tényleges csendőrökből álló tábori csendőrszakasz is állt rendelkezésre. Ez mint központi mozgó karhatalom szerepelt, de ellátta egyúttal a parancsnokság székhelyének fontosabb közbiztonsági feladatait is: nyomozásokat teljesített, helyi őrzárakat, ór- és biztonsági kíséreteket adott. Ha vidéken nagyobb nyomozásra, gyors karhatalomra, komolyabb természetű erélyesebb intézkedésekre volt szükség, ezek a tábori csendőrök szálltak ki gépkocsin és szükség szerint kisebb-nagyobb honvédegyeségekkel is meg lettek erősítve. Több ilyen kiszállás fordult elő, azonban komoly fellépésre nem került a sor, mert a leadott hírek mindig túlzottnak bizonyultak. Ilyen volt pl., midőn egyik vonatunk szabotázs általi kisiklását jelentették, a vizsgálat azonban tisztázta, hogy a pályatest avult állapota idézte elő a bajt.

Ezzel röviden papírra is vetettem csendőrségünk oroszországi működését addig az időpontig, amíg ezeket az általunk európai békeéletre visszavezetett területeket a német, Krakkói főkormányzóság polgári közigazgatási szerveinek át nem adtuk. A Führer rendeletére ugyanis a visszahódított volt galíciai területek augusztusban végérvényesen a főkormányzósághoz lettek csatolva. Az átadás után a német hatóságok meleg elismerése és a lakosság hálás búcsúja mellett csendőrségünket és hadtáp-csapatainkat e területről kivontuk.

Orosz területen még tovább működő tábori csendőr bajtársainktól is búcsút veszünk most ez úton és ugyanolyan szerető ragaszkodással kísérjük sorsukat tovább, mint amilyen meleg bajtársi együttérzéssel a közös munkában osztoztunk.

Ki tudta?

A légkör hangvezető képességére a hideg és meleg légrétegek nagy hatással vannak. A szél és a légáramlás is egyik tényezője annak, hogy a motorzajt olykor erősen, olykor gyengébben, néha egyáltalán nem halljuk.

vitéz Szombathelyi Ferenc

altábornagy,

a m. kir. honvéd Vezérkar új főnöke.

A M. KIR. HONVÉD VEZÉRKAR FŐNÖKE

a Délvidék megszállásában résztvevő csendőrség működését a következőkben méltatja a m. kir. csendőrség felügyelőjéhez küldött rendeletében:

F. év tavaszán Jugoszlávia ellen végrehajtott hadműveletek során, az orvul támadó fegyveres csetnik-bandák megkísérelték egyrészt a honvédség előnyomulását zavarni, másrészt a felszabadított lakosság között pánikot előidézni.

Ezeknek a bandáknak leküzdésénél és ártalmatlanná tevésénél — a honvédséggel bajtársi együttműködéssel — a Délvidék benépesítésére rendelkezéseimre bocsátott csendőrök is résztvettek. A csendőrök bátor és önfeláldozó munkája elnémította a bandák tűzfészeket és ahol ezt a munkát a csendőrök befejezték, ott a lakosság körében nyugalom és béke lépett a zűrzavar helyébe.

A megszállással, majd később a katonai közigazgatással kapcsolatosan megoldásra került sokoldalú közbiztonsági és karhatalmi feladatok végrehajtásánál, a Délvidékre vezényelt összes csendőrtisztek és legénység, éjt-nappallá téve, kiváló eredménnyel, fáradhatatlanul dolgozott. A csendőrök munkája minden vonatkozásban méltó volt a m. kir. csendőrség hírnevéhez.

A fenti feladatok elvégzésénél közreműködött összes csendőrtiszteknek és legénységnek a legfeljebb Szolgálat nevében dicséretemet fejezem ki.

Budapest, 1941 augusztus

WERTH s. k. vezérezredes.

KATONAI ISMERETEK.

Küzdelem a trópusi gyarmatokon.

Irta: TOLNAY LAJOS főhadnagy.

(Képek a képes mellékletben.)

A most folyó világmérfőzésnek nemcsak méreteiben, hanem jelentőségében is fontos része zajlik le a gyarmatokon. A lengyel mezőkön megindult küzdelem Európáról fokozatosan terjedt át a tengereken túli gyarmatokra és napjainkban már jelentőségtelű harcok színtere a gyarmatok — nekünk a valóságában — ismeretlen világa. Rövid összefoglalásunk célja, hogy megismerjük általánosságban ezt az új világot, ahol az ember legnagyobb ellensége a természet...

A forró égő közvetlenül az egyenlítőtől északra és délre fekszik. Köztudomás szerint is, itt van a világon a legmelegebb. A nappali hőmérséklet gyakorta emelkedik 60 Celsius foknyira, de 20 fokon alul sohasincs. Éjszakára rendkívül szélsőségesen lehül a levegő és komoly hideg van, de a reggeli felmelegedés igen gyorsan bekövetkezik. Mind a magas hőmérséklet, mind a szélsőséges ingadozás természetesen káros hatással van a fehér emberre: könnyen kifárad, ingerlékeny válik. A leromlottságot csak fokozza a — különösen Afrikában gyakori — vízhiány, a gyötrő szomjúságot csak igen nehezen lehet elviselni.

A levegő szinte izzik, állandóan finomszemcséjű porral telített, láthatatlan részecskéi ellen még a porálarc sem véd! Orkánná fokozódhatnak a homokviharak, melyek betemetnek mindent... Alig van használható út, a süppedős homokban igen nehéz a gyaloglás. Ha pedig beköszönt az esős évszak, a folyókmenti terület teljesen járhatatlanná válik, mert az áradás gátat szab minden előremozgási kísérletnek. A homok-sivatagot egészségtelen kigőzölgsű, süppedékes, mocsaras öserdei terület, vagy áthatolhatatlan sűrűségű bozót váltja fel. Még a legkellemesebb vidék a fűvel borított szavanna, vagy a száraz talajú steppe. Itt lehet aránylag a legnagyobb gyorsasággal előretörni, mert a többi tájjelleken minden természeti jelenség csak akadályozóan lép föl.

A trópusokon mindenütt igen gyorsan jön az alkonyatra az éjszaka, alig pár perc, és koromsötét van. Bajban van, aki nem számolt ezzel és még nem ütött táborni valami pihenésre alkalmas kút vagy oázis közelében! Szinte lehetetlen az egyforma vidéken, az áthatolhatatlan sötétségben tájékozódni.

A homok-sivatagokban gyakran több napig tart a menet, míg egy kutat talál a csapat. Ezek az oázisokon lévő kutak szabják meg a menetcélokat, biztosítják az utánpótlás vonalának — úgy, ahogy — zavartalanságát. Már pedig ettől függ a hadműveletek sorsa! A majd embernél magas, szűrő, tövises bozót éppen úgy nehezíti az előrejutást, mint a filmekről ismeretes dzsungel, a gyakorta 60—80 méter magasra megnövő fák tömege, köztük a karvastagságú indák, meg a sűrű alfásodás. Némelyik helyen csak lépésről-lépésre lehet haladni, gyakran meg teljesen lehetetlen is! Az itt uralkodó füledt, paradicsom meleg, a nyomasztó, lappangó életveszedelemekkel teli félhomály igen nyomasztólag hat a kedélyekre. „Nyugodt hangulatról” alig lehet beszélni...

A trópusok tele vannak ismeretlen veszélyt hordozó állatokkal, rovarokkal. Mérges kigyók, vadméhek, mosz-

kitók, mindent összerágó hangyák vannak. A lovak legnagyobb ellensége a csecse-légy, halálos is lehet a csípése!

Szólnunk kell az itt fellépő veszedelmes betegségekről is. Ezeknek a tengernyi szűnyog a veszedelmes csíra-hordozója, melyek különösen a mocsarak közelében tanyáznak. Fertőzésük nyomán fellép a trópusi malária, a nagy lázt okozó mocsárláz és az álomkór szörnyű betegsége. Sárgaláz, kolera, skorbut, lepra, máltai láz, bőrgombásodás, májtályog, bélférges, elefántiázis, közülük talán legborzalmasabb a meg nem gyógyítható, fekélyes lepra. A beteg rengeteget eszik, innen e betegség középkori neve is: belpoklosság; jóformán elevenen üszkösödik el az egész test...

Ilyen éghajlaton, ennyi veszély közepette küzdenek a gyarmatok olasz és német katonái, mikor hazájuk érdekében távoli, ismeretlen világrészeket veszik fel a küzdelmet.

Lássuk, hogy folyik le a gyarmati harc, miként változnak meg a mérsékelt égő hadviselési módjai, harci eszközei a trópusokon?

Itt is csak a támadás hoz döntő eredményt. Ott kell felkeresni az ellenséget, ahol van és igyekezni kell a kezdeti támadással a fölényt megszerezni: fokozottan érvényes ez a katonai alapszabály a trópusokon!

A gyarmati szolgálatra gondosan válogatott, edzett erős, egészséges szervezetű férfiak alkalmasak csak Alapos előképzés után vagy tengeri, vagy légi úton kerülnek ide. Parafasisak védi őket a merőlegesen tűző nap ellen, könnyű félvászon ruházatot, napvédőszemüveget hordanak, felszerelésük és fegyverzetük is teljesen alkalmazkodik a különleges éghajlathoz, több védőoltást kaptak még indulásuk előtt. 21 évesektől 40 éves korig, és csak mértékletes életet élő emberek alkalmasak a megerőltető szolgálatra. A trópusi étkezés inkább növényi jellegű, a sok húsfogyasztás egészségtelen, azonkívül sok vizet igénylő. Ebből pedig kevés van! A harcosok így is naponta 10 litert, sőt több vizet is megisznak. A testi tisztaság igen fontos. Egészségesebb helyekről 4—5, egészségtelen vidékekről minden 2—3 év után mérsékelt égő alatti — néhány hónapos — szabadságra kell utaztatni a gyarmati katonákat.

A szolgálat vagy a szabad terepen, vagy az oázisokon, esetleg a sivatag belsejében telepített erődökben történik, illetve a gyarmati városokban. A harc célja rendszerint egy kút, oázis, vagy az utánpótlás vonala mellett fekvő erőd birtoklásáért történik. A jelentős szerepet játszó gyalogság mellett a gyorscsapatok és a repülők itt a harc főfegyvernemei. Mindég az ellenség mögé irányulnak a menetek, az arcbóli támadás — a fedezék majdnem teljes hiánya mellett — csak igen nehezen hajtható végre. Igen fontos az egyes ember teljesítménye, gyakran kis egységek merész fellépése döntő eredményekhez vezet. A fárasztó gyaloglás rendkívül próbára teszi a gyalogság értékét!

A forró nap igen felhevíti a páncéljarműveket, a finoman szállongó por belepi a gépi-alkatrészeket. A nagy hőmérséklet-ingadozások káros hatással vannak a fémrészekre. Ugyanezek a káros tényezők befolyásolják a repülők munkáját is, bár a páncélosoknál ehhez még az is járul, hogy a szabadban is pokoli meleg a páncéljarművek belsejében az emberre nézve elviselhetetlenségig is fokozódhat. Ez ellen csak a gyakori pihenő, a por ellen pedig különleges szűrőberendezések védenek.

A tüzéség vagy motorizált, vagy szétszedett állapotban, málhásállatokon szállított.

Gyorscsapatokhoz számítható a sivatagi lovasság és a tevécsapatok. A lovasság inkább benszülöttekből álló, régi hagyományoknak megfelelően öltözködő, de korszerű fegyverekkel felszerelt csapat. Általában fezt hordanak, csizma helyett bőrpapucsot. Nyergük fából készült, kengyelük hosszú, szinte állva lovagolnak; csak feszítő zablával és félszárral. Főharc módjuk a gyalog és lovon végrehajtott tűzharc. „Elemi lőtér” nincs náluk, de a pipát tíz lépésről kilövik a másik szájából. A tevécsapatok csak közlekedő eszköznek használják a tevét, a harcot gyalog vívják. Az igénytelen állatok igen jól idomíthatók.

A repülő fegyvernem igen nagy szolgáltatásokat tesz a sivatagi háborúban. Független lévén a tereptől: nagy távolságokra tud felderíteni, jól megfigyelheti az ellenség mozdulatait, mert a terep alig nyújt annak valami rejtőzést. Így alacsony támadásaik és bombázásaik is igen kedvező eredményekre vezetnek. Az utánszállítás fontos eszközei, újabban csapatszállításokra is alkalmazzák őket. Ez megtakarítja a gyalogság fárasztó meneteit!

Az utánszállítást gépkocsizó oszlopok és málhásállatok, ritkábban tevékaravánok végzik — a repülőkön kívül. Ez a hadműveletek gerince, ennek a megszervezése mindennek az alapja. Gondot okoz még az előtűzszolgálat megszervezése is, mert élelem, lőszer, üzemanyag egyaránt nagy éghajlati nehézségeknek kitéve. A gondos egészségügyi szolgálat különösen fontos. Aki csapatától lemarad: elveszett! Ha az ellenség nem, akkor az éghajlat végez vele!

Laza, széles kiterjedésű alakzatokban történik a harc, az előnyomulás keskeny oszlopokban — leginkább egyesével — történik. A sivatagi küzdelemben páncélosok és gyalogság támad repülő és tűzértámogatással, helyenként lovasság és tevéalakulatok részvételével. A cél rendszerint egy erődöt, oázist gyorsan — lehetőleg hátba — megtámadni és birtokba venni. A füves területek jó rejtőzést nyújtanak, támadásra, védelemre egyaránt alkalmasak. Az őserdőkben nehéz a vezetés, a fák igen gyenge kilövést engednek. Az előnyomulás igen lassú, előtérbelép a meglepetés nagy szerepe. Ahol pedig lehet: kerüljük az őserdő területeket.

Az összeköttetés biztos eszköze mindenütt a rádió.

*

Az elsőrangú testierőn kívül, elsőrangú lelkitulajdonságokkal rendelkező férfiakat kíván a gyarmati szolgálat. Csak a hősiesség önfeláldozása, a Hézának világosan látott érdeke képesít olyan nagyfokú önfeláldozásra, ami a gyarmati katonáknál úgyszólván mindennapi. Kell a fölényes tudású vezetés, kell a kiváló kiképzés, a gondos, alapos anyagi szolgálat, de a végső győzelmet itt is a hősi lélek ereje adja meg!

Tetszik Önnek

a Csendőrségi Lapok képes melléklete? Biztosan. Legyen munkatársunk, segítők abban, hogy minél gyakrabban adhassunk ilyen mellékletet: küldjön fényképeket.

EMCÉKEZZÜNK!

Kövendi Sándor csontosói őrsbeli próbacsendőr az orosz csapatok megfigyelése közben saját szuronyába esett és Ungváron 1914 szeptember 18-án meghalt.

Csatári Imre füzesabonyi őrsbeli csendőr, címz. őrmester, az orosz harctéren, Homonnán, 1914 szeptember 25-én ragályos betegségben meghalt.

Gál András nagygyáji őrsbeli csendőr a Fenyves-völgyénél vívott harcban 1914 szeptember 25-én elesett.

Pálfi János nagylucskai őrsbeli csendőr, címz. őrmester, az oroszokkal Mikuliczynnál vívott ütközetben 1914 szeptember 25-én elesett.

Papp Arzén tiszthelyettes, a szirmabesenyői őrs parancsnokát, egy ellenszegülő 1932 szeptember 23-án Sajóbátonyban halálra sebezte.

Szabó Dezső győri őrsbeli őrmester és járőrtársa, **Kiss Gábor** próbacsendőr motorcsónak elsüllyedése következtében 1933 szeptember 26-án a Dunába fulladtak.

Gajdán Mihály bárányosi őrsbeli csendőr a szerbekkel a bárányosi szigeten vívott harcban 1914 szeptember 27-én elesett.

Rosch Gyula csikszeredai szárnybeli próbacsendőr, az oroszokkal Mikuliczynnál vívott ütközetben 1914 szeptember 27-én elesett.

Devánszky János őrsvezető, címz. őrmester, a kókai őrs parancsnoka, 1909 szeptember 26-án Kókán egy ortámadótól szenvedett sebesülésében 1909 szeptember 28-án Budapesten meghalt.

Kota Lajos újaradi őrsbeli és **Szell Ferenc** temesvári szárnybeli csendőrök az oroszokkal Alsóvereckénél vívott ütközetben 1914 szeptember 28-án elesetek.

Lankó Mór járásőrmestert, balmazújvárosi járás- és őrsparancsnokot 1913 szeptember 29-én Balmazújvárosban meggyilkolták.

Szekeres Sándor őrsvezető, címz. őrmester, a cigánuli őrs parancsnoka, a románokkal vívott harcban a Koppen-hegyen 1916 szeptember 29-én elesett.

Ivácson Mihály őrsvezető, címz. őrmester, a beret-halomi őrs parancsnoka, 1916 szeptember 29-én román hadifogságba esett, ahol meghalt.

Németh József őrsvezető, címz. őrmester, a homoródszentmátroni őrs parancsnoka, 1916 szeptember 29-én Székelyszentmihálynál román hadifogságba esett, ahol meghalt.

Imecs Péter nyugáll. csendőr és **Veress Géza** gyermekbékási őrsbeli csendőr a románokkal 1916 szeptember 29-én Csehétfalvánál vívott ütközetben elesett.

Takács József lajtakatai őrsbeli csendőrt 1911 szeptember 30-án egy fegyveres csavargó a zurányi vasútállomás mellett agyonlőtte.

Mezei József és **Tiboldi Lajos** csikszeredai szárnybeli csendőrök 1916 szeptember 30-án a Tolvajostetőn román hadifogságba estek, ahol meghaltak.

Hantos János győri és **Kéri Pál** rédei őrsbeli csendőr, címz. őrmesterek, a románokkal 1916 szeptember 30-án Tordátfalvánál vívott ütközetben elesetek.

Már István nagymegyeri őrsbeli csendőr 1914 őszén az orosz harctéren elesett.

Farkas János nyugáll. őrsvezető, címz. őrmester, a verestorony-vámi őrs volt parancsnoka, a román betörés alkalmával, 1916 szeptemberben a Hargitán elesett.

Bürger Márton szikesfalusi őrsbeli csendőr, címz. őrmester, az Orsova-körül harokban 1916 szeptemberben román hadifogságba esett, ahol meghalt.

A cigányokról.

Irta: KISS MIKLÓS alhadnagy (Debrecen).

Már az 1941. évi Csendőrségi Lapok 7. számában közölt „Versenyfeladatok” megjelenése előtt elhatároztam, hogy a cigánykérdéssel kapcsolatos tapasztalataimat papírra vetem, hogy azokat felhasználhassuk a gyakorlatias oktatásnál, amelynek céljaira a versenyfeladatot a szerkesztőség hirdette.

1930. óta, mint közönséges bűncselekmények nyomozásával állandóan foglalkozó nyomozónak, több esetben sikerült bepillantnom a cigányok titkaiba. A tudomásomra jutott cigányfurfangoknak később a cigányok elleni nyomozásaim során nagy hasznát vettem. Nyomozásaim közben szerzett tapasztalataim nagyrészt már megörökítettem. A „Cigányfurfangok” és „A cigányokról” című cikemben, a Csendőrségi Lapok 1936., 1937. és 1939. évi számaiban már meg is jelentek ezek az írásaim. Minden bajtárs, de főleg a jövő nemzedék csendőre részére írom le most a legérdekesebb eseteket.

A különböző tanalakulatoknál kiképzés alatt álló próbacsendőreink a cigány szokásokról így képet nyerhetnek. Remélem, hogy a cigányokról hallottakat próbacsendőreink megjegyzik maguknak és majd azokat a gyakorlati életben értékesítik.

Lássuk tehát ezeket az eseteket.

I.

1927. évben Eger környékén egy kóbor cigányokból összetevődött tolvajszövetség fosztogatta a vásári kereskedőket. A tolvajszövetség tagjait — Farkas Lajos bogácsi cigány kivételével — sikerült a csendőrségnek elfognia. Az egri törvényszék az elfogott cigányokat 5–6 évi fegyházra ítélte. A szökésben levő Farkas Lajos ellen a törvényszék nem tudott ítéletet hozni, így annak körözését rendelte el.

Farkas Lajos tudta azt, hogy a csendőrség őt keresi. Ugyanakkor tudatában volt annak is, hogy miként lehet a csendőrség és így az igazságszolgáltatás elől is menekülni. Nem is maradt tétlen, hanem Eger környékéről Disznósd községbe szökött és az ottani cigányok ismeretsége és közbenjárása alapján a lelkeszi hivatalban megszerezte Kolompár Dezső disznódsi születésű, — de onnan már rég elköltözött — cigány keresztlevelét. A megszerzett keresztlevél segítségével azután a községi előljáróságtól erkölcsi bizonyítványt, majd ennek alapján az ózdi járás főszolgabírájától Kolompár Dezső névre szóló, de saját fényképével ellátott vándoripari engedélyt váltott.

Az országosan körözött Farkas Lajos egy évig járt a Kolompár Dezső névre kiállított vándoripari engedéllyel. Egy év eltelté után azonban a kiállító hatóságnak beszolgáltatatta és áttette székhelyét Sajókápolnára. Ott egy Kenyeres Péter nevű sajókápolnai születésű, — de onnan elköltözött — cigány keresztlevelét szerezte meg ugyanazzal a módszerrel, amint azt előzően Disznósd községben tette. Ezután a keresztlevél és az annak segítségével szerzett községi bizonyítványokkal elment a sajószentpéteri szolgabírói hivatalhoz, ahol Kenyeres Péter névre szóló vándoripari engedélyt váltott. Ezzel csavargott azután országsszerte mindaddig, amíg meg nem tudta, hogy a csendőrségnek tudomására jutott ravasz eljárása.

Farkas Lajos azonban nem esett emiatt kétségbe, hanem Sajókápolnáról Gyöngyösre ment s ott a disznódsi és sajókápolnai eljárásokhoz hasonlóan megszerezte Farkas Rudolf gyöngyösi születésű, — de onnan már elköltözött — cigány keresztlevelét. A keresztlevél segítségével ezután Gyöngyös megyei város polgármesterétől szegénységi bizonyítványt szerzett, vándoripari engedély elnyeréséhez. A keresztlevél és szegénységi bizonyítvány alapján akarta megszerezni vándoripari engedélyét, amire azonban a közbejött elfogása miatt már sor nem kerülhetett.

Négy évnél több idő kellett a különböző hamis neveken szereplő és országosan körözött cigány kézrekerítéséhez.

Farkas Lajos esete nem egyedülálló, sok van ilyen szerte az országban, de titokban marad és sohasem kerül nyilvánosságra.

II.

A nyiregyházi kir. törvényszék 1926-ban Lakatos András újfahértói cigányt és törvényes házastársát, Lakatos Fánit lopással, illetőleg orgazdasággal gyanúsította. A törvényszék emiatt nyomozólevelet adott ki ellenük és letartóztatásukat kérte.

Lakatos és felesége azonban nagyon szerették a szép szabad életet, ezért úgy határoztak, hogy bűneikért nem vezekelnek. E célból Újfahértótól búcsút is vettek és Egerbe költöztek, ahol Bari István és Suha Mária egri születésű, — de onnan már elköltözött — cigányok nevében megjelentek a lelkeszi hivatalban és ott nagyban alázkodva azt adták elő, hogy eddig hitetlenül éltek. Most azonban öreg napjaikra és gyermekeikre való tekintettel úgy határoztak, hogy törvényes házasságot kötnek. E célból kérték keresztleveleik kiadását, hogy a tervezett házasságot megköthessék. Gyanú nélkül, a legnagyobb készséggel bocsátották a kért keresztleveleket az illetők rendelkezésére, melynek alapján a házasságkötés Bari István és Suha Mária hamis neveken meg is történt. Az ál-Bari ezenkívül a szerzett keresztlevél alapján vándoripari engedélyt is váltott és azt használta kilétének igazolására.

Az illető 1930. év nyarán megvált a Bari István névtől és Sajókápolnára menve, Koszoru Ferenc sajókápolnai születésű, — de onnan már elköltözött — cigány keresztlevelét szerezte meg. A keresztlevél és az annak alapján szerzett községi bizonyítványok felhasználásával a sajószentpéteri járás főszolgabírájától kiváltotta a saját fényképével ellátott vándoripari engedélyt. Ezzel járt-kelt szabadon, mintha bűnt sohasem követett volna el.

Egy év múlva, 1931. július 1-én megvált Lakatos a Koszoru Ferenc hamis névtől is. Ekkor sajóvárosi születésű Lakatos Alajos lett, mert annak a keresztlevelét szerezte meg. Ennek felhasználásával sikerült megszereznie az ózdi járás főszolgabírájától a saját fényképével ellátott vándoripari engedélyt is. Ezt azonban nem sokáig használhatta, mert a csendőrség őrizetbe vette egy betöréses lopás nyomozása közben.

III.

Bistyei Sándor és Károly nevű fia erdőhorváti cigányok, 1925-ben egy vásári kereskedő megölésével és kirablásával voltak gyanúsítva. A nyomozás elől Bistyei és fia Nyiregyházára menekültek. Ott Bistyei egy Balog Balázs nevű Nyiregyházán született, —

de onnan már elköltözött — cigány keresztlevelét váltotta ki és felvette a Balog Balázs hamis nevét. Az illető a hamis nevén lopást követett el, amely miatt a nyiregyházi kir. törvényszék 5 havi fogházra ítélte.

A büntetés végrehajtása előtt az ál-Balog Nyiregyházáról Felsőtárkányba szökött, ahol Oláh Mátyás felsőtárkányi születésű, — de onnan már elköltözött — cigány keresztlevelét váltotta ki és felvette az Oláh Mátyás hamis nevét, amit nyugodtan viselt 1932 április haváig. Ekkor azonban nyilvánosságra került ravasz eljárása és büntetésének letöltése végett bekerült a nyiregyházi kir. törvényszék fogházába.

Lássuk, mi történt Bistyei Károllyal? Ő Erdőhorvátiból történt megszökésük után előbb Nyiregyházára, onnan pedig Debrecenbe került, ahol egy debreceni cigányleánnyal vadházasságot kötött. Miután semmiféle igazolvánnyal nem rendelkezett, két cigány hamistanú igazolása alapján kiváltotta Rostás Ferenc debreceni születésű, — de 1919. évben már elhalt — cigány keresztlevelét és annak felmutatása mellett, Rostás Ferenc hamis névre szóló munkásigazolványt szerzett. Az igazolványt azonban nem használhatta sokáig, mert közokirathamisítás miatt a debreceni kir. ügyészség fogházába került.

IV.

Lakatos Gusztáv debreceni születésű cigány 1921-ben Debrecenből Ráckozár községbe került, ahol Petrovics István hamis névre szerzett keresztlevelét és munkásigazolványt, amit éveken át használt.

Nevezett 1931. évben visszakérült Debrecenbe és ott ismét Lakatos Gusztáv néven akart szerepelni. Ott azonban meglepetés érte, mert az anyakönyvi hivatalban azzal utasították el, amikor keresztlevelének kiadását kérte, hogy hányszor akarja kiváltani azt, mert a közelmúltban váltotta ki?! Ekkor tudta meg, hogy valamelyik cigány kiváltotta az ő keresztlevelét.

Lakatos Gusztáv az őt ért csalódás miatt nem méltatlankodott, hanem bölcsen hallgatott. Majd amikor megtudta, hogy a vele egyidős Lakatos György debreceni cigánynak munkásigazolványa van, annak nevében felment a rendőrségre és ott azt a bejelentést tette, hogy Debrecen szab. kir. város I. fokú közigazgatási hatóságától nyert munkásigazolványát elvesztette. A megejtett formaszerű nyomozás lefolytatása után az elveszettnek jelzett igazolvány érvénytelenítve lett és a kiállító hatóságtól egy szabályszerűen kiállított, Lakatos György hamis névre szóló munkásigazolvány-másolatot kapott.

V.

Markovics József és Balog Mária őrdarmai cigányok, Őrdarmán született és anyakönyvelt 10 éves György fiúkkal, az 1890—1900-as évek között Borsodszemere környékére kerültek, ahol Peni János és Lakatos Jozefa hamis neveket vettek fel. E hamis nevükön anyakönyvelték Borsodszemere községben a kóborlásaik közben 1900 szept. 28-án és 1906 máj. 6-án született Sándor és Béla fiaikat.

Később a hamis nevet viselő Markovics József, valamint annak György és a Sándor nevű fiai is különböző bűncselekmények miatt, amit kóborlásaik közben követtek el több esetben és különböző hamis neveken, letartóztatásba kerültek. Ez a körülmény

a kisebb gyermekekkel egyedül maradt Markovics-nét, illetőleg az ál-Pendi Jánosnét helyhez kötötte, vagyis a Borsodszemerén való állandó tartózkodásra kényszerítette. Az illető állandó lakhelyül már csak azért is Borsodszemerét választotta, mert kóborlásai közben született gyermekei egy részét ott anyakönyveltette el, így ott volt nagyobb ismeretsége.

Az ál-Pendi Jánosné ide várta férjének és két fiának a fegyházból való kiszabadulását. A férjét és a Borsodszemerén anyakönyvelt Sándor nevű fiát azonban hiába várta, mert azok mindketten a fegyházban fejezték be életüket, az 1920—1925 közötti években. A legidősebb fiú azonban, az Őrdarma községben született Markovics György, aki Náda András és Balog István hamisneveken 4 évi fegyházat is ült, szerencsésen kiszabadult. Miután anyja és testvérei Borsodszemere községben tartózkodtak, így a nálánál 10 évvel fiatalabb, a fegyházban elhalt Sándor nevű testvéröccse nevében tért haza Borsodszemere községbe, ahol derék, becsületes és büntetlen előéletű cigányként lett ismeretes.

1932. február haváig Lakatos Sándor, Béla öccsével és anyjával nyugodtan élte napjait Borsodszemere községben. Közben az odaérkezett csendőrzárór megjelenéséből ösztönszerűen megérezte, hogy az vele és testvéröccsével akar foglalkozni. Ezért, mielőtt a zárór vele beszélhetett volna, öccsével együtt eltávozott a községből és oda pár hét múlva is csak egyedül tért vissza. Az egyedül visszatért és őrizetbe vett Lakatos Sándornál egy, akkor még cseh megszállás alatt volt Őrdarma községben néhány nappal azelőtt kiállított Markovics György névre szóló keresztlevelével volt. A keresztlevelét a csendőrzárór elől első ízben történt eltávazása után, ismerősei közbenjárása útján szerezte meg, hogy az esetleg ellene folytatandó nyomozás esetén azzal cseh átcsatolt területekre szökhessen és ott nyomban igazolvánnyal rendelkezzhessék. A terve nem sikerült, mert az általa elkövetett nagyszámú bűncselekményei miatt a miskolci kir. ügyészség fogházába került.

A Borsodszemere községből eltávozott Lakatos Béla ügyesebb volt. Ő Arló községbe ment és ott Kótai Géza arlói születésű, — de onnan már eltávozott — cigány keresztlevelét szerezte meg. A keresztlevelét alapján egyéb igazolványt is szerzett és azzal járt-kelt, mint esernyőjavító és csak hat hónap letelte után került kézre.

VI.

1920. évben a rablás miatt 15 évi fegyházra elítélt Lakatos György nevű debreceni cigány 1932. március 23-án a szegedi Csillag-börtönből Hódmezővásárhelyre feltételes szabadságot kapott. Az illető pár hónapig jól viselkedett, de azután több lopást követett el. Miután félt a Csillag-börtönbe való visszaküldéstől, Jankovics József névre szóló keresztlevelet vásárolt és Csurár Teréz nevet viselő vadházastársával együtt Debrecenbe szökött.

Debrecenben való megjelenésük okán azt hozták fel, hogy az akkor már Csurár Teréz név helyett magát Lakatos Virágnak nevező cigánynő a keresztlevelét akarja kiváltani, hogy azután törvényes házasságot köthessenek. Csurár Teréznek sikerült is Debrecenben a Lakatos Virág debreceni születésű, — de már ott nem lakó — cigánynő

Képek a háborúból

Rohamutászok vízreviszik a tömlőcsónakot

Átkelés az ellenséges partra

Járőr támadásban

Lángszórós utászok támadása

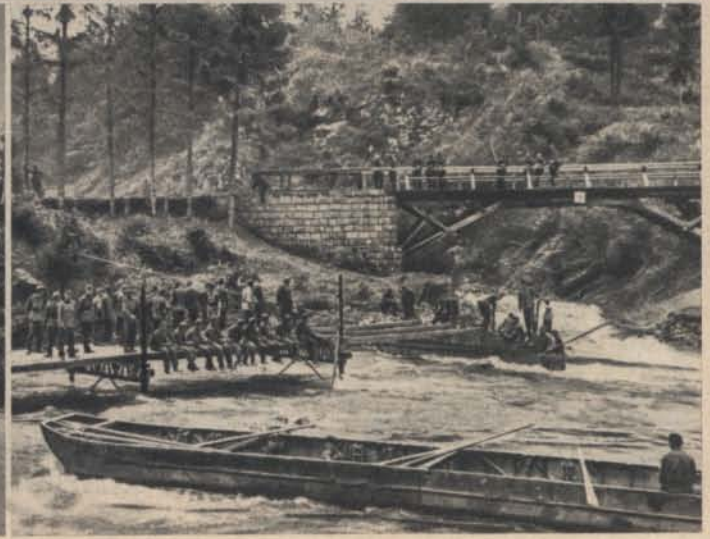

Vasutépítő rohamutászok harca egy pályaudvaron

Aknaszedő rohamutászok

Kézigránáttal robbantják
az ellenséges páncélgépkocsit

Hidéplítés

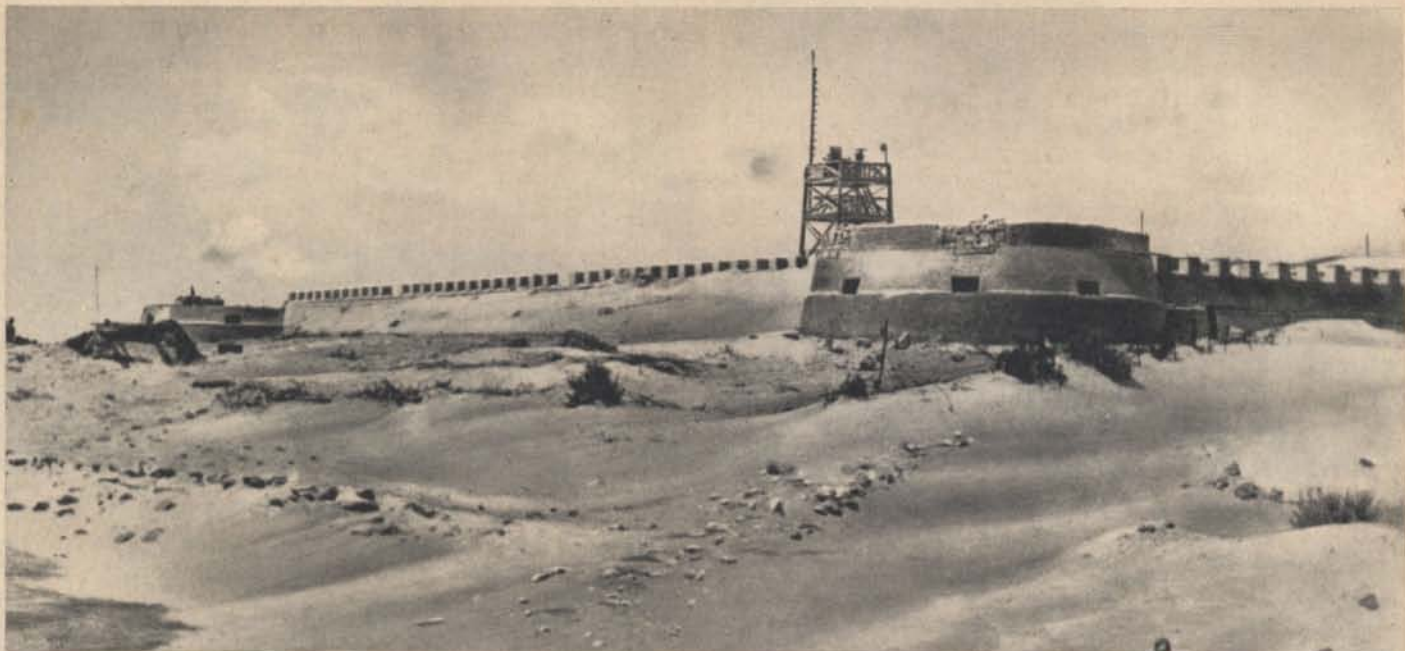

Átkelés bürün

Átkelés hadihídon

Képek a sivatagi háborúból

(Cikk mai számunkban.)

Erőd a sivatagban

Páncéltörők harca

Előretolt erőd

Gyarmati tüzérség

Benszülött harcosok

Előnyomuló gyalogság integet a repülő bajtársaknak

Az első ellenállási vonal

Harckocsi század a sivatagban

Egyik ellenállási vonal

Jellegzetes vidék az afrikai harcterről

keresztlevelét megszerezni. /Miután a Jankovics József és Lakatos Virág nevekre szóló keresztlevelek birtokukban volt, így azok felhasználásával, 1933. január 4-én a törvényes házasságot Debrecenben meg is kötötték. Az ál-Jankovics két hónapi debreceni tartózkodása alatt sem maradt tétlen, kilenc betörést követett el és kísérelt meg a rendőrségi területen. Közben kiderült ravasz eljárása, így mint feltételesen szabadságolt fegyenc visszakérült Szegedre a Csillag-börtönbe.

VII.

1928. év őszén egy ismeretlen cigánynő tűnt fel a debreceni cigányok között. A cigánynő Suha Borbála néven szerepelt. Az illetőt az egri törvényszék e néven, mint egri születésű, 4 havi büntetésének végrehajtása miatt körözte. A körözés adatai alapján a cigánynő Egerben letöltötte büntetését, de aztán ismét visszakérült Debrecenbe. A később megejtett nyomozás adatai alapján megállapítást nyert, hogy az állítólagos Suha Borbála, e büntetését megelőzően, már másfél évet ült Egerben, de akkor mint abasári születésű és Lakatos Mária néven.

A különböző neveken már szerepelt és büntetett előéletű cigánynő, mintegy 5 évi tartózkodása alatt igen megszerette Debrecen. Ezért el is határozta, hogy debreceni születésű lesz... Az illető 1933. január 4-én két debreceni cigány — hamis tanú — kíséretében megjelent az anyakönyvi hivatalban és ott magát Lakatos Borbálának adta ki azzal, hogy 1901. május 12-én Debrecenben született. Azt állította, hogy őt szülei maguktól eldobták és Debrecenből ismeretlen helyre szöktek, így az ő megkeresztelésével és anyakönyveltetésével egyáltalán nem törődtek. A tanúként szereplő cigányok vették pártfogásuk alá és nevelték fel, de a keresztelésével azok sem törődtek. Ez alapon kérte utóanyakönyvelését és megkeresztelését, ami 1933. február 16-án a hamistanúk előadása alapján meg is történt.

VIII.

Balog Ferenc és Lakatos Teréz (Rózsai) debreceni vadházás cigányok 1923. évben Balog József (Tári) nevű fiukkal eltűntek Debrecenből. Csak 1932. évben került nyilvánosságra, hogy az illetők Hódmezővásárhelyen telepedtek le, ahol Balog Ferenc a Csurár János, Lakatos Teréz (Rózsai) az Angyal Mária és Balog József (Tári) pedig a Rostás József hamis nevekre keresztleveleket és azok alapján egyéb igazolványokat szereztek, amit azután éveken át használtak.

Az orosházi őrs Orosházán 1934. december 21-én történt gyilkosság elkövetésével gyanúsította Rostás József cigányt. Emiatt a Nyomozati Értesítő 54—1935—8. tételszáma alatt az illető elfogását kérte. A keresett cigány 6 hónap múlva került Sárrétudvariban kézre, ekkor azonban már nem Rostás József volt, hanem: Balog András Sárrétudvari születésű cigány keresztlevelével és munkásigazolványával szerepelt. Már akkor tudni sem akart az általa előzően használt Rostás József névről. Miután a gyilkossággal kapcsolatban nyomatékoss gyanú nem volt vele szemben, így a tárgyaláson a gyilkosság vádja alól tisztázta magát.

Ugyanez a cigány a Nyomozati Értesítő 48—1939—1—2. tételszámai alatt tárgyalta. Gyöngyösön 1939. február 25-én elkövetett kettős gyil-

kosság miatt elfogandóként szerepel, mert még jelenleg is szökésben van. Lehet, hogy az illető valamelyik szomszédos ország területére szökött át. Azonban az sincs kizárva, hogy itt az ország területén, közöttünk jár-ke, hamisnéven szerzett igazolványokkal, mint „tisztességes és jóra való“ cigány.

IX.

Sárközi Farkas Gusztáv 1902. évi dunapataji születésű kőborcigány és felesége 1935. őszén, kőborlásuk közben a Kátai Mihály alpári lakos, hentes és mészáros lakásából besurranás útján 4300 pengőt loptak el.

A lopás elkövetése után Sárközi Farkas Gusztáv a saját nevén nem érezte magát biztonságban, hanem célszerűnek látta nevének sürgős megváltoztatását. Miután a lopott pénz igen tekintélyes összeget tett ki, így volt pénze bőven és készséggel fizetett abból 100 pengőt az Újkécske községben lakó, — de 1905. évben Csépan született — Lakatos János cigány keresztleveléért. A vásárolt keresztlevel alapján Sárközi a Lakatos János hamis nevet vette fel és feleségével együtt Jászkarajenőn telepedett le. Az illető ezután a lopott pénz egy részén ott házat vásárolt és mint „tisztességes“ cigány élt mindaddig, amíg ravasz eljárása nyilvánosságra nem jutott.

X.

Makula József nyiregyházai születésű és lakos cigány, 1930. május 10-én Nyiregyházán rablást követett el. Amikor Makula megtudta, hogy keresik, nagyszámú családjával együtt továbbállt Nyiregyházáról.

Az illető tudatában volt annak, hogy a rablás miatt körözni fogják. Őt azonban ez nem aggasztotta, mert tisztában volt azzal is, hogy mire van szüksége. Tudta, hogy nevet kell változtatnia és a felvett hamisnévre igazolványokat kel' szereznie. Azzal ugyancsak tisztában volt, hogy a cigányoknál az igazolványszerzés nem ütközik különösebb nehézségbe.

A rablás miatt körözött Makula és családja, új lakóhelyükül Bodroghalom községet szemelte ki. Tudták, hogy ott született egy Sztojka Béla névre keresztelt cigányfiú, aki szüleivel együtt fél éves korában elkerült onnan és azóta sem tért oda vissza. Így a Sztojka Béla nevében való visszatérés szinte felkínálkozott. Makula meg is ragadta az alkalmat, magát Sztojka Bélának kiadva jelent meg Bodroghalomban. Annak ellenére, hogy 29 éves volt, akadály nélkül sikerült neki a 19 éves Sztojka Béla keresztlevelét megszerezni. Ennek segítségével községi személyleírással és erkölcsi bizonyítványt, azok alapján pedig a sárospataki járás főszolgabírájától, saját fényképével ellátott vándoripari engedélyt szerzett. Az illető csak pár hónapig használhatta a Sztojka Béla nevet és az arra szerzett igazolványokat, mert a váci fegyházba került és megkezdte a rablás miatt reá kiszabott 12 évi fegyház büntetést.

XI.

Debrecenben az utolsó keresztlevélszerzés és az annak alapján való névváltoztatás 1940 szeptember 11-én történt. Ez alkalommal Rác Sándor egri illetőségű, feltételes szabadságra bocsátott cigány, két debreceni cigány tanúskodása alapján kiváltotta Lakatos György debreceni születésű — jelenleg

Egerben, Rác Suha György hamisnéven tartózkodó — cigány keresztlevelét. Hogy milyen ok készítette Rácot a keresztlevelével megszerzésére és ennek alapján a hamis név felvételére, ez még ma is ismeretlen, mert az illető Debrecenből ismeretlen helyre távozott s oda vissza nem tért.

Sokat lehetne írni a bűnöző cigányokról. Más vonatkozásokban, pl. bűnözéseik szokásait stb. Én azonban most csak az igazolványok megszerzésére irányuló törekvéseiket ismertettem, a ravasz és furfangos szokásaikat, az I—XI. alatt röviden vázolt esetekkel.

Véleményem szerint a keresztlevelek és születési anyakönyvi kivonatok megszerzését lehetlenné kell a számukra tenni. A leírt esetekből kétségtelenül megállapítható, hogy a különböző lelkeszi és anyakönyvi hivatalok által jóhiszeműen kiadott keresztlevelek és születési anyakönyvi kivonatok a bűnöző cigányoknak segítséget nyújtanak a hamis név felvételéhez és a hamis névre szóló igazolványok beszerzéséhez.

Itt az ideje annak, hogy ezt a visszás helyzetet megszüntessük. Szoros összeműködést kell teremteni a csendőrörsök (rendőrkapitányságok), lelkeszi és anyakönyvi hivatalok között. Mindannyiunknak ismernünk kell a cigányok ravasz eljárásait, hogy aztán egymást támogatva, küzdhessünk ellenük. Az összeműködést én a következő módon képzelem el:

a) Az I—XI. alatt ismertetett cigányeseteket, — a hozzáírandó bevezetéssel és befejező résszel együtt — egy kb. 14×20-as méretű füzetben kellene a szükséges mennyiségben, hivatalos használatra kinyomtatni. A füzet, keménypapírból készült első fedelére a következő figyelmeztető felírást kellene írni: *A cigányokról.* A füzet hátsó, keménypapírból készült fedelét oly módon kellene elkészíttetni, mint ahogyan az asztali naptárak vannak.

b) Az ilyen módon előállított füzetekből egy-egy példányt hivatalos használatra minden csendőrörshöz (tanalakulatnak), rendőrkapitányságnak, lelkeszi és anyakönyvi hivataloknak ki kellene adni. A füzet egyszeri átolvasása elegendő a cigányszokások megismeréséhez. A leadott füzeteket nem a könyvtárban, hanem különleges elkészítési módjának megfelelően, mint az asztali naptárt, állandóan az asztalon kellene tartani, hogy szemünk előtt legyen.

c) A füzet befejező részében kifejezésre kellene juttatni azt, hogy a lelkeszi és anyakönyvi hivatalok eljárása mi legyen az esetben, ha cigány keresztlevelét vagy születési anyakönyvi kivonat kiadását kéri. A kért keresztlevelet és anyakönyvi kivonatot azonnal sohasem volna szabad kiadni, hanem annak kiadását alkalmas ürüggyel másnapra kellene halasztani. Erről a körülményről az illetékes csendőrör vagy rendőrkapitányság volna azonnal értesítendő, hogy az a szükséges lépéseket idejekorán megtehesse.

d) A lelkeszi és anyakönyvi hivatalok értesítése alapján a csendőrörsök járőrt, a rendőrkapitányságok pedig azonnal detektíveket küldenének ki a keresztlevelét, illetőleg születési anyakönyvi kivonatukat kérő cigányok kilétének megállapítása céljából.

Ezzel az egységes eljárással lehetne fellépni a bűnöző cigányok ellen. Most pedig lássuk azt, hogy mi is lehetne ennek az eljárásnak az eredménye:

1. Megszűnne a bűnöző cigányok oly gyakori hamis névváltoztatása, mert az annak alapját képező keresztlevelek és születési anyakönyvi kivonatok megszerzésének lehetőségétől meg lennének fosztva.

2. A lelkeszi és anyakönyvi hivatalok értesítése alapján igazolás alá vont cigányok között sok bűnöző cigány nem tudná magát igazolni, így idejében lakat alá kerülne és a bűncselekmények elkövetésétől egyelőre ártalmatlanná lenne téve.

3. Miután a bűncselekményt elkövetett és hamis nevet felvenni szándékoló cigány nem tudna más cigány keresztleveléhez vagy születési anyakönyvi kivonatához jutni, így hamis igazolványok felmutatásával nem tudná az őt igazoltató csendőrrőrt félrevezetni. Igazolványnélküli kóborlása közben hamarabb kerülne kézre, mint a jelenlegi viszonyok mellett.

Az elmúlt napok egyikén egyik cigány B. egyénemhez a következő kérdést intéztem:

A bűncselekmény elkövetése után mit tesz a cigány, ha észreveszi azt, hogy őt gyanúsítják annak elkövetésével? A feltett kérdésre a következő választ nyertem:

A cigány elmegy egy olyan helyre, ahol őt nem ismerik és ott megszerzi egy odaváló születesű, de onnan rég elköltözött és talán valahol el is halt cigány keresztlevelét. Ezt azért teszi, mert tudja, hogy a saját nevén keresik. Arra számít, hogy ha más nevet vett fel, akkor nem találják meg. A keresztlevelek kiváltásánál rendszerint jól megfizetett, helybeli cigányok működnek közre. Ha nagyobb szákmányt szerzett cigány akar szerezni más névre szóló keresztlevelet, úgy az 100, sőt 200 pengőt sem sajnál azért, mert a kézrekerülését és büntetéstől való menekülését csak ezzel az eljárással, vagyis a hamis névváltoztatás által reméli.

A B. egyén elbeszélése szerint most könnyű a helyzete annak a cigánynak, aki bűncselekményt követ el, mert könnyen juthat hamisnévre szóló születési anyakönyvi kivonathoz vagy keresztleveléhez. Ha a bűncselekmény elkövetése után az utóbbi időben valahol keresztlevelét vagy születési anyakönyvi kivonat szerzés céljából megjelennek, rendszerint azt adják elő, hogy a felszabadult területről most tértek haza a születési helyükre. Keresztlevelük vagy születési anyakönyvi kivonatuk kiadását ez alapon kéri. Ennek elnyeréséhez csupán egy valóban ott született és anyakönyvelt — de nem ott tartózkodó — cigány anyjának a neve szükséges és meg minden.

A Nyomozati Értesítő 103—1941—103. tételszáma alatti értesítés szerint Szlovákiában a cigánykérdést, kényszer lakóhely kijelölése útján, most rendezik. Ezzel kapcsolatban valóban számolnunk kell a cigányoknak Magyarországra történő fokozott átszivárgásával. A Szlovákiából átszivárgott cigányok a legnagyobb valószínűség szerint megkísérlik hamis névre keresztlevelek és születési anyakönyvi kivonatok megszerzését, hogy az ország területén zavartalanul élhessenek. Az I—XI. alatti esetek azt igazolják, hogy a tervük igen könnyen sikerülhet is. Ez pedig a közbiztonságnak egyáltalán nem válik előnyére.

Véleményem szerint, az általam javasolt módszer sürgős bevezetése valamit segíthetne.

Tanuljunk mások hibáiból.

Beküldte: JUHÁSZ ISTVÁN tiszthelyettes
(Budapest).

Lapunk hasábjain sok érdekes és tanulságos nyomozást olvastam már. Őszintén megvallom, sokat tanultam belőlük. A leírásokból kitűnik, hogy bajtársaink szívesebben írnak a sikerült nyomozásokról, ami természetes. Ritkábban találkozunk olyan leírásokkal, amelyekben a nyomozást végző vagy azt csak leíró bajtársunk kiemeli a nyomozás során elkövetett hibákat és mulasztásokat. A *Csendőrségi Lapok* 1940. április 15-i számának 264. lapoldalán valamennyien olvastuk: „Az eredménytelenségből, hibákból sokszor többet lehet tanulni, mint a sikeres nyomozásból. Tisztában vagyunk azzal, hogy előnyösebb mások hibáiból tanulni és okulni, bár igazán tanulni csak a saját hibából lehet. Ennek érdekében megkísérlem az alábbiakban leírni egy közönséges tyúklópás eredményes, de hibákban bővelkedő nyomozását. (Ezúton is kérem azokat az idősebb — ma már nyugállományban levő — bajtársakat, akik a leírásból saját hibáikat is felismerik, ne haragudjanak azok felfedése miatt. Vegyék figyelembe leírásom célját és azt, hogy a leírt esetről az általam elkövetett hibákat és mulasztásokat is őszintén feltárom).

1925 kora tavaszán, 3—4 napos időközönként ismétlődtek őrsállomásunkon a baromfilopások. Meggátlása végett az állandó vasútügyleti járőr mellett, éjszakára helyiügyleti járőrt is vezényelt az őrsparancsnokom. A baromfilopások azonban így sem szűntek meg, a tettest sem sikerült elfogni. Őrsparancsnokunk megbízható polgári egyének bevonásával a község összes ki- és bejáratait éjszakára lezáratta. Ezenkívül portyázó járőröket is vezényelt a községbe. Azokon az éjjeleken, amikor ilyen fokozott megelőző szolgálatot végeztünk, nem történt baromfilopás, de mihielyt egy éjszaka a község ki- és bejáratai nem voltak elzárva, ismét megjelent a baromfitolvaj. Mint fiatal csendőr, ezt a véletlennek tulajdonítottam.

A károsok száma alig 3—4 hét alatt kb. 14—15-re szaporodott. A vasútügyleti járőrök állandóan figyelték, hogy kik szállítanak a korai és késői vonatokkal vágott baromfiakat — mert az ismeretlen tettes, a vérnyomokból ítélve, minden esetben a helyszínen levágta az ellopott baromfiakat. Eredményt ezúton sem sikerült elérni.

A sorozatos baromfilopásoknak kb. 5. hetében, korán reggel, mint vasútügyleti járőrhöz sírva jött egy, a vasútállomás közelében lakó vasutasnak a felesége és közölte, hogy az éjszaka a tyúkjait ellopták. Kérésre a szolgálatban volt vasúti hivatalnok visszatartotta az állomáson a Budapest felé induló személyvonatot, amíg azt járőrtársammal átkutattuk. A kutatás eredménytelen maradt. Ezután a sértett lakására mentünk. (Itt említem meg, hogy az ismeretlen tettes által előzőleg elkövetett baromfilopások színhelyén nem jártam, mert az ügyben a nyomozást más járőrök végezték). Sértett udvarán feltűnően mérges kutyát találtunk. Sértettől megtudtuk, hogy a kutyájuk nemcsak a csendőröket, hanem minden idegent feltűnően nagy hangon megugat. De megtudtam azt is, hogy a most történt lopás elkövetésekor a káros

és családtagjai nem hallották a kutya ugatását. Ebből azt következtettem, hogy a tettes valamivel megvesztegethette a ház éber őrzőjét, ezért hallgatózott az, amíg a tettes a tyúkólat kifeszítette, a 20 darab tyúkot levágta, zsákba rakta és elvitte.

Az udvar átvizsgálása során, a kerítés tövében a Friss Ujság előző napi számának két lapját találtam. Az ujságlapok zsírosak voltak. Kérdésemre a káros kijelentette, hogy az ujságot idegen vihette vagy dobhatta az udvarba, mert ilyen ujságot nem járatnak. Az ujságlapok alapos átvizsgálása után egyik szélén, gyakorlatlan kézírással Rácz Mátyás Komárom megye Környe feljegyzést találtam. Az ujságot eltettem. Folytattuk a helyszín és környékének az átvizsgálását. Káros háza a község szélén volt. Utafelőli része teljesen zárt. Kertje a vasútra dőlt, de a hátsó kijárat nem volt zárható. A tettes lábnyomai a vasúttól a tyúkólig a kertben, a puha talajon jól láthatók voltak. A távozó nyomok azonban nem a vasút felé, hanem a közbeeső üres telken keresztül a szomszéd portájára vezettek. Ennek a baromfióljánál is látható volt a vértócsa ugyanúgy, mint az előbbi káros tyúkóljánál. A tulajdonost felköltöttük, megtudtuk, hogy 8 darab tyúkot attól is elloptak. Ettől a helyszíntől a kerteken keresztül ugyancsak jól látható lábnyomok vezettek a vasút melletti gyalogútig. Itt már vérnyomok is voltak a lábnyomok mellett. A tettes távozási irányából arra következtettünk, hogy az nem az őrsállomáson levő vasútállomáson, hanem a Budapest felőli szomszédos vasútállomáson szállhatott vonatra. Ezt a feltevésünket megerősítették a vasút mentén kb. 4—500 lépésig feltalált vérnyomok is.

A vasútállomásról telefonon felhívtuk a szomszéd állomást. Megtudtuk, hogy hajnali 4 órakor a Budapest felé közlekedő személyvonatra egy utas váltott jegyet Kelenföldre. A vasúti málházó látta, hogy ez az utas jól kitömött zsákot is vitt magával. A málházó személyleírást is adott az illetőről s megjegyezte, hogy már többször látta csomaggal a korai vonattal Budapest felé utazni. Ekkor már reggel 7 óra volt. A vonat, amellyel a tettes elutazott, 5 óra tájban érkezhetett Kelenföldre. Így nem gondolhattunk arra, hogy a kelenföldi kiszállásnál a rendőrökkel elfogassuk. Ezért a vasútállomásról az őrsre mentünk és megállapításainkat jelentettük az őrsparancsnoknak. Javasoltam, hogy a tettes felkutatása végett vezényeljen nyomozó szolgálatba.

Megtörténte után a legközelebbi vonattal a helyszínen talált ujságpapíron szereplő Rácz Mátyás felkutatása végett Környére mentünk. Megtudtuk, hogy Rácz Mátyás, reumájának gyógykezelése végett Budapesten az Irgalmasok kórházában van. A községben jómódú, becsületes fiatalembernek ismerték. Környéről Budapestre utaztunk, hova a következő nap reggel érkezünk. Az Irgalmasok kórházában megállapítottuk, hogy Rácz Mátyás 4 hét óta van a kórházban, de ez idő alatt órákra sem távozhatót el a kórházból. Felmutattam Rácznak a helyszínen talált ujságlapot. A kézírásban határozottan felismerte N. Györgynek az írását, akivel a kórházban ismerkedett meg. Egy kórteremben voltak. Közölte, hogy N. György kb. 2 héttel előbb ment ki a kórházból. Majd felmutatott egy papírlapot, melyre N. György feljegyezte a budapesti címét. Ez a kézírás azonos volt az ujság-lapon talált írással. Rácz Mátyás felajánlotta, hogy N. György

felkutatása végett velünk jön, mert már meggyógyult s távoznia kell a kórházból. Együtt a Múzeum-körútra mentünk, mert Rác Mátynál talált feljegyzés szerint N. György Budapesten, a Múzeum-körúton lakó, házmester foglalkozású sógoránál található. A Múzeum-körúton megtudtuk, hogy N. György, mint szabósegéd, közvetítés végett a hatósági munkaközvetítőben van. Rác Mátás ide is elkísért bennünket. N. György feltalálása után közölte velünk, hogy sógorának Múzeum-körúti lakására egy vidéki baromfikereskedő jár, akiről tudja, hogy Horváth Lászlónak hívják, kb. 50—55 éves. A baromfikereskedő Dunántúlról élő baromfiakat szállít vasúton Budapestre, de, mint mondja, szállítás közben gyakran kell neki kényszervágást végezni. A kényszervágott baromfiakat zsákba rakja s megtisztítás végett a sógora lakására szokta vinni. Itt a baromfiakat megtisztítják, utána „Horváth bácsi” a csarnokba vagy a Garay-térre viszi azokat eladni. Gyakran előfordul, hogy Horváth bácsi pénz helyett kényszervágott baromfival fizet a tisztításért. Ilyen esetekben megkérte őket, hogy a baromficsontokat szedjék össze s azokat később, visszatérte után mindig elvitte magával a kutyájának. Így történt pár nappal előbb is, amikor a baromficsontokat N. György csomagolta be Horváth részére abba az újságba, amit én a helyszínen találtam.

Ezután kikérdeztük N. György sógorát és nővérét, akik azzal egészítették ki a tényállást, hogy Horváth László kb. 10—12 esetben vitt a lakásokra kényszervágott baromfiakat. Megjelenésünk előtti napon is vitt a lakásokra Horváth László 28 darab tyúkot, azokat nyomban megtisztították s Horváth még aznap elvitte a tisztított baromfiakat a Garay-térre eladni. Ezek tisztításáért egy darab tyúkot kaptak Horváthtól, aki most is kérte őket, hogy a csontokat őrizzék meg. Biztosra vették, hogy Horváth, mielőtt vidékre utazna, a csontokért megjelenik náluk. A házfelügyelőket megkértem, hogy ha Horváth megjelenik a csontokért, adják át a házuk előtt posztoló rendőrnek. A rendőrt és az őrszoba parancsnokát pedig arra kértem, hogy ha Horváthot sikertül elfognia, akkor telefonon vagy táviratilag erről értesítsék az őrünket s érkezésünkig Horváthot tartsák őrizetükben. Az Országos Bünygyi Nyilvántartó Hivatal fényképnilyvántartásában megtaláltuk Horváth (Juda) László fényképét. Ezt felmutattam N. Györgynek és rokonainak, akik a fényképről határozottan felismerték a „Dunántúli baromfikereskedő Horváth bácsit”. Az Országos Bünygyi Nyilvántartó Hivatalban megtudtam, hogy a keresett Horváth (Juda) László különböző élet- és vagyoni elleni bűncselekmények miatt kb. 20—22 évet töltött már különböző letartóztatási intézetekben. N. György felajánlotta, hogy Horváth felkutatása végett szívesen velünk tart, csak azt kérte, hogy úti- és ételmezési költségeit térítsük meg. Ezt szívesen megígértem. A késő délutáni órákban elmentünk a Garay-térre, de Horváthot nem találtuk. A késő esti órákig várakoztunk a házmesterék lakásán, de oda sem érkezett meg Horváth. Ekkor N. György és rokonai közölték velünk, hogy megtörtént már az is, hogy Horváth nem ment el a csontokért, hanem a baromfiak eladása után vidékre utazott és újabb szállítmánnyal érkezett hozzájuk. E hír vétele után az éjjeli vonattal haza utaztunk. A közbeeső szomszédos állomáson szolgálatot telje-

sítő vasutasokat felkértem, hogy ha az általuk már látásból ismert zsákos ember ismét megjelenne az állomáson, azt vegyék őrizetbe s telefonon jelentsék az őrünknek.

Az őrön megtudtuk, hogy elutazásunk óta újabb baromfilopás nem történt. Őrsparancsnokom ideiglenesen szakaszt vezetett, távol volt az őrsről. Az ideiglenes őrparancsnoknak jelentettem nyomozásunk eredményét és a tettes kézrekerítése érdekében tett intézkedéseinket. Jelenttem, hogy nem akartunk tétlenül Budapesten várakozni, megkísérleljük a községben és környékén a személyleírás és fénykép alapján a tettest felkutatni, mert annak Budapesten bejelentett lakása nem volt. Ezen a napon a községben és környékén eredménytelenül kuttattunk a tettes után. Baromfilopás azonban ezen az éjszakán sem történt. Következő nap reggel 8 órakor a postahivatal őrparancsnokunkat kérte a telefonhoz. Mivel távol volt, így az ideiglenes őrparancsnok vette a távmondatot. Nem közölte velünk, hogy mit telefonáltak, hanem parancsot adott, hogy a községben és környékén keressük Horváth (Juda) Lászlót. Ő magát szolgálatba vezényelte és a legközelebbi vonattal egyedül Budapestre utazott. A délutáni vonattal már vissza is érkezett az őrállomásra és megbilincselve kísérte a baromfitolvajt. Mikor az őrsirodában jelentettem neki, hogy nem sikerült a községben Horváthot feltalálnunk, közölte velem, hogy „mit gondol, miért utaztam én Budapestre? Az én utam eredménnyel végződött, mert elfogtam a tolvajt, Horváth (Juda) Lászlót.” Ezzel egyidejűleg át is vette a nyomozás vezetését az ideiglenes őrparancsnokom. Engem és járőrtársamat bevonultatott a nyomozó szolgálatból s mint fiatal csendőr folytattam a vasút-, helyi- és vásárugyeleti szolgálatokat.

Az ideiglenes őrparancsnok kérdéseire Horváth (Juda) László beismerte, hogy ő szállította a Múzeum-körútra a vágott baromfiakat, de azokat nem ő lopta, hanem esetenként az egyik helybeli, előtte névleg ismeretlen vasutastól vette át a kelenföldi pályaudvaron. Azt mondta, hogy ő lehet orgazda, de nem tolvaj.

Kb. 3 napig kereste az ideiglenes őrparancsnok a vasutasok között a tyúktolvajt. Már az összes vasutasokat megmutatta Horváthnak, de az egyikben sem ismerte fel azt, akitől a lopott baromfiakat átvette. Közben megérkezett az őrre a valóságos őrparancsnokunk. Láttá, hogy a nyomozás zsákutcába jutott. Parancsot adott, hogy azok is kapcsolódjanak be a nyomozásba, akik azt megkezdtek. Így kapcsolódtam be én is újból a nyomozásba. Gyanúsítottak elébe tártam, hogy a szomszéd állomáson többször látták csomaggal felszállni a hajnali vonatokra. Erre előző vallomását oda módosította, hogy nem Kelenföldön, hanem a közséken kívül levő szőlőhegyen, egy elhagyatott pincében vette át a baromfiakat a vasutastól. Meg is mutatta ezt az elhagyatott pincét. A pincében szalmából fekhelyet és egy pokrócot is találtunk. Később megállapítottuk, hogy a pokróc a gyanúsítotté volt és a szalmát is ő vitte oda. Ezután elébe tártam gyanúsítottak a helyszínen talált újságpapírt, a házmesterék előadását és azt, hogy a lopás színhelyéről a láb- és vérnyomok nem az elhagyatott pince felé, hanem a szomszéd vasútállomás felé vezettek. Erre gyanúsí-

tott beismerte, hogy a baromfilopásokat egyedül követte el.

Bizalmi egyének jelenlétében megmutatta mindazokat a helyeket, ahonnan baromfiakat lopott. A helyszínre mindenütt azon az úton vezetett el bennünket, amelyen a lopás elkövetésekor ment. Így a 16—18 sértett közül csak egy helyen vezetett bennünket az udvaron levő baromfióhoz az utca felől, mert ennek a háznak nem volt az utca felől kerítése. A többi helyekre kerteken és hátsó kerítéseken keresztül vezetett el. Előadta, hogy általában a dél-élelőtti vonatokkal érkezett a községbe. Napközben alaposan tanulmányozta azokat a házakat, ahonnan következő éjszaka lopni akart. A helyszín tanulmányozása után kiment a szőlőhegyen levő elhagyatott pincébe, megvárta, amíg a község teljesen elcsendesedett s csak ezután hajtotta végre a lopásokat. A község nyugalma a kutyaugatásokból állapította meg. Szerinte előfordult, hogy 3—4 napot és éjszakát is a rejtkehelyén töltött. Ezek voltak azok az éjszakák, amikor mi a község ki- és bejáróit elzártuk. Az esti vonatknál pár esetben megfordult a vasútállomáson is. Így megtudta, hogy ott állandóan vannak csendőrök, ezért nem a helyi-, hanem a szomszéd állomáson szállt vonatra a lopott baromfiakkal.

Beismerő vallomása után tényvázlattal átadtuk az illetékes kir. ügyészségnek. A tényvázlatban részletesen felsoroltuk, hogy melyik károستól mikor, milyen és mennyi baromfit lopott el a gyanúsított. Kifejtettük, hogy gyanúsított előbb tagadott és csak huzamos nyomozás után vezette el a járőrt bizalmi egyének jelenlétében azokra a helyekre, ahonnan a baromfiakat lopta. Elmulasztottuk azonban leírni azt, hogy gyanúsított nem az utca felől, hanem kerteken és hátsó kerítéseken keresztül vezetett el bennünket a helyszínekre. Ennek az lett az eredménye, hogy gyanúsított az ügyészségen visszavonta beismerő vallomását. Előadta, hogy az őrsön egy papírlapra felírtuk azokat az utcákat és házszámokat, ahonnan előző napokban és hetekben baromfiakat loptak. Ezt a papírlapot átadtuk neki, így tudott ő minket bizalmi egyének jelenlétében elvezetni azokra a helyekre, ahonnan baromfiakat loptak.

A főtárgyalásra minket is megidéztek. Tanulmányomban részletesen elmondottam, hogy milyen előzmények és adatok alapján állapítottuk meg Horváth (Juda) László bűnösségét. A tényvázlatból kimaradt részletek feltárása után sikerült a tárgyalást vezető elnököt meggyőznünk, hogy valóban Horváth László volt a tettes. Tanukihallgatásom megtörténte után az elnök kérdésére Horváth (Juda) László is kijelentette, hogy valóban így volt, ahogyan én azt szóbelileg előadtam.

Ezen a főtárgyaláson és ezt követőleg magam is rájöttem, hogy milyen sok hibát és mulasztást követünk el ennek az egyszerű tyúklopásnak a nyomozása során.

Ezek: a folytatólagosan elkövetett baromfilopások színhelyén majdnem mindenütt maradtak vissza a tettestől jól használható lábnyomok. Ezek közül egyetlen egyet sem öntöttünk ki, sőt még csak le sem mértük azokat. Hetekig ismétlődtek a baromfilopások, de nem jutott eszünkbe a szomszédos állomásokon kérdezősködni a gyanús utasok után. Éjjel akartuk a tettest elfogni, de megfélekedtünk

nappal az idegenek ellenőrzéséről. A községgel majdnem összeépült szőlőhegy elhagyatott pincéiben hekegig tanyázhatott a tolvaj. Gyakorlati tapasztalatokkal rendelkező idősebb bajtárs (ideiglenes őrsparancsnok), amikor már biztosra vette az eredményt, azt magának akarta biztosítani, ezért elhallgatta a fiatal csendőrök előtt, hogy a tettest a járőr intézkedésére Budapesten elfogták. Egyedül utazott a tettesért Budapestre. Ugyanakkor elmulasztotta kikérdezni azokat, akiknek a tolvaj a lopott baromfiakat eladta. Elmulasztotta őrizetbe venni a kést, amivel a tettes a baromfiakat a helyszínen levágta. De a véres zsákot sem vette őrizetbe, melyben a tettes a lopott baromfiakat Budapestre szállította. Ezeket a hiányokat később sem pótoltuk. Így történhetett meg, hogy a tettest bűnjelek — bizonyítékok — nélkül a pusztá beismerő vallomás alapján adtuk át az ügyészségnek. Megelégedtünk gyanúsított beismerésével s a tényvázlat szerkesztésénél sem gondoltunk arra, hogy nem elég, ha magunkat meggyőztük gyanúsított bűnösségéről, hanem az ügyészt és az ítélelhozatalra illetékes bírót is meg kell győzni a csendőrnek arról, hogy valóban az a tettes, akit az igazságszolgáltatás kezére juttattunk. Megkönnnyítettük volna az ügyészségnek és a tárgyalást vezető bírónak a munkáját, ha a tényvázlatban részletesen leírjuk a nyomozás menetét s vázlatot csatoltunk volna hozzá a tettes útjairól.

Tanuljunk a más hibájából, hogy mi magunk mennél kevesebb hibát kövessünk el.

A tolvaj szakácsné.

Beküldte: TÓTH M. ISTVÁN tiszthelyettes
(Bácsbokod).

1938 június 10-én a ceglédi őrsön megjelent Illiev Minkó ceglédi határbeli lakos, bulgár kertész és előadta, hogy aznap délelőtt 8—10 óra közötti időben, amíg ő és 15 bulgár kertésztársa a ceglédi városi orvosnál tifuszelleni védőoltáson voltak, ismeretlen tettes a kertészet területén különálló lakásának ajtaját betörte, az irodahelyiségbe behatolt és az íróasztalfiókot feltörve, onnan kb. 1615 pengő készpénzt ellopott.

Az eset nyomozására őrsparancsnokom engem és Völgyes Ferenc őrmestert vezényelte ki. Kerékpáron, a legrövidebb úton a helyszínre siettünk, de amikor odaértünk, az ott levő bulgár kertészek, Illiev társai mindent össze-vissza fogdostak és forgattak úgy, hogy a tettes által visszahagyott helyzetet még csak elképzelni sem lehetett. Nyomban eltávolítottam őket a helyszínről és hozzáálltam a helyszín alapos és részletes vizsgálásához.

A helyszínen egy bozótossal körülvett, kétszobás ház volt, mely a kertészet telepen levő többi háztól teljesen különálló volt, azoktól mintegy 100 méternyi távolságra lehetett. A ház mögött körülbelül 3 méternyi mélységű csatorna vezetett. Az ajtón kívülről egy cséplőgép dobkosársínjének feszítési nyomai látszottak, amit rögzítettem. A ház első szobájában egy rozoga íróasztal és két szék volt. Az íróasztal középső fiókjában, mely be volt zárva, ugyancsak a fenti szerszám feszítési nyomai voltak

láthatók. Meglehetősen durva munka volt. A fiókban néhány aprópénzdarab hevert. A helyszínt rögzítettem, azután érdeklődtem afelől, hogy amíg a bulgárok távol voltak, ki tartózkodott a telepen. Elmondták, hogy csak a szakácsné és egy napszámos-asszony, aki a szakácsnének segített. Kikérdeztem a szakácsnét, aki elmondta, hogy kb. 8 óraker távoztak el a bulgárok a városba, a telepen ő és Nagy Mihályné maradt. Ő és Nagyné főzéssel foglalkoztak a telep egyik házában konyhájában, mely konyhából a kérdéses házhoz nem láthattak ki, mert arra ablak nincs. Senkit sem láttak a telepen megfordulni. Ezután kikérdeztem Nagynét is, aki elmondta, hogy mindketten a konyhán foglalatostkodtak, csupán egy ízben ment ki a szakácsné hagymáért a konyhamelletti földre, de kb. tízpercenyi idő elteltével visszament. Ezután újra a helyszín környékét kezdtem vizsgálni, minthogy feltételezhető volt, hogy valaki az ott elhúzódó csatornában, melyben igen sekély volt a víz, könnyűszerrel megközelíthette a kérdéses házat, ott pedig a bozótos részben kileshette a kedvező pillanatot. Azonban sem a csatornában, sem a bozótosban semminemű nyomot nem lehetett találni. Így tehát az volt a meggyőződés, hogy ezt a házat csakis a többi házak felől közelíthették meg.

Sorra kikérdeztem a bulgárokat is. Majd Illiev-től érdeklődtem, hogy valamelyik nem maradt-e a telepen, de az kijelentette, hogy valamennyien, mind a 16-an távol voltak. Erről később meggyőződtem az oltást végző orvostól is. Érdeklődtem továbbá aziránt, hogy a bulgárokon kívül kik járnak oda napszámosmunkára. Volt kb. 10 férfi és 5-6 nő, akik ott szoktak dolgozni. Ezeket is kikérdeztem, de valamennyien alibit igazoltak.

Ezekután a szakácsnét és társát újra kikérdeztem, mert a telepen abban az időben más nem fordulhatott meg. A második kikérdezés alkalmával észrevettem, hogy a szakácsné idegesen viselkedik. Tekintettel arra, hogy neki különszobája volt a kertészet telepén, azonnal átkutattam azt, de ez sem vezetett eredményre. Kutatni kezdtem a telep minden elképzelhető helyén, míg végre az éléskamrába jutottam. Az éléskamrában megtaláltam a fészítés nyomaira emlékeztető dobkosár-sínvasat. A sínvason még látható volt a fészítés alkalmával rajta maradt ajtó- és asztalfiókfesték és faszálkák. Nagy volt az örömöm, mert most már tisztán láttam, hogy a lopást a szakácsné követte el. A telepen csak a szakácsné tartózkodott, a bűnjelt képező szerszám pedig a konyha melletti éléskamrában volt, amit csak a szakácsné tehetett oda. Újra kikérdezés alá vontam a szakácsnét, de tagadott. Előadta, hogy az éléskamrába bejárni nem tud, mert azt a gazda, Illiev Minkó mindig zárva tartja és a kulcsát is mindig magával hordja, csak akkor nyitja ki, amikor neki a főzéshez szükséges anyagot kiadja. Sohasem látta a kamrában a vasdarabot. Valamennyi bulgár a szakácsné előadását bizonyította. Ezekután, bár a kezemben volt a tárgyi bizonyíték, mégis gondolkoznom kellett, mert a vasat csak az vihette a kamrába, aki oda bejárhat. Ha tehát a kamrába egyedül csak Illiev tud bejárni, akkor a vasat is csak ő tehetette oda. Ebből az következik, hogy a pénzt Illiev tüntette el és a betörést csak lejátszotta. De ha így van, miért kellett a kamrába tennie a fészítővasat, amikor a közelfekvő csatornában azt

könnyebben eltüntethette volna. Kikérdezés alá vontam Illiev-t, aki mindent tagadott. Azt is, hogy a fészítővasat valaha is látta volna. Átkutattam Illiev lakását is, de pénzt egyáltalán nem találtam. Az eredménytelenség nem kedvetlenített el. Tovább kutattam a telepen, mert ezt találtam a legcélravezetőbbnek. Világosan láttam, hogy a tettes a telepen lakók között van s így könnyen lehet, hogy ott van elrejtve a pénz is.

A bizalmi egyének segítségével a különböző vélemények között kezdtünk kutatni. Egyszer csak megszólalt az egyik bizalmi egyén, hogy maga előtt, a hagymaföldön friss földtúrast lát. Azonnal odamentem és egy karóval kezdtem piszkálni a földet. A karó hegye valamibe megakadt, mire ásóval ásatam tovább. Rövidesen előkerült egy fehérvászonzból készült zacskó, melyben pénz csörgött. Bizalmi egyének előtt megolvastam, pontosan 1615 pengő volt, különböző pénznemekben. Megvolt tehát a pénz és leírhatatlan volt az öröm a bulgárok között. Most már csak a tettes hiányzott. A friss földtúrás körül nem lehetett nyomokat kivenni, mert a talaj teljesen száraz volt. Nyom nem volt, de volt mégis valami, ami a nyomozó figyelmét nem kerülheti el. Nagynénak azon előadása, hogy a szakácsné egy ízben kint járt hagymáért a hagymaföldön. Efeletti gondolkodásom közben odajött hozzám a szakácsné és azt mondta, beszélni kíván az „ügyről“.

Az egyik szobában megkezdtük a kikérdezést. A szakácsné előadta, hogy öt éve van alkalmazva a bulgárkertészetben Illiev Minkónál. Több mint két éve magánkulcsa van az éléskamrához, amiről senki sem tudott. Állandóan lopkodta az élelmiszereket. Amikor a bulgárok reggel a városba távoztak és Nagynével a főzéshez készülődtek, azt mondta Nagynénak, hogy kimegy a közeli hagymaföldre hagymáért, addig tisztogassa a burgonyát. Először a kocsiszinbe ment és ott előkereste a fészítéshez alkalmas dobsínvasat, azzal Illiev lakásához ment, a bezárt ajtót a vassal kifeszítette, majd az irodahelyiségbe ment, ott az asztalfiókot kifeszítette és a fiókban levő papír- és aprópénzt hirtelen összemarkolva, egy nála lévő vászonzacskóba tette. Innen azonnal a hagymaföldre sietett és ott a földbe egy karóval gödröt csinált, abba tette a zacskót és földdel betakarta, azután pár szál hagymát szakított és a magával hozott fészítővasal az éléskamrába ment, a vasat ott ledobta és az ajtót becsukta. Ez a művelet kb. 20 percet vett igénybe, így Nagyné, aki a konyhában dolgozott, nem is ke-reste. Cselekményét azért követte el, mert az állását fel akarta mondani és Jugoszláviában lakó rokonaihoz akart távozni s magával akarta vinni az elrejtett pénzt is, hogy abból biztosítsa további életfenntartását. Abban a hiszemben volt, hogy a pénzt a hagyma között nem fogjuk megtalálni és ő éjjel biztos helyre fogja onnan vinni, de amikor látta, hogy a pénz előkerült, tudta, hogy most már minden kiderül s hogy büntetését enyhítse, beismerte tettét.

A gyors eredményt az alapos keresésnek köszönhetette a járőr. Így került elő a kamrából a betöréshez használt vasdarab, az áruló festéknyomokkal, amiből a járőr helyesen vonta le a következtetést, hogy a tettes a házbeliiek között van. Idegent nem is látott senki megfordulni a telepen. Így helyénvaló volt a feltevés, hogy az ellopott pénz még

a telep területén lehet. A helyszín környékére kiterjesztett kutatás igazolta ezt az elgondolást, megkerült a pénz és ezzel a tettes is. A vitéz Ridegh-Olekváry-féle Bűnügyi Nyomozástan 511. oldalán olvashatjuk, hogy milyen fontos a helyszín környezetének részletes átkutatása.

...„gyakran éppen a helyszín környezete szolgáltatja a legértékesebb nyomokat, egyrészt, mivel a kíváncsiságok romboló munkája ide rendszerint már nem terjed ki, másrészt itt találhatjuk a tettes leshelyének, az osztozkodás helyének nyomait, a tettes helyszínre vezető és távozó nyomait; elvesztett, elrejtett vagy eldobott tárgyait, az őrtálló, a tettesekre várakozó járómű nyomait stb.“

Tanulságos igazoltatás.

Írta: SZAMOSI JÓZSEF tiszthelyettes.

1941. június 12-én három ember érkezett X. községbe azzal, hogy ők a Tribuna Magyar Mezőgazdasági Szövetség ügynökei. Először a főszolgabírói hivatalba mentek és az alispán úrtól hozott ajánlólevélre a főszolgabíró úrtól a terjesztéshez engedélyt kértek. A főszolgabíró úr az engedélyt meg is adta és a község előljáróságát felhívta, hogy nevezettek támogatassanak. A községi előljáróság erre egy esküdtet adott az ügynökök mellé, hogy az a jobb módú polgár lakását megmutassa. Az ügynökök ezzel meg is kezdték a működésüket, ami egy mezőgazdasági szakmunkához szükséges adatok összegyűjtését célozta.

Alig, hogy az adatgyűjtést megkezdték, az őrs-laktanya utcájába vetődtek. Ünnepe volt, én éppen a laktanya udvarán tartózkodtam, ahonnan láttam, hogy egy esküdt kísért két ügynököt. Szokatlan kép volt ez, ezért kiléptem az utcára és megszólítottam az esküdtet, hogy mi baj van, hogy az urakkal jár. Erre az egyik ügynök a főszolgabírói engedélyt és az alispáni levelet tolaikodólag felmutatta és fölényesen azt mondta, hogy csak nem tételezem fel, hogy ő körözött egyén, hiszen akkor nem kapott volna engedélyt. Az ügynök magatartását gyanús-nak találtam; arra gondoltam, hogy a bűnös ember néha elszólja magát. Ezért igazoltatás végett az őrsre kísérttem mindhármukat. Alaposan átnéztem az őrsön levő segédleteket s nagy meglepetéssel észleltem, hogy a nagyhangú ügynök az újonnan kiadott III. számú pótlékban sikkasztás miatt körözve van és csillaggal is jelölve van. Erre őrizetbe vettem és az összekötő tiszt úrnál távbeszélőn prioráltam. Azt a választ kaptam, hogy sikkasztás büntette miatt kétszer, csalás miatt egyszer, közokirat hamisítás miatt egyszer, sikkasztás vétsége miatt ugyan-csak egyszer volt már büntetve és ezenkívül a budapesti kir. törvényszék sikkasztás büntette miatt körözi, a budapesti kir. járásbíróság pedig sikkasztás vétsége miatt személyleírasi körözést bocsátott ki ellene.

Mikor ezt a választ megkaptam, azonnal elfogtam és magamat szolgálatba vezényeltem, hogy megállapítsam, nem követett-e el a községben hasonló bűncselekményt. Megállapítottam, hogy erre még nem volt ideje. A községi előljáróság rendelkezésére bocsátott az ügynököknek egy olyan nyilvántartást is, melyből a 15 katasztrális holdon felüli jómódú

gazdák nevét kijegyezhettk. Megállapítottam azt is, hogy az ügynököket egyik hatóságnál sem igazoltatták, még a nevüket sem kérdezték meg. A rendőrhatalmági engedélyt is nevük feltüntetése nélkül állították ki a részükre. Ha én közbe nem lépek, csinálhattak volna, amit akarnak, közönséges bűncselekménytől egészen a kémkedésig.

Megszívlelendő tanulság ez az eset arra, hogy még szabályszerűen kiállított igazolványt sem szabad mindig vakon elfogadni s hogy a csendőr szemének még szolgálaton kívül is nyitva kell lennie!

A m. kir. csendőrség egyenruhája és felszerelése.

A tisztek és alhadnagyok részére a derékszíjhoz (bőrövhöz) rendszeresített vállsiját eltörölték.

(L! A 22.888/eln. 2. r. 1941. számú H. M. — 37. H. K. 1941. és a 100.571/eln. 20—1941. számú H. M. — 34. Cs. K. 1941. — rendeleteket.)

Személyi segédtszti jelvény.

Személyi segédtsztek felismerhető jelvénye a gubacsos mellzsinór és ennek rögzítésére szolgáló fémrózsácska. A gubacsos mellzsinór lágy, skórium-fonalból készült, kétágú gubacsokban végződő, aranyozott díszzsinór, a mell jobb oldalán viselendő és a zubbonyra kapoccsal, cérnahurokkal és fémrózsácskával van felerősítve.

A gubacsos mellzsinórt szolgálatban kell viselni olyankor, amikor a szolgálati jelvény viselése nem kötelező. A mellzsinór kapcsolására szolgáló fémrózsácska a zubbony mellrészének jobb felső oldalára fel van varrva, ezt viselni kell állandóan.

(L! A—26., 3. Függelék II. fejezet 28. pont).

Nyakszegély.

Legénység részére vászon nyakszegély van rendszeresítve, amely egy darabból áll, anyaga lemosható, tartós műanyaggal bevont vászon. A nyakkal érintkező belső oldala fehér és felülete az izzadság levezetése és a tapadás megakadályozása céljából vászonszerűen van kiképezve. A külső oldala teljes hosszában khakisínú felső szélére a belső fehér oldal 10 mm szélességben áthajlik, az áthajtott rész a külső oldalhoz van rögzítve. A külső oldal közepére erősítés céljából 35 mm magas és 90 mm széles khakisínú műanyagréteg van sajtolva.

A nyakszegély alsó élének közepére, a belső oldalához vízhatlanított posztó lebeny van ragasztva.

Ezt a nyakszegélyt csak álló gallérhoz lehet viselni.

A lehajtott gallérhoz tábori zöld cserkész-inget, ennek hiányában tábori zöld anyagból készült (dupla, puha, polgári) inggallért kell viselni.

Az inggallért, ha az nincs az ingre rávarrva, elől és hátul egy-egy inggombbal kell az ingnyakléchez erősíteni. Az inggallér magassága a zubbony gallérját kb. 0.2—0.5 cm-re kell, hogy meghaladja. (L. 77.416/eln. 20—1940. sz. H. M. körrendelet 23/1940. sz. Cs. K.)

Tisztek (tisztjelöltek és hasonlóállásúak) a lehajtott gallérú tábori zubbonyhoz is a tábori zöld legénységi inggel azonos színű lehajtott (dupla, puha, polgári) inggallért viselnek.

Tisztek (tisztjelöltek, hasonlóállásúak) irodai szolgálatban, szolgálaton kívül (társaságban) fehéranyagból készült (dupla, puha, polgári) inggallért is viselhetnek. Rendben és sorban, valamint renden és soron kívüli díszöltözetben fehér inggallér viselése kötelező. (1941/34. Honv. Közl.)

Az inggallért — ha az nincs az ingre rávarrva — elől és hátul egy-egy inggombbal kell az ingnyakléchez erősíteni. Az inggallér magassága a zubbony gallérját kb. 0.2—0.5 cm-re kell, hogy meghaladja.

(L! 75.757/eln. 20—1940. sz. H. M. körrendeletet 14/1940 sz. Cs. K.).

Válltekercs.

A puskával ellátottak zubbonyára válltekercs van rendszeresítve. A válltekercs acélzöld posztóból alkotott 45 mm hosszú és 25 mm átmérőjű hengert képez és buzérvörös posztóból készült 10 mm széles csukorral van ellátva. A válltekercset a csukorral fölfelé fordítva, a jobboldali vállszalagra toljuk és utóbbit a zubbonyon lévő csukordarabon áthúзва, az első gomblyukkal begomboljuk. A válltekercset csak akkor kell feltenni, ha a kivonulás stb. puskával történik. Köpeny viselésénél a válltekercset a köpeny jobboldali vállszalagjára kell tolni. Válltekercs nélkül a zubbony jobboldali vállszalagját a két egymásra fektetett gomblyukkal kell begombolni.

(L! a 19.043/eln. 5. 1921. H. M. — a 12.108/eln. VI—c. 1926. számú B. M. rendeletek.)

Bokakötők.

A csendőrlegénység részére — a ruhával azonos színű anyagból — van rendszeresítve.

A bokakötő 8 cm széles, gombokkal vagy kapcsokkal készül. Gyakorlatok alkalmával viselik, hogy a pantallót a boka fölött összefoglalja. A bokakötő hossza — a gombok átvarrása által — a lábhoz idomítható.

Egyelőre csak a csendőriskolák legénysége részére — selejt ruhadarabok anyagából — készítik. Az első igénylésnél az iskolaparancsnoknak a bokakötők hosszát a gazdasági hivattal közölni kell.

(L! a 19.043/eln. 5. 1921. számú H. M., 120.705/eln. XV. 1923. sz. B. M. sz. rendeleteket és 1920.794/eln. VI—c. 1922. (L! 11/Cs. K. 1923.) sz. B. M. körrendeleteket.)

1926. M. csendőrségi hátibőrönd és főzőcsésze vászon tokkal.

A csendőrségi hátibőrönd a tulajdonképpeni hátibőröndből és a hordkészülékből áll. A hátibőrönd tartozékai: 4 darab egy csatos köpenyszíj és 1 darab egy csatos csésze felcsatolószíj. A hordkészülék tartozékai: 2 darab hordszíj, 2 darab hordcsatlék, 2 darab gyűrűs csatosdarab és 2 darab derékszíj-hordcsukor.

A főzőcsésze az egy darabból sajtolt főzőcsészből és a forgatható fogantyúval ellátott fedőből áll és tartozéka a kávébarna vitorlavászonból készült főzőcsészetek.

(Folytatjuk.)

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Az ellopott tárgyak ismeretének fontossága.

Beküldte: **BE CZÖK JÓZSEF** tiszthelyettes.

Úgy érzem, jó szolgálatot teszek fiatal bajtársaimnak és remélem, követendő példát nyújtok, ha leírom tanulságképpen a velem megtörtént alábbi esetet:

1928/29. években a vépi őrsön teljesítettem szolgálatot, mint őrmester. Itt történt, hogy 1928 december hó utolsó napjainak egyikén megjelent az őrsön Vermes László vasszécsényi lakos földbirtokos (bérlo) és feljelentést tett, hogy december 12-ike és a panasztétel napja közötti időben ismeretlen tettesek a kastélya előcsarnokának egyik ablakát befeszítették, azon keresztül bemásztak és a falon levő fegyvertartóról 1 kétsővű 27.777. gyári számú, Lankaszer gyártmányú 12-es vadászpuskáját, 1 belga, 1645. gyári számú golyós puskáját, 1 barna bőrből készült vadász tarisznyáját és 1 barna bőrtokban elhelyezett távcsövet ellopták. Kára 438 pengő.

Előadta még, hogy a lopást csak a karácsony utáni napokban vették észre, amikor alkalmazottjai nagytakaritást végeztek.

A panaszvétele után őrsparancsnokom a nyomozásra először engem vezényelt ki mint járőrvezetőt egy fiatalabb bajtárssal.

A helyszínre érve annak környékét, majd az épülethez mindig közelebb eső területet, végül a helyszínt — az ablakot és a belső helyiséget alaposan szemügyre vettük, de ott bizony már sem kívülről, sem belülről felhasználható nyomot nem találtunk, mert kívül a nagy havazások, belülről pedig a házbéliek a takarítással és az ablak becsináltatásával semmisítették meg minden nyomot. Miután a helyszínből semmi kiinduló támpontot nem tudtunk szerezni,

a házbéliek, illetve a személyzet

kikérdezéséhez fogtunk. Ettől sem lettünk okosabbak, ugyanis senki sem látott semmit és senki sem tudott még olyan egyént sem megnevezni, aki abban a hónapban ott mint

idegen

megfordult volna. Ezután megállapítottuk, hogy kik voltak alkalmazva az uraságnál

mint cselédek

4—5 évre visszamenőleg. Ezek között próbáltuk a tetteseket keresni. Eredmény nem volt. Nem hagytuk figyelmen kívül a

fegyverjavítással foglalkozó környékbeli lakatosokat, fegyvermestereket és az orvvadász hírében állókat.

Ezúton sem volt eredmény. Természetes ez már napokat vett igénybe s minthogy láttam, hogy minden erőlködésünk hiába való, elhatároztam, hogy bevonulunk. Ez volt addigi szolgálatom alatt a második eset, hogy eredmény nélkül vonultam be őrsömre. Őrsparancsnokom ezért nem rótt meg, de meg sem dicsért.

Másnap őrsparancsnokom az őrsparancsnokhelyettes tiszthelyettes úrral vezényelt ki újból az ügy további nyomozására, majd ő is bekapcsolódott a nyomozásba, de sajnos, ezúttal sem volt eredmény.

A nyomozásból történt bevonulásunk után elrendelte őrsparancsnokunk, hogy az ellopott tárgyak leírását, de különösen a puskák számait kívülről tanuljuk meg. Ezt meg is tettük az őrsön mindnyájan, mert az őrs minden tagját kellemetlenül érintette, hogy ez a lopás nem derült ki. Különösen jól bevéstem emlékezetembe a vadászpuska számát, a 27.777-et és elhatároztam, hogy ha puskát látok valakinél, azt nem engedem tovább, amíg a puskája számát meg nem nézem, mert már csak az a remény biztatott, hogy így véletlenül juthatunk valaha a tettesek nyomára. Számtalan fegyvert néztem meg azért, hogy nem-e az a 27.777-es számú puska. Elmultak a körvadászatok az őrskörletünkben, vége volt a vadászati időszaknak is és — eredmény semmi.

Még jóformán mindannyian ennek az első kiderítetlen esetünknek a hatása alatt álltunk, amikor 1929 február 12-én a kora reggeli órákban Vermes László földbirtokos kocsisa az alábbi feljelentést tette:

1929 február 1—12-ike közötti időben, amíg gazdája külföldön tartózkodott, ismeretlen tettesek, vagy tettes, a kastélyba betört és az egyik emeleti szobából egy öltöny fekete szövet, egy öltöny szürke szövet férfi ruhát, egy félróvid, báránnyal bélelt télikabátot, egy pár barnabőrrel készült fűzős vadászbakancsot, egy 7.65-ös ismeretlen gyári számú Steyer pisztolyt egy tár tölténnyel és egy ezüst karkötő órát ellopott. A kár kb. 500 pengő.

Őrsparancsnokom a panasz vétele után azonnal elindult a helyszínre. Én mint járőrtárs szerepeltem.

A helyszínen a következőket állapítottuk meg:

A kastélyt, — mint a régi kuriákat rendszerint — magas fákkal benőtt kert vette körül. A kastély hátsó, kertfelőli részének lépcsőházi ablakán lévő vasrácsot fűrészelte el a tettes, majd annak felfeszítése után benyomta az egyik ablakszemét és az így keletkezett nyíláson bújta be a lépcsőházba, majd az emeleten lévő egyik nyitott szobából ellopta a panaszolt tárgyakat.

A helyszínből itt sem sokat tudtunk megállapítani, mert eszközeink sem voltak az esetleg meglévő nyomok biztosítására.

Folyt a nyomozás egész hónapban, de eredmény nem volt. Tehát kész a második kiderítetlen. Ezt már igazán szégyeltük. Én, mint aki mindkét nyomozásnak cselekvő részese voltam, különösen éreztem, hogy ezt nem lehet így hagyni. Elsősorban megtanultam a két lopásnál elvitt tárgyak leírását úgy, hogy még ma is előttem vannak, de ismétlem, különösen megmaradt a fejemben a 27.777-es szám, a vadászpuska száma. Talán azért, mert szolgálataim közben a legtöbb alkalmam nyílt a puskák ellenőrzésére. Ennek azután egyszer meg is lett az eredménye.

E lopások elkövetése után kb. 6 hónap múlva 1929 augusztus havában történt, hogy Kám és Csehi községek között levő úgynevezett Farkaserdőn átvezető úton Szabó József és Szabó István nevű kisszentgróti lakosokat, — akik egylovas szekerekön boreladás céljából jártak Vas megyében és onnan hazafelé mentek, — ismeretlen tettes vadászpuskából tett lövésekkel megölte, pénzüket elvette, azután a lovat elindította. A gyilkosságot az esettől mintegy 2 kilométerre a mezőn dolgozó emberek vették észre, amikor a ló vezetés nélkül bandukolt az úton. A két hulla a szekérben vérben fagyva feküdt.

Eme gyilkosság nyomozására a szombathelyi osztály különböző őrsreiről kb. 18 csendőr lett vezényelve,

köztük én is. A nyomozás központja Oszkó községben volt. Elhelyezés a községi bíróságnál. A nyomozást az akkori szentgotthárdi szakaszsparancsnok, Kiss Lajos alhadnagy vezette, illetve irányította.

A nyomozás 5. napján az egyik járőr Szombathelyen elfogott egy Németh Ferenc nevű rovtommultú, volt erdőőr, aki a gyilkosság elkövetésével alaposan gyanúsítható volt és azt Oszkó községbe kísérte. Ez a járőr hozott magával egy kétsövényű vadászfegyvert is és jelentette a szakaszsparancsnok úrnak, hogy azt Németh Ferenc adta be Szombathelyen a Stirling-féle fegyverkereskedésbe a gyilkosság utáni napon azzal, hogy azt tisztítsák ki, a régi száma után még egy 27-es számot véssenek be és ha akad rá vevő, 100 pengőért adják el. E jelentéseket én is végig hallgattam. Amikor a járőr jelentését befejezte, jelentkeztem a szakaszsparancsnok úrnál és jelentettem neki, hogy 1928 december havában az én őrskörletemben egyik kastélyba betörték és onnan a többi között egy 27.777-es gyári számú, kétsövényű, Lankaszer gyártmányú, 12-es vadászpuskát is elloptak s kértem egyben, hogy engedje megnéznem e vadászpuskát. Amikor a puskát szét törtem, a legnagyobb ámulatomra és öröömre állapítottam meg, hogy az az általunk oly sokat keresett 27.777-es számú vadászfegyver. Ezt azonnal jelentettem.

A szakaszsparancsnok eme jelentésem vétele után nyomban kikérdezés alá vonta a járőr által elfogott Némethet, aki a puska lopott voltát a leghatározottabban tagadta. Azt adta elő, hogy a puskát már évekkor eladta Kám községben egy Németh János nevű egyéntől. Másnap a szakaszsparancsnok az egyik törzsőrmester bajtárs mellé rendelt ki járőrtársként azzal, hogy mivel az esetet én ismerem, igyekezzünk tisztázni azt, miképp került a puska Németh birtokába. A nyomozásra velünk jött Németh is és a puska is.

Kám községben Németh állítása valótlannak bizonyult, mert annak az embernek a puskáját, akit Németh bementetett, az ottani körjegyző vette meg annak halála után. Amikor ezt Némethel közöltük azt mondta, hogy nem ettől az embertől vette, hanem attól a Németh Jánostól, aki kivándorolt Amerikába. (Tisztában voltunk azzal, hogy ezt miért mondta, tudta ő, hogy oda nem mehetünk el megkérdezni, hogy igazat mond-e.) Kámból Vasszécsénybe mentünk, ahol sértett a vadászpuskáját a leghatározottabban felismerte s egyben örömeinek adott kifejezést, hogy mégis csak sikerült a nyomára jönni. Innen vissza tértünk Oszkó községbe és az eredményt jelentettük a szakaszsparancsnoknak. Ezzel egyidejűleg azonban kértük, hogy indítson útba minket Górközségbe, mert Némethnek egy Lajos nevű bátyja ott erdőőr és nincs kizárva, hogy az 1645. számú golyós puskát, vagy az ellopott tárgyak közül valamit átadott neki megőrzésre, akár ajándékképpen, vagy esetleg pénzért.

Górközségben Németh Ferenc bátyját felkerestük és közöltük vele jövetelünk célját. A leghatározottabban tagadta, hogy neki öccse akár ajándékba, akár pénzért, vagy megőrzés céljából a lopott dolgokból valamit átadott volna. Előadta, hogy öccsével már évek óta nem beszél, mert az már kétízben is volt bezárva s ennél fogva vele minden összeköttetést megszakított. Majd közölte velünk, hogy a múlt nyár folyamán járt nála egy Zanat községben lakó molnárség, aki öccsével együtt volt bezárva a sopronkőhidai fegyházban, öccse attól küldött üzenetet, hogy nemsokára kiszabadul s

majd akkor meglátogatja. Öccse azonban nála nem járt azóta sem. Ezt az egyént névszerint nem tudta megnevezni.

Elhatároztuk, hogy mielőbb Zanat községbe megyünk, hogy ott folytassuk tovább a nyomozást. Zanat községben a községi bírónál érdeklődtünk aziránt, hogy ki az a zanati ember, aki 1938 nyarán szabadult a sopronkőhidai fegyintézetből? A bíró közölte velünk, hogy Pilinger Lajos a neve az illetőnek s jelenleg a szombathelyi Export malomban van alkalmazva, mint molnárszolgálat. Lakása azonban Zanat községben van. Ezután felkerestük Pilinger lakását, ahol csak felesége tartózkodott, mert tekintve, hogy az idő 18 óra tájt volt, Pilinger már elment Szombathelyre, hogy éjjeli szolgálatát megkezdje. Feleségét megkérdeztük, hogy ismeri-e Németh Ferencet, aki az urával volt bezárva. Pilinger né igennel válaszolt. Arra a kérdésünkre, hogy Németh mikor járt náluk utoljára és mit hagyott náluk, elmondta, hogy kb. 9 nappal azelőtt járt náluk egy éjjel, ott is aludt és akkor egy hátizsákra való dolgot hagyott náluk azzal, hogy majd érte jön. Ezideig azonban Németh nem jelentkezett. A hátizsákot felbontottuk, abban 2 rend szennyes fehérneműt, egy rövid télikabátot és 24 drb. új, 12-es vadásztöltényt és több üres töltényhüvelyt találtunk. Ezután házkutatáshoz kezdtünk. Az egyik szekrényben egy ceruzával írt levelet találtunk, ami férjének volt címezve és a levél Győrből jött. A levél tartalma iránt érdeklődtünk, de azt felelte, hogy ő nem olvasta, olvassuk el, ha akarjuk. Ezt meg is tettük, ebből azután már többet megtudtunk. Ugyanis Németh Ferenc azt írta Pilingernek, hogy még most az egyszer tekintsen el a felfelmentéséről, nem rajta mult, hogy még nem tudott elszámolni vele, hanem azért nem tudta még a 98 pengőt elküldeni, mert a golyós puskát ezideig nem tudta eladni, a vadászpuskától pedig nem akar megválni.

Ezekután már nem is sokat időztünk Zanat községben. Őrizetbe vettük az ott talált tárgyakat, jegyzékbe foglalva a bírónak átadtuk, mi pedig Szombathelyre indultunk, hogy Pilingerrel mielőbb kézrekeríthessük. Ez meg is történt. Pilinger nem vonakodott. Elébe tártuk az addigi megállapításainkat. Kevés habozás után beismerete, hogy 1928 decemberében történt betöréses lopást a vasszécsényi kastélyban Németh Ferencel együtt követkett el. A lopásból származó tárgyak közül ő csupán a fényképező gépet kapta meg Némethtől, amit ő 10 pengőért eladott egy molnárszolgálatnak, aki a nemeshölősi malomban van. A többi tárgyak közül a vadászpuska Németh Ferencnél van. A golyós puska Ostffyasszonyfán van Németh sógoránál, a vadásztárisznya pedig Körmenten van Németh egyik bátyjánál.

Oszkón a szakasziparancsnoknak jelentettük az eredményt. Másnap a járőrök minden helyről hozták magukkal az előkerült bűnjeleket.

Első kiderítetlen esetünk rendben volt!

Ezen eredménnyel felbuzdulva, nem tudtam nyugodni a másik kiderítetlenünk miatt. Azon törtem a fejem, hogyan tudnám kivenni a már elfogottakból a második betörésünket is. Ez nagyon nehéznek látszott, mert arról nemcsak Német, de még Pilinger sem akart hallani sem.

Némethről különösen nem várhattam semmit, mert az még akkor is tagadta a puska lopást, amikor már minden megkerült, sőt a levelét is felolvastuk neki, majd társa a szemébe mondta, hogy „Ferkó hát ez már mégis sok, minek tagadod még most is”, de Németh

még akkor is azt mondta, hogy ő nem is ismeri Pilinger, nemhogy vele együtt követte volna el a betörést. Ezekután nem is kísérleteztem vele. Annál inkább igyekeztem Pilingerhez férközni, ami nem is lett eredménytelen.

Egyik napon fogolyőri szolgálatra kivezényeltek. A délutáni órákban kerültem Pilinger mellé mint fogolyőr. Ezt az alkalmat használtam fel arra, hogy Pilingerrel komolyan foglalkozzam a második betörést illetően. Az őrzés külön-külön helyiségben történt, mert a foglyok nem lehettek egy helyiségben együtt. Hamarosan rátértem a tárgyra. Pilinger tagadott. Ártatlanságát hangoztatta. Erre egyszer csak azt kérdezte tőlem: „Hát mondja őrmester úr, mi veszett el a kastélyból a második betöréskor. Ha megmondja, úgy talán tudok valamit mondani”. Rövid gondolkodás után, miután jól megfontoltam, hogy nem ártok-e az ügynek, ha ezt közlöm vele, felsoroltam neki, egyenként és darabonként, hogy mik voltak azok a tárgyak, amik a második betöréskor el-estek. Erre azután az alábbiakat adta elő:

1929 március havában Németh Ferencel a szombathelyi vasútállomás III. osztályú várótermében beszélgettek, amikor hozzájuk ment egy magas, barna fiatalember, akivel együtt voltak a sopronkőhidai fegyházban és velük beszélgetésbe bocsátkozott. Csuklóján ezüst karkötő óra volt. Beszélgetés közben egyszer bele-nyult a nadrágja zsebébe és ekkor látta, hogy ott egy nagy Steyer-pisztoly volt. Kérdésemre, hogy mi a neve az illetőnek, azt felelte, hogy nem tudja, mert azt közelebről nem ismeri. Azt azonban tudja, hogy gyujtogatásért volt bezárva 5 évre.

Rövidesen letelt a fogolyőrzés két órája. Felváltottak. Leszereltem és kimentem az udvarra az ott pihenő bajtársak közé. Itt megkérdeztem tőlük, nem ismernek-e őrskörletükben egy olyan egyént, aki mostanában szabadult a sopronkőhidai fegyházból, gyujtogatásért volt 5 évre bezárva. Eme közlésemre vitéz Némethy Pál tiszthelyettes, akkori sárvári őrsparancsnokhelyettes, közölte velem, hogy az ő körletükben levő, úgynevezett Kányás-majorban, tartózkodik ez az egyén. E közlés felderített. Tudtam, hogy a Kányás-major a vasszécsényi kastélytól csak 2 kilométerre van, tehát ez a rovtommultú — szóabajóhet tettesként.

Közben este lett, a szakasziparancsnok is kijött az udvarra és beszélgetett a napi eseményekről. Ezt az alkalmat kihasználtam és jelentettem neki a délutáni megállapításaimat s egyben kértem, hogy vezényeljen járőrt az ügy tisztázására.

Másnap reggel egy járőr el is indult. A járőrt pontosan tájékoztattam mindenről. Közöltem az ellopott tárgyak pontos leírását és ismertető jeleit is s vázoltam nagyjából a helyszínt is.

Természetes, hogy feszült érdeklődéssel vártam a bevonulását. Délután ez is megtörtént.

A megbilincsel és elfogott gyanúsított, egy lepedőbe összekötve a ruhaneműek és a Steyer-pisztoly, valamint a karkötőóra a járőrrel együtt...

Ezek láttára úgy éreztem, jó munkát végeztem. Nem volt hiába a kiderítetlen esetekkel való állandó foglalkozás gondolatban — és minden szolgálattal kapcsolatban.

Az ügy gyilkossági részével nem foglalkozom, mert célom csupán az volt, hogy fiatalabb bajtársaimnak a kiderítetlen esetek ismeretének fontosságát bizonyítsam ezekkel az eredményekkel.

HALOTTAINK

TARNAI KÁROLY
csendőr

**hősi halált halt
a Hazáért**

**1941 július 27-én
a szovjet elleni háborúban,
mint tábori csendőr.
Tisztelgünk emléke előtt.**

Veres Balázs kolozsvári IX. kerületbeli próbacsendőr augusztus hó 20-án a sajomagyarosi örskörletben fürdés közben a Sajó folyóba fulladt. Sajomagyaroson temették el. 1941. I/13. óta szolgált a testületben.

Czuppon József szombathelyi III. kerületbeli próbacsendőr augusztus 22-én a szekszárdi gy. tanalosztály körletében öngyilkosság következtében meghalt. Szekszárdon temették el. 1941. IV/1. óta szolgált a testületben. Kitüntetése: Felvidéki Emlékérem.

Nyugállományú bajtársaink közül meghaltak:

Bércesi József törzsőrmester (IV. ker.), 1911—1927-ig szolgált,
Borzási János őrmester (VIII. ker.),
Miklós Gergely törzsőrmester (IV. ker.), 1904—1914-ig szolgált,
Nagy Albert tiszthelyettes (IV. ker.), 1906—1931-ig szolgált,
Pusztai István törzsőrmester (I. ker.), 1908—1923-ig szolgált,
Szétag János csendőr (I. ker.), 1907—1912-ig szolgált,
Szigeti György tiszthelyettes (I. ker.), 1907—1940-ig szolgált,
Varga István törzsőrmester (I. ker.), 1909—1922-ig szolgált a testületben.

Kegyelettel őrizzük emléküket!

HIREK

Honvédségi Közlöny. Személyes ügyek. 38., 39. és 40. szám. A m. kir. honvédelmi miniszter úr a m. kir. belügy-miniszter úrral egyetértésben áthelyezte: dr. vitéz nemes gyergyó-alfalvi Gerebőfy Géza őrnagyot Marosvásárhelyről Debrecenbe, Bálint József III. őrnagyot Berettyóújfaluból Marosvásárhelyre, Szilády Gyula alezredest Gödöllőről Debrecenbe, Beodray Ferenc őrnagyot Budapestről Szegedre, vitéz Bíró József századost Budapestre, vitéz Vass Alfréd századost Budapestről Nagyváradra, Bakonyi István századost Szegedről Zalaegerszegre, dr. nemes lépesfalvi Lépes Ottó főhadnagyot Besztercéről Szegedre, dr. Maján László főhadnagyot Kiskunhalasról Besztercére; tartósan vezényelte: dr. Nyerges Pál főhadnagyot Csikszerebről Budapestre, megbízta: Nagyiványi Ödön főhadnagyot a berettyóújfalui szárny ideiglenes parancsnokául. A Kormányzó Úr Ó Főméltósága legfelsőbb elhatározásával Szaplanczay György I. és Perényi Géza alezredek nyugállományba helyezését elrendelni méltóztatott.

Csendőrségi Közlöny. Szabályrendeletek. 34. és 35. szám. Ifjúság honvédelmi nevelésének és testnevelésének egységes vezetése. 1941/42. évi gabona- és lisztforgalom szabályozásáról szóló 4.500/1941. M. E. számú rendelet módosítása. Lakások és egyéb helyiségek bérletére vonatkozó egyes kérdések szabályozása. Mintalapok a térképvasúthoz és rajzoláshoz. Visszafoglalt délvideki területek járási beosztása. Lakáspénzosztályba sorolása a visszafoglalt területeken fekvő városoknak és községeknek. Négy évesnél fiatalabb tehének, üszökök és üszőborjúk, valamint a négy évesnél fiatalabb bivalytehének, bivalyüszökök és bivalyüszőborjúk levágásának tilalmazása. Négy évesnél fiatalabb anyajuhok és jerkebárányok levágásának tilalmazása. Lábbeli készítésének korlátozása. Nyilvános helyiségek zárórájának újabb szabályozása. Gabona és tengeri kiörlésének, a kenyérgéztetésnek és a liszttel való takarékos gazdálkodásnak szabályozása. Fertőző sertésbénulásról. Olajos magvak és azokból előállított olajok forgalmának szabályozása. Készíthető lábbelfajták megállapítása.

Dicséret. A székesfehérvári II. csendőrkerület parancsnoka Horváth József IV. próbacsendőrt nyilvánosan megdicsérte, mert 1941. június 20-án szolgálaton kívül öntevékenyen, ügyes eljárásával és fellépésével sikerült egy többszörös bűntettet elfognia és azt az igazságszolgáltatás kezére juttatni. A m. kir. miskolci VII. csendőrkerület parancsnoka Bolla József törzsőrmestert okirati dicsérő elismerésben részesítette, mert mint a miskolci nyomozó alosztályhoz beosztott nyomozó, fáradságot nem ismerő buzgalommal, kiváló eredménnyel teljesítette szolgálatát. Egy év leforgása alatt 14 bűnözőt fogott el, legutóbb pedig a Galyatetőn történt közfelfűtést keltő betöréses lopások egyik közszéghen levő tettesét Budapesten 30 óráig tartó megfigyelő szolgálat után, fényképről felismerve elfogta és az igazságszolgáltatás kezére juttatta. A m. kir. 3. honvéd hadsereg parancsnoka a Délvidék visszafoglalása alkalmából, az ellenség előtt teljesített kitűnő szolgálataikért „Hadsereg parancsnoki dicsérő elismerés”-ben részesítette a pécsi IV. kerület állományába tartozó Lovas József, Németh József VII., Pap György I. törzsőrmestereket, Kéle György, Kudari Márton őrmestereket, Kókai Mihály, Mohácsi Lajos, Mészöly János, Suti János, Szép István csendőröket, Kőmíves Pál törzsőrmestert és Kosztolányi István őrmestert. A m. kir. pécsi 4. számú honvéd helyőrségi kórház parancsnoka Maros Ferenc és Horváth János II. pécsi IV. kerületbeli próbacsendőröket, a kórházban elkövetett

bajtársi lopás kiderítésével kapcsolatosan kifejtett eredményes tevékenységükért, kórházparancsnoki dícséretben részesítette.

Csendőr egyének megsérülése. Az acsádi őrs állományába tartozó Végh Ferenc csendőr augusztus 24-én az őrs kertjének vízesárában egy régi páncéltörő lövedéket talált. Azt Domonkos próbacsendőrrel szét akarták szedni, miközben a lövedék felrobbant és Domonkos próbacsendőr balkezén a mutatóujját leszakította. Végh Ferenc és Kiss Antal csendőrök hasukon és lábukon kisebb sérülést szenvedtek. Nevezettek elsősegélyben való részesítés után a szombathelyi honvéd- és helyőrségi kórházba lettek szállítva.

Szolgálati könyvek

magánrendeléseinek lebonyolításával a Csendőrségi Lapok szerkesztőségét bízta meg.*

Közzöljük bajtársainkkal, hogy ezidőszere a
Próbacsendőrök Tankönyve
és a

Szervezeti és Szolgálati Utasítás (Szut.)
van raktáron készletben.

Előbbi 6 füzetből áll és az ára: 4.— P.

Egyes füzetek nem rendelhetőek!

A Szervezeti és Szolgálati Utasítás ára: 2.20 P.

Ezeket a könyveket csak a pénz egyidejű beküldése mellett lehet nálunk megrendelni. Más rendelőt nem vehetünk figyelembe. A pénzt bianco

* L! az 1941 március 15-i 11/1941. számú Csendőrségi Közlönyben közzétett 581.528/20.—1941. H. M. rendeletet.

csekkapon (25.342. csekkszám, számlatulajdonos: Csendőrségi Lapok) kérjük beküldeni és a csekkap hátlapján a rendelő pontos címét (név és rendfokozat, állomáshely és utolsó posta) kérjük feltüntetni.

Egy csekkapon többen is rendelhetnek.

A rendelőt postafordultával szállítjuk.

SZOLGÁLATI KÖNYVEKET HOL LEHET MEGRENDELNI? Gyakran fordulnak hozzánk bajtársaink különféle szolgálati könyvek megrendelésével. Tájékoztatásul közöljük, hogy a leggyakrabban keresett szolgálati könyveket az alábbi helyeken lehet megrendelni:

Csendőr Btk. I., II. és III. kötete: Stádium Sajtóvállalat Rt. Budapest, VI., Rózsa-u. 111.

Honvédségi szolgálati könyvek: Szolgálati Szabályzat, Gyak. Szabályzat (E-alap), Lőutasítás, stb. Stádium Sajtóvállalat Rt., Honv. szolgálati könyvosztály Budapest, VI., Rózsa-u. 111.

Foglyok megszökése. A felsőszentiváni őrs állományába tartozó Gál Imre csendőr és Nagy Tóth Imre próbacsendőrből állott járőről augusztus 26-án Sárközi István és Sárközi Ferenc, a sükösi őrs járőrétől nyomozás végett átvett cigányok, Baja város belterületén megszöktek.

Fegyverhasználat. A váradlesi őrs állományába tartozó Varga Lajos III. csendőr és Simkó János próbacsendőrből állott járőr augusztus 27-én Váradpósa község határában, Bódis Mihály nagyváradi lakos, cigány rabszökevényt felismerve, azt megállásra szólította fel. A cigány azonban a többszöri felszólításra sem állt meg. Erre a járőr 1—1 lövést tett, de eredménytelenül. Sérülés nem történt.

A m. kir. honvédelmi miniszter úr 99.333 eln. 20.1941 sz. engedélyével

Megjelent!

„A magyar büntetőjog gyakorlati kézikönyve a m. kir. csendőrség számára” című munka harmadik kötete:

A KIHÁGÁSI BÜNTETŐTÖRVÉNYKÖNYV ÉS AZ EZZEL KAPCSOLATOS TÖRVÉNYEK ÉS MINISZTERI RENDELETEK

Összeállították és jegyzetekkel ellátták:

PINCZÉS ZOLTÁN
m. kir. csendőrezredes

Dr. MISKOLCZY ÁGOST
koronaügyész helyettes

Dr. TUSNÁDI ÉLTHES GYULA
a Kihágási Tanács bírja
egyetemi magántanár

Ara 9 pengő. Fizethető háromhavi részletben is

Megrendelhető: a Stádium Sajtóvállalat r.-t. könyvkiadó osztályánál Budapest, VI. kerület, Rózsa-utca 111. szám alatt.

A pestszenterzsébeti járőr-vezetői iskolát Bösze Jenő őrmester végezte legjobb eredménnyel.

A „Csiki Lapok” ezeket írja: Egyre kevesebb a bicska áldozata. Egy időben úgy nézett ki a dolog, hogy saját magunkat pusztítjuk ki. Voltak évek a román megszállás idején, amikor százaknak életét oltotta ki a székely bicska. Valahogy úgy történt, hogy az akkori román hatóságok nemcsak túrték, de elősegítették a népiszellem lezüllesztését. Korcsmai verekedésekbe, egyéb gyűlölködésekbe a csendőrség nem avatkozott bele. Az embergyilkos szabadon járt-kelt. Ha elítélték, sokszor egész rövid idő múlva haza került. És folyt a vér. Legtöbbször csak úgy meggondolatlan virtusból. Fájt azt látni, hogy a népünk nem érti meg a hátteret. A korrupt élet mesterséges züllesztésében nem akarja észre venni, hogy nekünk nem szabad egymásra bicskával támadni. Azóta megjelent közöttünk a magyar csendőr. A kakastollal egyszerre helyreállott a rend, a bizalom, a tekintély uralma a lelkekben. Lassan egy éve annak, hogy a magyar csendőr járkál közöttünk és ez alatt egyetlen virtuosus gyilkosság sem történt közöttünk. Megjött az eszünk, vagy jobban vigyáznak reánk, mint az elmúlt 22 év alatt. Mindegy. Fontos, hogy nincsen bicska-áldozat. Csikkarcfalvi emberektől hallottam azt a csodálatot és tiszteletet, amellyel a magyar csendőr munkájáról beszélnek. A csendőr mindenütt jelen van, minden káros indulatot csirájában elfojt. Nagyboldogasszony napján

például Karczfalván búcsú van. Több virtuosus legény a szokásos tánc-zavarás és legénykedés céljával bicskaháborúra indult. A csendőr azonnal észrevette a szándékot és pillanatok alatt kicsavarta a testvérgyilkot a meggondolatlan kezekből. A lakosság pedig tisztelettel és szeretettel látja a magyar csendőrneket ezt a nagyszerű lelkiismeretét, kötelességtudását és tekintélyét, amelyen keresztül újjá születik a székely falu.

Néhai vitéz Bőjtke Péter alhadnagy árvái részére a Vitézek Lapja gyűjtésén dr. vitéz Csép Dezső (orvos)-őrnagy 5 P, dr. vitéz Tóth Tihamér, Budapest 20 P, dr. vitéz Simon Béla, Budapest 10 P-t adományozott.

MUNKÁT KERESŐ nyugállományú bajtársaink közül 268-an jelentkeztek nyilvántartásunkba felvétel végett, ezek közül az elmúlt félév alatt 17-et helyeztünk el. Szívvel örülünk a bajtársaink családjának ilyképpen juttatott nagyobb kenyérnek. Azt tapasztaltuk e munkásságunk során, hogy az ajánlott állások 95%-ánál a gépírást is megkívták. Ezt csak azért említjük meg, hogy tényleges bajtársaink figyelmét felhívjuk arra: nem csak a szolgálatnak, de az egyénnek is érdeke, hogy jól megtanuljon írógépelni! Ezt elsajátítani nem nehéz, útmutatást, segítséget nyújtottunk bajtársainknak ebben is, amikor az 1940. évi április 15-i **Csendőrségi Lapokhoz** csatoltuk az írógépelés elsajátításáról írt szakszerű ismertetésünket. Ajánljuk még egyszer bajtársaink figyelmébe.

Postai díjszabás változása. A Budapesti Közlöny 1941. szeptember 6-i száma közli a m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi minisztérium rendeletét a posta-, táviró- és távbeszélő díjszabás egyes díjtételeinek megváltoztatása tárgyában. Ezzel kapcsolatban felhívjuk bajtársaink figyelmét, hogy mielőtt bármilyen postaküldeményt postára

Áruk minőségéért, olcsó áráért, stb., elismerő és köszönő levelet ne írjunk, mert egyes cégek az ilyen leveleket gyűjteményes nyomtatványba foglalva, üzleti reklámnak használják fel, már pedig a m. kir. csendőrség tagjai nem lehetnek reklámcsinálói semmiféle üzletnek!

A TESTÜLET I.T. VÉGLEGESÍTETT TAGJAI SZÍVES FIGYELMÉBE!

STEYR WAFFENRADRA

megrendelést továbbra is elfogadunk, de a leszállítás időpontját szavatolni nem tudjuk.

Megrendelők szíveskedjenek velünk közölni azt is, hogy a „STEYR WAFFENRAD” helyett küldhetünk e esetleg „PUCH” márkát (azonos minőség, azonos ár) vagy esetleg „CSEPEL” turagépet, amely 60 Pengővel olcsóbb. Ez utóbbit nem 12, hanem 8 havi részletre adjuk teljes felszereléssel (gumik, csengő, pumpa és táskában szerszámok) 180 P.-ért, azaz havi 22 P 50 fillér ellenében.

A Steyr Waffnenrad új ára a gumi árának felemelése miatt
 készpénzért P 225.—
 12 havi részlet P 240.—
 (Ebben benne van: gumik, csengő, pumpa és szerszámok.)

Dinamó lámpa teljes készlet P 26.—
 Kardtartó P 4.—
 Villalakat P 4.—
 Csomagtartó P 2.20

CSENDŐRBOLT, Budapest, XII. ker. Bőszörményi-út 19/a.

adnak, a postahivatalnál tájékoztódnak az új díj-szabás felől, mert a nem kellően bérmentesített postai küldeményeket a posta külön megportózza. Pl. a címváltozás bejelentésére az eddigi 2 fillér helyett szeptember 15-től 3 filléres bélyeg kell, stb.

Szolgálati könyvet rendelő bajtársainkat értesítjük, hogy a Szut. készlet teljesen kifogyott. Utánnnyomása folyamatban van. Akik eddig nem kapták meg a megrendelést, ne türelmetlenkedjenek, amint az utánnnyomás elkészül, azonnal meg fogjuk küldeni.

Kaposváron egy 3 szoba, 1 konyha, 1 előszoba, 1 mosókonyha, 1 pince és mellékhelyiségekből álló adómentes ház, kert és 13 termő gyümölcsfával eladó. A ház 160 négyszögöl telken van. Érdeklődni lehet Szarka Ferenc irodai alhadnagy Kassa, Szathmáry György-u. 44.

Gyümölcsös kertbe keresek azonnalra megbízható, dolgozó, kerthez értő nyugdíjas egyént, aki 2 hold gyümölcsös-sel foglalkozni akar. Fák teljes termőek, villanyerőre berendezett locsolókészülékkel van felszerelve, lakást is adok. Cím: Varga József kertgazdasága, Szolnok, Gorove-u. 6.

Melléklet. Lapunk mai számához csatoltuk a Kalotay Árpád sorsjegyárúsító üzlet (Budapest, VIII. ker., József-körút 26. sz.) mellékletét.

Csendőrségi tollforgót köt, javít, árusít Várfai Mihály ny. szakaltiszt, Budapest, XIV. Ujvidék-köz 5. fszt. 2. és Dél József ny. thts. Rákosszentmihály, József-u. 74.

SZEMÉLYI HÍREK.

A budapesti I. kerület állományába tartozó Harmati Ádám alhadnagy a **szakaszparancsnoki** teendőik ellátásával megbízott.

A marosvásárhelyi X. kerület állományába tartozó Sebe Márton alhadnagy **szolgálatvezetővé** kineveztetett.

A marosvásárhelyi X. kerület állományába tartozó Pálincás János alhadnagy és Farkas Mihály tiszthelyettes **külső csoportvezetővé** kineveztettek.

A marosvásárhelyi X. kerület állományába tartozó Járfás Ágoston tiszthelyettes **belső csoportvezetővé** kineveztetett.

A marosvásárhelyi X. kerület állományába tartozó Sipőcz József, Szabó József I., Kelemen János és Sallós Ferenc tiszthelyettesek **alcsoporthoz vezetővé** kineveztettek.

Díszérem odaítélése. A kolozsvári IX. kerület állományába tartozó Fésűs János alhadnagy részére a m. kir. honvédelmi miniszter úr 35 évi hű szolgálatokért a **Díszérmel** odaítélte.

Házasságkötés. A budapesti I. kerületben: Havasi Ferenc törzsőrmester Kárpa Margittal Ungdarácon; a szombathelyi III. kerületben: Biró János I. őrmester Maján Rózával Zalabaksán, Maros János őrmester Kellermeyer Ilonával Gizellával Lovászpátonán, Tunyogi János törzsőrmester Kovács Mária-Borbálával Mezőkomáromban, Boros Lajos II. őrmester Dala Teréziával Ikerváron; a pécsi IV. kerületben: Bércesi György törzsőrmester Mazur Annával Siklóson; a szegedi V. kerületben: Péter István őrmester Kiss Juliannával Nagymágocson, Mucsi András őrmester Balogh Ilonával Katalinnal Mezőkovácsházán; a debreceni VI. kerületben: Tóth Ferenc őrmester Nemes Erzsébettel Biharnagybajomban, Nagyváradon Béla őrmester Ujvári Máriával Csorvason, S. Varga Károly őrmester Kerekes Margittal Öcsödön, Máté József őrmester Kovács Juliannával Alattyánban; a marosvásárhelyi X. kerületben: Becsei Sándor tiszthelyettes Kovács Róza-Erzsébettel Hevesen.

Születés. Dr. Báltky Kázmér főhadnagy nejenek Ibolya-Eva leánya; a budapesti I. kerületben: Arany István tiszthelyettes feleségének Mária-Terézia leánya, Havasi Ferenc törzsőrmester feleségének Éva leánya, Peéri Ferenc tiszthelyettes feleségének Erzsébet-Anna leánya, Vizi József tiszthelyettes feleségének Miklós-József-Zoltán fia, Bagi József tiszthelyettes feleségének Árpád-István fia; a szombathelyi III. kerületben: Baráth Sándor II. alhadnagy feleségének Sándor-Imre fia, Vörös István tiszthelyettes feleségének Margit-Mária leánya; a pécsi IV. kerületben: Somos Mátyás őrmester feleségének Zoltán-Lajos fia, Sipos István I. őrmester feleségének István fia; a szegedi V. kerületben: Dudás István őrmester feleségének Árpád-István fia, Vörös Mátyás őrmester feleségének Zoltán-Mátyás fia, Szakács József törzsőrmester feleségének Izabella-Ilona leánya; a debreceni VI. kerületben: Laczkó Sándor törzsőrmester feleségének Magdolna-Katalin leánya; a kolozsvári IX. kerületben: Balogh Géza II. törzsőrmester feleségének Tibor fia; a marosvásárhelyi X. kerületben: Fonyó Péter törzsőrmester feleségének Aranka-Piroska leánya.

Halálozás. Mihálcz András tiszthelyettes felesége szül. Bartha Ilona Dunaharaszti, Sziklai Gergely tiszthelyettes felesége szül. Tóth Gizella és Óvári István tiszthelyettes Margit-Anna leánya, meghaltak.

CSEPEL varrógépek

Felvilágosítások: MEZŐGAZDASÁGI GÉPKERESKEDELMI R.T.

Agrárglobus

BUDAPEST, V., SZENT ISTVÁN-KÖRÚT 12. • Tel.: 126-681.

BÚTORT

a legjobb kivitelben, a legmegbízhatóbb minőségben vásároljunk a

MISKOLCI ASZTALOSOK BÚTORCSARNOK SZÖVETKEZETE

utóda cégnél: KLUGER, CSELÉNYI ÉS TSAIKFT. MISKOLC, Széchenyi-u. 36.

TÖRVÉNYEK és RENDELETEK gyűjteménye

Nékirághozható törvénygyűjtemény a csendőrség részére! Ár 8.80 pengő. Megrendelhető kizárólag a

MARTINEUM
KÖNYVKERESKEDESBEN
SZOMBATHELYEN

FEINER GYULA

Márkás órák
arany, ezüst ajándéktárgyak megbízható kivitelben. Kedves árak, feltételek, szakmai javítások. • Keresztény magyar felelet.

ÓRÁSÉKSZERÉSZ
SZOMBATHELY
GRÓF SZÉCHENYI-UTCA 8

Lábizzadás

ellen 30 évnél régebben használják sikerrel a MOLNÁR-féle

SUDORÁN-t

Bővebb leírás a Cs. L. jún. 15-i számában

MOLNÁR JÁNOS gyógyszerész, BOZSOK

Mi **BUTORT**-t az elismerten megbízható

FAIPARI TERMELŐ

SZÖVETKEZET-nél vásárolhatunk a legkedvezőbb fizetési feltételekkel.

SZEGED, FEKETESAS-UTCA 9.

Szerkesztői üzenetek.

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kéziratos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. — A közlemények fogalmazási átciszolásának és — ha szükséges — tartalmi módosításának, valamint a törlés és a kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak.

A kéziratot kérjük a papírlapnak csak egyik oldalára és félhasábosan lehetőleg írógéppel írni. Olvashatatlan vagy névtelen kézirattal nem foglalkozunk. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ és csak akkor küldünk vissza kéziratot, ha a szerző megcímzett és válaszbélyeggel ellátott borítékot mellékel ahhoz. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük.

Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének nyilatkozatát arról, hogy a felvételek közléséhez — a szokásos tiszteletdíj ellenében — hozzájárul.

A megjelent közleményekre, fényképekre, rajzokra tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnyomatni.

Közlemények különnyomatait a nyomda velünk kötött szerződésben megjelölt árszabás szerint köteles elkészíteni.

Minden hozzánk intézett levélre a szerkesztői üzenetekben válaszolunk, jelige alatt. Jeligéül legcélszerűbb kisebb helység nevét, vagy ötjegyű számot választani. Aki jeligét nem jelöl meg, annak neve kezdőbetűi és állomáshelye megjelölése alatt válaszolunk.

KERÉKPÁR - VARRÓGÉP

szaküzlet, fémipariüzem, tűzzománcozás, nikkelezés

KRAJCSOVICS ENDRE és FIAI

Alapítva: 1905. BÉKÉSCSABA. Telefon: 140.

Mi Ideal és Erika Írógépet.

bel- és külföldi KÉREKPÁROKAT, MOTORKERÉKPÁRT, a hírneves NAUMANN-féle VARRÓGÉPET

ORION

lémművek Rt.-nál vásárolunk.

KOLOZSVÁR, Deák Ferenc-utca 49.

Megbízható bevásárlási forrás, kedvező feltételek.

ZALKA LAJOS

EGYENRUHAZAI

FELSZERELÉSI CIKKEK

URI SZABÓSÁG

SZÉKESFEHÉRVÁR, Nádor-u. 35.

TELEFONSZÁM: 8-19

A magy. kir. csendőrség szerződéses szállítója. Az O. K. I. megbízottja. — A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek.

Magánlevelet nem írunk akkor sem, ha a beküldő válaszbélyeget mellékel.

Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőr Lekszikon” rovatban felelünk.

Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk és azok tartalma, vagy beküldőinek kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást.

Előfizetést csak a csendőrség nyugállományú tagjaitól, továbbá a honvédség és a m. kir. rendőrség, a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. Előfizetési díj a nyugállományú csendőrtisztek, valamint a honvédség, rendőrség, bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjai részére évi 12 pengő, nyugállományú csendőrlegénység részére pedig évi 8 pengő. Legkisebb előfizetési idő: félév. A nyugállományú csendőrlegénység az előfizetési díjat negyedévi 2 pengős részletekben is fizetheti.

A pénzküldeményeket kérjük a „Csendőrségi Lapok” 25.342. számú postatakarékpénztári csekk számlájára befizetni.

Címváltozását mindenki maga köteles velünk közölni, kérjük, hogy ezt a borítólapon 3-ik és 4-ik oldalán nyomtatott levelezőlapra tegyék.

Délvidék. (Sz. I.) A nyugállományba helyezés után változtatott lakóhely, átköltözködési átállás és lakáspénz kérdésére választ talál a következő számainkban: 1939/23. „12.345” jelige 5. pontja, 1940/7. „28-as” és 1941/9. „Sz. M. Váchartyán” jelige alatt.

Újvidék. Nem ez a legfontosabb kérdés, ráér, várja meg nyugodtan. Most még nem lehet tudni.

Ideje volna már. 16. számunk első üzenetében a válasz.

B. B. B. Amilyen bizalommal fordult hozzánk, olyan őszinte és jóakaró a mi válaszuk. A tiszta szerelem komoly és nagy dolog a férfi életében, nem is irányítható mindig aszerint, hogy a nő jó módú s bizonyos feltételeknek megfelelő legyen. Ilyen önfegyelmet, sőt kemény, rideg önuralmat az érzelmek felett a polgári életben nem kíván-

Ha petróleummal világít

Aladdin

lámpát vegyen!

125 gyertyalényes kezelésmentes, lágyfényű világítás. Régi lámpáját átalakítjuk ismertető díjmentesen küldi.

Aladdin

RT. Budapest, VII., Nyár-u. 7.

Légoltalmi

tömlők, kabátok

BUDAKALÁSZI TEXTILMŰVEK RT.

Budapest, V. Wekerle Sándor-u. 11.

nak a férfitől, nem is lehetne és baj is lenne, mert a szegény leányok egész serege kikapcsolódna a nemzet életéből. A hivatásos katona élete azonban más. Az összesség javát biztosító szolgálata olyan követelményeket támaszt vele szemben, melyeket kénytelen átvinni magánéletébe is, hogy meg tudjon felelni a hivatásának. A külső és belső élet fokozott ápolása s az anyagi függetlenség biztosítása ezek a követelmények, melyeket a szolgálat érdekében egységesen szabályoztak is. Ezt a szabályozást találjuk a Szolg. Szab. I. Rész és a Szut. sok mondatában, melyek a legragyogóbb erkölcsi mértéket állítják fel és követelik meg a katonától és csendőrtől s ezt találjuk sok más szabályzatban, így a nősülési szabályzatban is. Attól a naptól tehát, melyen a csendőr esküt tesz, más irányba fordul élete. Sokkal szigorúbb, mert sokkal magasabbra állítja a követelményeket. Sokkal szigorúbb, mert sokkal magasabbra állítja a követelményeket. Sokkal szigorúbb, mert sokkal magasabbra állítja a követelményeket. Sokkal szigorúbb, mert sokkal magasabbra állítja a követelményeket.

legyen is az igazi család, egyébként pedig maradjon inkább az őrsön, sokkal jobban jár. Jövőtehetetlen hibát követne el, ha nem így tenne. Elő hát a katonaésszel, a fegyelmezett gondolkozással, Őnek így kell feleséget keresnie és találnia. Biztosítjuk, hogy így is boldog lesz, sőt, csakis így lesz boldog az élete.

Csallóköz. 1. A szolgálati havifüzetbe az oktatás anyagát mindig be kell vezetni. Ezt a Szut. 285. pont 2. bekezdése és a Csűsz. 156. pont B. fejezet 3. bekezdése (L. az 1940. évi 15. számú Cs. K.-ben közzétett helyesbítést) elrendeli. A 755/csf. eln. 1941. számú rendelet 7. pontja értelmében az átvett anyagot a tárgy és az érintett szabályzatpontok megjelölésével kell feltüntetni. Legtöbbször elegendő csak a szabályzatpontokat beírni. A vizsgáztatás anyagát a 97.038/ eln. 20.—1941. számú H. M. rendelet mellékletének 3. pont 3. bekezdése szerint csak akkor kell a szhf-be bevezetni, ha idő hiányában az őrsparancsnok nem tudta a foglalkozási jegyzék egész félhavi anyagát kikérdezni. Ez következik egyébként a Csűsz-nek fent megjelölt 156. pontjából (B. fejezet, 3. bekezdés) is, ahol a vizsgáztatás anyagának a szhf-ben való feltüntetéséről nincs szó, rendes viszonyok között mindig az egész félhavi anyagot kell vizsgáztatni. Az oktatás és a vizsgáztatás anyagának kötelező bevezetése a szhf-be főleg azt a célt szolgálja, hogy az őrsparancsnok abból bármikor megállapíthassa, hogy mikor, mivel foglalkozott és annál kik voltak jelen. 2. A takarékoskodást a csendőrség felügyelője 1938 július 16-án kelt és ma is érvényben levő 191/csf. eln. 1938. számú rendeletében a következőképpen szabályozta: 1. A kötelező takarékoskodás a csendőri rendfokozatban a véglegesítéstől számított 2. évben kezdődik. Előzőleg a közzegzdálkodás számára alaptőkét kell letörleszteni. A havi betétek legkisebb összege: csendőrnél 8 P, őrmesternél 10 P, törzsőrmesternél 15 P. Ezen felüli betétek nem kötelezőek, de minden csendőr egyéni érdeke, hogy rendes szükségletén felüli pénzét észszerűen megtakarítsa és betétként kamatoztassa. 2. Indokolt esetben az alosztályparancsnok könnyítésekkel tehet: a) a betétből bizonyos összeg pótlás nélküli felhasználását megengedheti nem csak ingatlan vásárlásnál,

Tichler János

papírára, papírzacskó és gyógyszerészeti papíráruk gyára
Budapest, VI., Ó-utca 37. Tel.: 123-079

HANGYA

ÉRTED DOLGOZIK!

magad és családod
ÉRDEKÉBEN TÁMOGASDI

Ér a mi Irógépünk

Vezérképoiselet:

Bálint Sarolta

Budapest, Erzsébet krt. 43. Tel.: 422-123.

Előrangú kivitel, nagy teljesítő képesség, méltányos ár.

A m. kir. esendőrség részére kedvezményes fizetési feltételek. Kérje a gép díjtalan bemutatását.

Nedves falak

szárazzáttételéhez **"SANIT"**

habarostömítő

Posnansky és Strelitz R. T.

BUDAPEST, V., ZSITVAY LEO-UTCA 13. SZÁM. TELEFON: 12-28-29; 12-82-86.

hanem más célra is, b) a havi betét összegét meghatározott időre a feléig csökkentheti és c) a kötelező takarékoskodás alól legfeljebb egy év tartamára felmentést engedélyezhet. 3. A könnyítéseket megengedő parancsot másolatban a betéti könyvecske mellett kell megőrizni. Ezenkívül a takarékbetéti könyvecskéjében minden csendőrnek egy feljegyzése legyen s erre folytatólag vezesse rá, hogy a kivett összegeket mire fordította. Ellenőrzéskor a tételeket okmányokkal igazolnia kell. 4. A betétet még ingatlan-vétel esetében sem szabad teljes egészében felhasználni. Minden eshetőségre bármikor rendelkezésre álljon legalább 100 pengő. 5. A rendszeres betét kötelezettség az illető saját kérelmére s közvetlen tiszt előljárója engedélyével megszűnik a következő esetekben: a) a 40. életév betöltésekor, b) a nősülési engedély megadásakor, c) a tiszthelyettesi rendfokozat elérésekor.

I. I. Csuz. Az őrsőkre beosztott csendőrök foglalkozási kötelességét — amely Önre is, mint őrmesterre, teljes mértékben vonatkozik — a Szut 175. pontja állapítja meg. Az őrsők számára érvényes napirend előírja, hogy a reggeli gyakorlati továbbképzés ideje alatt (nyáron fél nyolctól nyolcig, télen fél kilenctől kilencig) kardvívással is kell foglalkozni. A Cs—9. Utasítás 1. pontja értelmében a legénységnek a vívás gyakorlásához szolgálati karddal kell kivonulnia. Gyalogőrsön, akinek nincs gyalogcsendőr kardja, gyalogtiszti karddal vonul ki. A Cs—9. Utasítás 50. pontjából láthatja, hogy a lovascsendőröknek lovascsendőr karddal kell végrehajtaniuk a kardvívási gyakorlatokat. Csak akadékoskodás olyan állítás, hogy gyalogtiszti kardai nem lehet gyakorolni a kardvívást.

Brassó. Az igényjogosultsági igazolvány kiállítását nyugállományba helyezése után is kérheti attól a kerületi parancsnokságtól, melynek állományából fogyatékbba jutott. A B. mintájú igényjogosultsági igazolvány elnyerésének feltétele testi és szellemi alkalmasság, valamint jó minősítés mellett hat évi szolgálat és négy középiskolai végzettség.

Várunk. Ez is a helyes, csak várjanak. Az általában kevesebb beosztottal dolgozó parancsnokságoknak ma temérdek dolga és gondja van, nem sürgős személyi ügyek miatt nem tehetik félre a szolgálati ügyeket. Különben is nem olyan rég adta be a kérvényt, ilyen ügyek intézéséhez idő kell! Ha az év végéig nem kapja meg, tisztiszemle alkalmával jelentse. A bajtársának mondja meg, hogy az osztrák háborús emlékérmét hiába kérte, olyan már nincs.

Eger, 91. Ha egy főből áll a járőr, nincs sem járőrvezető, sem járőrtárs. Ennélfogva a járőrvezető megkülönböztetésére szolgáló „járőrvezetői jelvény”-t viselni nem kell.

N. J. XI. tthts., Ungvár. A pályázatok anyagából közölt cikkek írói tiszteletdíjat nem kapnak, csak akkor, ha a munkák terjedelmesek és különösen jók.

Tudósi őrm. Vállgallér nem adható el, tömegbeli cikk áruba nem bocsátható.

H. J., A Csendőrségi Lapot nem küldhetjük annak, aki Nyilatkozattal elment. A képviselőnek írjon az országházba.

Csapattiszt. Jelentkezés még csapatbelieknek sem lehetséges. A folyamodvány beadható ugyan, de céltalan, már a csapatparancsnokság köteles visszautasítani az első kérvényt is, azt tudniillik, amelyben engedélyt kell kérni ahhoz, hogy a felségfolyamodvány beadható legyen.

Sebesült. Sérülési pótdíjra annak a csendőregénynek van igénye, aki saját hibáján kívül, a szolgálatteljesítés alatt (szolgálat által) megsérül, vagy megbetegszik száltal tartósan szolgálatképtelenné válik. Az odaítélés felülvizsgálás útján történik. Az igényt azonban a sérülés vagy megbetegedéstől számított 10 éven belül lehet csak érvényesíteni. Önt eszerint nem illeti meg.

Érem. Kérje a kerületi parancsnokságtól igénye megállapítását.

Duna. (T. I.) A honvédséghez nem mehet át, irodai szakszolgálatos sem lehet, mert ott aztán igazán szüksége van a szemére. Nem lesz olyan veszedelmes az a villanyfény, megszokja a szeme, ha pedig szükséges, szemüveget is viselhet írás-olvasásnál. Ehhez orvosi bizonyítvány és a kerületi parancsnokság engedélye kell. Olyan foglalkozást alig talál ma, — kivéve a közönséges testi munkát, — ahol villanyfény nélkül ne kellene a szemét használnia.

Vesszen Trianon. A volt 9. honv. gyalogezred irattárának hollétéről nem tudunk.

Szamosdob. Közelebből rendeletben fogják szabályozni.

Zöld. 1. Előléptetési ügyekben választ nem adhatunk. **2.** Egészen természetes, hogy a leszármazást az ara igazi szüleitől kell igazolni és nem a örökbefogadó szülőktől.

Szegedi nemes. Olvassa el 17. számunk „Nemes” jeli-
gés üzenetét.

Giz. G. ny. őrm., Kissebespatak. A nyugdíját 1941. január 1-től állapították meg, így különbözetet hiába kérne. A többi nyugdíjas is így van.

V. F. Marcali. A most felavatott csendőrhadnagyok egy évig még a csapatnál teljesítenek szolgálatot. Ezért viselték felavatásuk alkalmával a csapattiszti jelvényt.

NAGY SÁNDOR LÁTSZERESZ MESTER
optikai és foto szaküzlete,
Bpest, Üllői-út 40. (Mária Terézia lakanyával szemben) Tel.: 144-692.
Szemüvegek orvosi receptre. Fényképezőgépek és cikkek nagy választékban.
JAVÍTÁSOK MŰHELYEMEN PONTOSAN KÉSZÜLNEK

Katonai rendjelek — Jelvények — Sportérmek
Szalagok — miniatűrök — Javítások
MORZSÁNYI cégnél
Budapest, IV., Váci-u. 36. Tel.: 182-217.
Alapítást év 1870. A csendőrség kedvelt bevásárló helye.

Sport
felszerelés
szaküzlete

Maurer István
Bpest, VI., Teréz-krt 4. Tel.: 118-194

„PATYOLAT”

KÉZMOSÓSZERREL mossuk kezünket!
Minden nehezen lemosható szék kénytelen lemosható. Kátrány,
szurok, olajfesték stb. Kéz finomságát elősegíti. Szabad-
almazva, törv. védve. Ár 20 és 26 fillér. Kapható minden
üzletben. Kérjék! **PATYOLAT VEGYIPAR**
BUDAPEST, II. GÖRGY ARTUR-UTCA 26. Telefon: 857 405.

Növényhús

az egészséges és gazdaságos étkezés alapja.
10 dkg 4 személyre elegendő vagy töltelek.
Kapható: **Fratelli, Fiumei üzletek,**
fűszer- és esemégek keresk. és Növényi
Tápszer Üzem, Budapest, II., Pó-utca 79. szám.
TELEFON: 167-769

**A Foncière Általános
Biztosító Intézet**
életbiztosítási kötvénye

— a vonatkozó kormányrendelet értelmében —
teljes fedezetet nyújt a

háborús események

folytán bekövetkező halál esetére is.
Felvilágosítást a központ: **Budapest, V.,
Sas-utca 10—12.** és az ország jelentősebb
városaiban lévő képviselők nyújtanak.

Zsitva. Büntetések eltörlését kérni nem lehet. Az illető sok és súlyos bűncselekményt követett el, ilyen embert mindenki fél alkalmazni. Annak idején kellett volna meggondolnia, hogy így tönkre teheti egész jövőjét. Most már csak egy van hátra: megragadni a munkát ott, ahol éppen adódik s egészen új, becsületes életet kezdeni.

Türelmes várakozó. Ha a 18 hónappal ezelőtti felterjesztett, háborús emlékérem elnyerésére vonatkozó kérvénye még nem érkezett be oda, ahol intézik, bizonyára elkallódott valahol. Nem tehet mást, mint hogy megújítja a kérelmét.

Szerencse. Ajánljuk Önnek és minden fiatal bajtársnak, hogy mai számunk „B. B. B.” jelűs üzenetét elolvassa. Az Ön egyoldalú beállításából természetesen nem állapítható meg, hogy erkölcsi szempontból is megüti-e a mértéket a család, ha pedig nem, mint csendőr nem veheti el a leányt, de mert erre szavát adta, becsület dolga, hogy helytálljon. Ezt pedig csak úgy teheti meg, ha itt hagyja a testületet. Látja, ide vezethet a meggondolatlan és elhamarkodott ígéret. Kár volt tehát előzetesen szavát adni, mert végeredményben a kivizsgálás állapítja meg, hogy csendőr létére elveheti-e a nőt. A kérelmét adja csak be, mást most már nem is tehetne. Kívánjuk, hogy sikerüljön.

Felvidék. Az örökbefogadásnak nem feltétele a vérrokonság. A 7000/M. E. 1925. sz. rendelet erre vonatkozó részét hatályon kívül helyezte a 3000/M. E. sz. rendelet. Egyébként a 7000/M. E. 1925. sz. rendelet 70. §-ában megállapított feltételek irányadók. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy gyermektelen létére az örökbefogadott után családi pótlékot nehezen kaphat. Ilyen kérelmet általában csak akkor vesznek figyelembe, ha az örökbefogadónak több családtag eltartásáról kell gondoskodnia.

Rába. 1. A nagyszülők anyakönyvi kivonatait sok esetben csak szorgos, gondos utánjárással lehet megtalálni. Segítségül lehetnek régi ismerősök, rokonok, családi okiratok. Valószínű, hogy a nagyanya az ismert születési helyén, vagy a környező községek valamelyikében ment férjhez. Ott kell tehát elsősorban kutatni az egyházak anyakönyveiben. Ha megtalálja így a nagyanya házassági anyakönyvi kivonatát, abból a nagyapa születési helye is kitűnik. A házasságkötésről és elhalálozásról nem értesítik a születési hely anyakönyvvezetőjét. Másik kérdésére már válaszoltunk.

Bélyegzők, vésnök munkák, zománcablák

LIPTAY ISTVÁN

Magyarország első képesített bélyegző készítője, Budapest, VI., Teréz-krt 3. Baross szövetség tagja.

AJAX

acélárak

RÁBA

teherautók,
autobuszok,
traktorok

Autó- és traktoralkatrészek. Gyors-, szerelő-, szerkezeti-, rozsdá-, saválló-, acélok. Acélföntvények. Sűrűkeöntvények. Csavar és szerelőanyagok. Keskenyvágnak. Vasúti anyagok. Prés. Kovács idomdarabok. — Vasszerkezetek. Hidak. Daruk. Textilgépalaktrészek. Szekérkerékek. Belső- és Részelt felvágás.

MAGYAR WAGGON ÉS GÉPGYÁR R.-T.
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 12. SZ.

Felten és Guillaume

kábel-, sodrony- és sodronykötélgár rt.
Bowden lékpázmák és spirálisok.

Budapest, XI., Budafoki-út 60. sz.

H. A. Újkécske. Hogy milyen esetekben illetékes napi-díj, megtalálja a 156.600/VI. b. 1925. számú B. M. rendeletben (Szolgálati utazások alkalmával felszámítható illetmények). Illetékes pl., ha valamelyik parancsnokság szék-helyére szolgálati ügyben berendelik, nem illetékes azonban nyomozások és külszolgálatok alkalmával tett utazások után.

Duna. (M. I.) Az útmesteri tanfolyamra nézve felvilágosítást talál ezévi 14. számunk „Szebb jövőt” jelűs üzenetében. Ha a budapesti csendőrlaktanyában elhelyezés biztosítható, ott kell lakni, ha nincs ott hely, az illető megkapja a lakáspénzt és maga gondolkodik elhelyezéséről. Magánúton nem végezhető el a tanfolyam. Ezidőszereint a csendőregyéneket a pályázatból kizárják a létszámviszonyok miatt. Ez az intézkedés csak átmeneti, de a viszonyok rendeződéséig számolni kell vele.

7777. Sokszere vannak így, mindnyájan tudják ezt, mióta a testületnél vannak s azt is, hogy ennek így kell lennie. Ha Ön ezért „pirul”, nem jó csendőr.

KÉZIRATOK. FÉNYKEPEK.

VASUTI- ÉS KÖZLEKEDÉSI ŐRSBELI bajtársainkat megkértük, hogy írják le szolgálatuk sajátosságait, különösképpen pedig a nehézségeket, melyekkel meg kell küzdeniök egy-egy szolgálatuk alatt. Bajtársainktól rendkívül érdekes leírásokat kaptunk, köszönjük. Mindegyiket közölni fogjuk, esetleg külön kis füzetben kiadjuk azokat egyik számunk mellett.

A VASÚTI ŐRSOK szolgálatáról

Bánkúti György cső., Borbély József őrm., Fülöp Lajos őrm., Garai István őrm., Komlósi László cs., Kristóf János őrm., Lantos II. thts, Mártha Gábor thts, Németh Ferenc thts, Pusztai Béla tőrm., Szalai György cső. és Vida Sándor őrm.

a KÖZLEKEDÉSI CSENDŐROK életéről pedig:

Arany István thts, Lakatos Ferenc thts, Pintér István thts, Szabó Lajos V. thts, Szívós Pál cső., Szombath László thts, Tarró József thts és a dunaföldvári közlekedési őrs írtak.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

Besenyői BEÖTHY KALMAN alezredes.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, V., Honvéd-utca 10.

Felelős: Győry Aladár igazgató.

MAGYAR PAPIR- ÉS IRÓSZER SZÁLLÍTÁSI VÁLLALAT

SCHULER ISTVÁN ÉS FIAI

BUDAPEST, V., SZALAY-UTCA 3. SZÁM.

TELEFON: 12-43-08, 12-96-76

A m.kic csendőrség állandó szerződéses szövetszállítója és ruhakészítője

Trunkhahn
szövet közvetlen a gyártól!

ELADÁS:

IV. PROHÁSZKA D.-UTCA 8.
VI. TERÉZ-KÖRÜT 8.
VII. BAROSS-TÉR 15.

AZ ORSZÁG-EGYETLEN ŐSKERESZTÉNY PÓSZTÓGYÁRA
GYÁRTELEP: BUDAPEST, XI., BOCSKAY-ÚT 117 SZÁM.